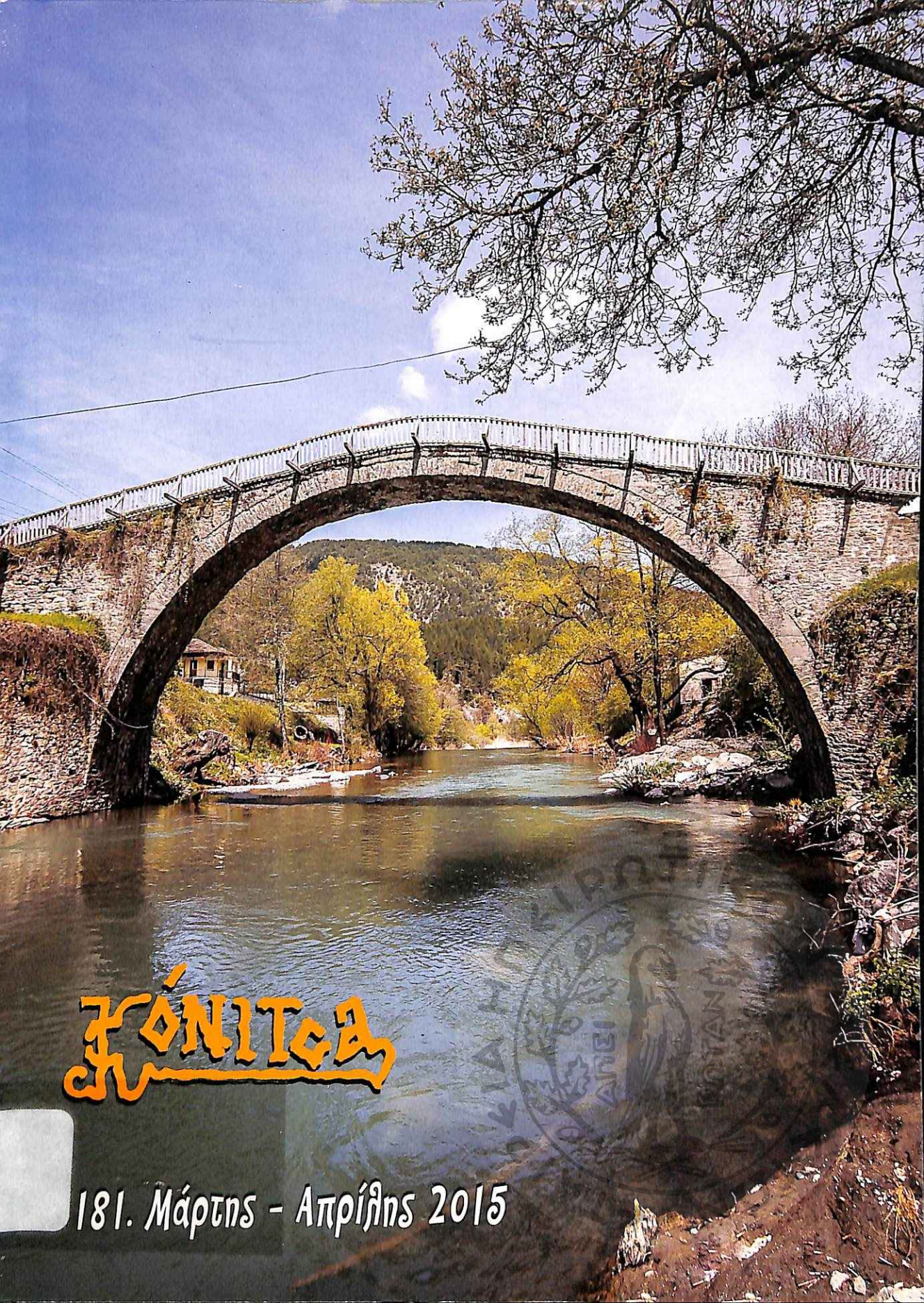
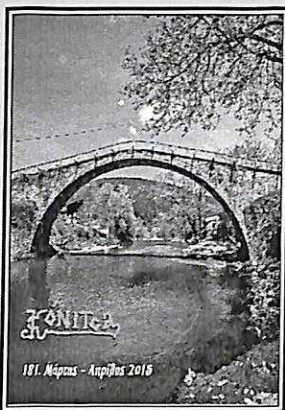

ΚΟΝΙΤΣΑ

181. Μάρτης - Απρίλης 2015

181. Μάρτης - Απρίλης 2015

Φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ. Γέφυρα Αώου (Βαβούσα)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 181 Μάρτης - Απρίλης 2015 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.	
73	25η Μαρτίου, Σ.Τ.
74	Ο Κοσμάς Αιτωλός στην Καστάνιανη, Χ. Γκούτου
77	Ο Μαστρο-Γιώργης και ο Μαστροκώστας, Σπ. Μαντά
85	Ιστορικά ψήγματα του 19ου αιώνα, Θ. Ζιώγα
89	Αφιέρωμα στον Μητροπολίτη Αθηναγόρα, Δ. Ζιακόπουλου
92	Ευχάριστη είδηση, Β. Τσιαλιαμάνη
93	Ο Ιεράρχης των παιδικών μας χρόνων, Η. Ανδρέου
95	Λουτρά Καβασίων, Β. Τσιαλιαμάνης
99	Η παντοδυναμία του χρήματος, Π. Λαζαρόπουλου
103	Μανθούλης Ροβήρος, Κ. Πύρρου
105	Κρήτες πρόσφυγες, Ι. Παπαϊωάννου
108	Το ελληνικό Δημ. Τραγούδι, Κ. Θεοδώρου
111	Ταξιδιώτες του παντός, Η. Ανδρέου
113	Το Κατράνι, Κ. Παγανιά
115	Το συγχώριο, Αποστ. Ριστάνη
117	Το Δρομολόγιο, Δημ. Παπαλάμπρου
122	Η σημαία (ποίημα), π. Ιωήλ
123	Ω γλυκύ μου έαρ..., Τ. Κανάτση
124	Στέμμα λουλουδιών (ποίημα), Β. Τσάγκα
125	Σχολικός εκφοβισμός, Α. Πασχάλη
127	Ένα πρωινό στην Κόνιτσα, Π. Μπούνα
129	Ο Αγ. Βαρθολομαίος, Ειρήνης Κίτσιου
132	Πώς γλεντούσαν οι Κονιτσιώτες, Ι. Τσαρούχη
134	Η πραγματοποίηση ενός ονείρου, Ε. Ευαγγελίδη
135	Μονή Μολίστης εναντίον Ι.Ν. Φανερωμένης, Γ. Παναγιώτου
137	Από τη Δημ. Κεντρ. Βιβλιοθήκη Κόνιτσα
139	Αναμνήσεις, Δ. Καρβέλη
143	Επιστολές
149	Ειδήσεις-Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΑΗ

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

25η ΜΑΡΤΙΟΥ (τότε και τώρα...)

Με την ευκαιρία της μεγάλης
Επετείου της παλιγγενεσίας
καλό θα είναι να κάνουμε και κάποιες
σκέψεις, αντιπαραβάλλοντες εκείνη την
ένδοξη εποχή με τη σημερινή.

Τότε οι προ-προπαπούδες μας
έκαναν αγώνα για τη λευτεριά του
έθνους και θυσιάσαν ζωές και περιου-
σίες (όπως οι Υψηλάντηδες, η Μπουμ-
πουλίνα, κ.ά.).

Πολλοί απ' αυτούς πέθαναν φτωχοί
και ζητιάνοι.

Η Ελλάδα μας απελευθερώθηκε
κατά ένα μέρος και ο πρώτος Κυβερνή-
της ο Καποδίστριας ξοδεύει όλη την πε-
ριουσία του στην προσπάθεια ανόρθω-
σης της πατρίδας και κάνει τη ζωή του
από τους δολοφόνους. Στα μετέπειτα
χρόνια η Ελλάδα μεγαλώνει σιγά-σιγά
και οι απανταχού της γης ταξιδεμένοι
συμπatriώτες μας, οικονομικά προκομ-
μένοι, ξοδεύουν μεγάλα ποσά για την
κατασκευή κτηρίων, ανέγερση πανεπι-
στημίων κλπ.

Μάλιστα οι συμπatriώτες μας Ηπει-
ρώτες, πρώτοι και καλύτεροι, αναδεί-
χτηκαν οι μεγαλύτεροι ευεργέτες.

Για το καλό της πατρίδας μερικοί
δεν έκαναν ούτε οικογένειες για να
κληροδοτήσουν όλα τα χρήματά τους σ'
αυτήν...

Αυτά τότε. Τώρα τι γίνεται;

Και η σημερινή επέτειος βρίσκει τη
χώρα μας σε δεινή οικονομική κατάστα-
ση με απειλή, ακόμα της εθνικής κυ-
ριαρχίας που κύθηκε τόσο αίμα για την

απόκτησή της.

Πού είναι σήμερα οι πατριώτες;

Δεν υπάρχουν πάμπλουτοι που, με
ένα μέρος από τη μεγάλη περιουσία την
οποία απόκτησαν εδώ μέσα σ' αυτή την
έρημη χώρα, μπορούν να τη βγάλουν
από το τέλμα;

Πώς ανέχονται να βλέπουν το λαό
να υποφέρει από τη φτώχεια με αποτέ-
λεσμα να κλείνουν επιχειρήσεις, να αυ-
τοκτονούν άνθρωποι, να φεύγουν τα
νιάτα μας κατά χιλιάδες στο εξωτερικό
κι αυτοί ανάλγητοι και προκλητικοί να
σφίγγουν το πουγκί τους και να το κα-
ταθέτουν σε ξένες τράπεζες;

Δεν τους έμεινε ίχνος από τα πα-
τριωτικά γονίδια των ενδόξων προγό-
νων μας;

Όταν μια χώρα βρίσκεται σε εμπό-
λεμη κατάσταση επιστρατεύονται οι
πάντες. Και σήμερα πόλεμο έχουμε,
«οικονομικό πόλεμο». Ας μην περιμέ-
νουμε από τους ξένους τη σωτηρία μας,
αυτοί ποτέ δε βοηθούν χωρίς βαριά αν-
ταλλάγματα. Μας το λέει και ο εθνικός
μας ποιητής:

«Μοναχί το δρόμο επήρες,
Εξανάλθες μοναχί
Δεν είν' εύκολαίς οι θύρες
Εάν η χρεία ταις κουρταλεί».

Θα φανούμε επίορκοι στους προγό-
νους μας αν δεν αποτρέψουμε το ξανα-
σκλάβωμα της πατρίδας μας.

Σ.Τ.

Ευδοκίου
20-5-2015
24634

Ο Κοσμάς Αιτωλός στην Καστιάνιανη το 1778

ΧΑΡΙΑΔΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ

1. Ο καταγόμενος από το Ζαγόρι ιστοριογράφος Ι. Λαμπρίδης έγραψε το 1880 ότι στην Καστιάνιανη «του τμήματος Κονίτσης» και σε κάποια άλλα χωριά της Ηπείρου ο Κοσμάς Αιτωλός «ου μόνον Σχολεία εγκατέστησεν, αλλά και την ύπαρξιν αυτών, δι' εκποιήσεως παντός περιττού πράγματος των κατοίκων, εξησφάλισε» και ότι στα χωριά αυτά τα σχετικά χρήματα «προ πολλού προς άλλας ανάγκας εχρησίμευσαν, πλην της Καστιάνιανης, άπερ, εκ 1.700 γροσίων από της εποχής εκείνης συνιστάμενα, υφίστανται εισέτι, εις διάφορα πρόσωπα τοκίζόμενα και τον προορισμόν αυτών εκπληρούνται»¹. Σε έκθεση της επισκοπής Βελλάς και Κονίτσης για τα σχολεία της περιοχής της κατά το 1875, αναφέρεται ότι ο δάσκαλος του σχολείου της Καστιάνιανης «λαμβάνει μισθόν εκ κατατεθειμένων κεφαλαίων, εχόντων την πρώτην αυτών αρχήν εις τον άγιον Κοσμάν»².

Η στοματική παράδοση, όπως καταγράφηκε το 1971, λέει ότι ο Κοσμάς Αιτωλός, το 1778, «παρέμεινε φιλοξενούμενος επί δύο ημέρες εις το χωρίον, όπου, συγκαλέσας τους κατοίκους, ωμίλησε προς αυτούς»³.

2. Η ίδρυση σχολείου στην Καστιάνιανη από τον Κοσμά Αιτωλό, η οποία μαρτυρείται στις ως άνω τρεις ιστορικές πηγές (εν πολλοίς όχι αναξιόπιστες), επιβεβαιώνεται αφ' ενός από επιστολή του ίδιου προς τους Καστανιανίτες (1778) και αφ' ετέρου από επιστολή που έστειλε από τα Γιάννενα το 1868, προς την εφημερίδα της Πόλης «Νεολόγος» (φ. της 14.11.1868), κάποιος που υπογράφει με το ψηφίο Β. Η ιστοριογραφία δεν γνώριζε τις επιστολές αυτές που βρήκα τυχαίως και που προάγουν τις γνώσεις μας για τις περιοδείες και την δράση του Κοσμά Αιτωλού. Μέχρι τώρα έχουν βρεθεί 14 επιστολές του, εκ των οποίων οι 11 αναφέρονται σε άλλα σχολεία που αυτός ίδρυσε⁴.

Αναδημοσιεύω εδώ από τον «Νεολόγο», φ. της 14.11.1868, την ως άνω επιστολή του Πατροκοσμά: «Εὐγενέστατοι προεστοὶ καὶ γέροντες καὶ πάντες ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

οἱ κατοικοῦντες τὴν χώραν ἡμῶν Καστιάνιανην, ἀσπαζόμενοι παρακαλοῦμεν τὸν Ἅγιον Θεὸν διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν ὑγείαν καὶ σωτηρίαν καὶ συγχώρησιν.

Ἄς εἶναι δέ, ἀδελφοί, εἰς εἰδυσίν σας, ὅτι εἰς τοὺς αἰσὶν (1778) χρόνους ἀπὸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν εἴμεσθεν εἰς μεγάλην ἀμάθειαν τῶν θείων γραμμῶν, ἐπαρακαλέσαμε δὲ ἓνα ἀδελφὸν καὶ ἐδάνεισεν εἰς τὴν χώραν μας τὴν Καστιάνιανην γρόσια χίλια διακόσια πενήντα, μὲ συμφωνία νὰ δίνωμεν εἰς τὸ σχολεῖον, τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, ἑκατὸν εἴκοσι πέντε γρόσια διὰ τὸν διδάσκαλον καὶ εἰς ὃ, τι ἄλλο κάμνει χρεια νὰ διαβάζουν τὰ παιδία τῶν χριστιανῶν χωρὶς νὰ πληρώνουν τίποτε· ὅθεν, ἀδελφοί, πρέπει καὶ ἡ εὐγενία σας νὰ δίνεται πάντοτε αὐτὰ ρκε (125) γρόσια εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐπιτρόπου ἀπὸ τὸ κοινὸν τῆς χώρας διὰ νὰ σωθῇτε, καὶ νὰ ἔχουν καὶ μισθὸν ἐκεῖνοι ὅπου ἔκαμαν αὐτὸ τὸ μέγαλον καλὸν εἰς τὴν χώραν μας· καὶ ἂν τύχῃ τινὰς καὶ τὰ ἐμποδίσῃ, ἔχει νὰ δώσῃ ἀπολογίαν εἰς τὸν Κύριον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· τοῦτο καὶ ὑγιαίνεται ἐν Κυρίῳ ἂψοι ὁκτώβριος· πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν χώραν Καστιάνιανην ὑποσχόμεθα τὰ ἄνωθεν γεγραμμένα καὶ διὰ τοῦτο ἐδώσαμε καὶ τὸ παρὸν γράμμα εἰς χεῖρας τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ σχολείου καὶ ἐγὼ ὁ ἀμαρτωλὸς ΚΟΣΜΑΣ σὰς εὐχομαι».

Η επιστολή του ανωνύμου Β. έχει ως εξής: «Ἐν τινι κωμοπόλει, Καστιάνιανη τῆς ἐπαρχίας Βελλάς, ἀνευρέθη ἀρτίως ἐπιστολὴ ἰδιόγραφος ὅλως τοῦ ἁγίου Κοσμά, γεγραμμένη κατὰ τὸ 1778, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἅγιος, περιοδεύων τὴν Ἡπειρον, ἦλθε καὶ κατὰ τὰ μέρη αὐτά. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο (...) πέμπομεν ὅπως δημοσιεύσῃτε ἐν τῷ «Νεολόγῳ» εἰς ἀνάμνησιν τῶν προτέρων ἡμερῶν, ἐν αἷς ἄνθρωποι αὐταπαρνηταὶ διήρχοντο τὰς ἐπαρχίας εὐεργετοῦντες καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ. Ὑποσημειοῦμεν δὲ ὅτι, καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα, τὰ χίλια διακόσια πενήντα γρόσια, ἃ τὸ ἅγιον ἐπ' εὐλογίαις ἔσπειρεν εἰς τὴν χώραν Καστιάνιανην, τὸ μὲν ἐκ τῆς αὐξηθείσης τῶν νομισμάτων τιμῆς, τὸ δὲ καὶ δι' ἀνατοκισμοῦ, ἀνέβησαν εἰς χιλιάδας τινὰς (περὶ τὰς τριάκοντα) καὶ ἐξ αὐτῶν διατηρεῖται ἔτι καὶ νῦν τὸ σχολεῖον. Ἐν Ἰωαννίνοις, τὴν 28 8βρίου 1868 Β'».

Από τη δεύτερη επιστολή (καθώς και από τις προαναφερθείσες μαρτυρίες), προκύπτει ότι ο Πατροκοσμάς ίδρυσε σχολείο στην Καστιάνιανη που υπαγόταν στην επισκοπή Βελλάς και Κονίτσης και όχι στην Καστιάνιανη Πωγωνίου, διότι αυτή υπαγόταν στην επισκοπή Δρυϊνουπόλεως⁵.

1. Ι. Λαμπρίδης, Περί των εν Ηπείρῳ αγαθοεργημάτων, Μέρος Α' 1880 σελ. 115-116. Πολλές από τις σχετικές πληροφορίες του τις είχε συλλέξει πριν από το 1875 (πρβλ. εφημ. «Νεολόγος» Κων/πόλεως, φ. 14/26.3.1875, Ολίγα περί Μετσόβου, φ. 24/5.1.1874-75, Επαρχιακά).

2. Επετηρίς του εν Κων/πόλει Ηπειρωτικού Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου, τ. 1875, σελ. 192.

3. Χ. Γκάσιος, Ιστορία της Καστιάνιανης Κονίτσης, 1971 σελ. 101-2.

4. Μ. Μαμασοῦλα, Πατροκοσμάς, ιερουργός του λόγου και της πράξης, 2001 σελ. 147.

5. Βλ. στην μελέτη μου «Το βόρειο Πωγώνι κατὰ τοὺς αἰῶνες ΙΔ'-ΙΘ'», Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2008 σελ. 48, όπου και σχετικὴ βιβλιογραφία, πρβλ. Α. Κορακίδης, Η Βελλά της Ηπείρου, 1998 σελ. 54-56. Τα ἀκόλουθα δυο περιστατικά (βλ. Χ. Γκούτος, «Κόνιτσα», τ. 2011 σ. 248-9) δὲν γνωρίζομε αν εἶχαν σχέση, ἄμεση ἢ ἔμμεση, με τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πατροκοσμά στο χωριό: Προ τοῦ 1788 ο μουσελίμης τοῦ καζά ἐδῶσε στὴν Καστιάνιανη λείψανα ἁγίων, τα ὁποῖα ἀφαίρεσε ἀπὸ τὴν Βούρμπιανη. Το 1879 ο Πατριάρχης ἔλυσε τα ἐπιτίμια ποὺ εἶχαν ἐπιβληθεῖ στους Καστανιανίτες πολὺ παλαιότερα λόγω κομματικῶν διενέξεων τοῦς.

3. Η ως άνω επιστολή του Πατροκοσμά, στην οποία σημειώνει ο ίδιος ότι επήγγε στην Καστάνιανη τον Οκτώβριο του 1778, έχει ιστορικό ενδιαφέρον επειδή διασώζει πληροφορίες για την Καστάνιανη και επειδή αποτελεί μια από τις λίγες υπάρχουσες αξιόπιστες μαρτυρίες που μπορούν να συμβάλουν στην διερεύνηση του δυσεπίλυτου ζητήματος της σήμανσης τοπικώς και χρονικώς της εξέλιξης των περιοδειών του στην Ήπειρο και στην Δ. Μακεδονία. Οι άλλες τέτοιες μαρτυρίες αναφέρουν ότι ο Πατροκοσμάς το 1778 επισκέφθηκε και την περιοχή Γρεβενών (Μάιος), την Σαμαρίνα και την Ζίτσα, κατά δε την 22.3.1777 πέρασε από την Λιτονιάβιστα (σύμφωνα με ενθύμηση)⁶.

Τα τεκμηριωμένα ως άνω περιστατικά της ίδρυσης σχολείου από τον άγιο Κοσμά στην Καστάνιανη το 1778 και της επίσκεψής του στην Λιτονιάβιστα το 1777 ενισχύουν τις πιθανότητες να αληθεύουν οι στοματικές παραδόσεις που αναφέρουν ότι αυτός επισκέφθηκε και ορισμένα άλλα χωριά της επαρχίας Κόνιτσας. Το 1814, πιθανότατα λόγω των επισκέψεών του στην επαρχία Κόνιτσας, φιλοτεχνήθηκε στις τοιχογραφίες της ενοριακής εκκλησίας της Κορτίνιστας (Νικάνορα) μιά από τις πρώτες χρονικώς εικόνες του. Πρόκειται για μεγάλη εικόνα (περίπου 1,50 μ.Χ. 1,50 μ.), στην οποία ο Κοσμάς Αιτωλός παριστάνεται να φορεί κάπα και να κρατεί μπαστούνι και κομπολόι. Τα τρία σημαντικά ιστορικά τεκμήρια που προαναφέρθηκαν (τόσα δεν υπάρχουν σε άλλες επαρχίες) αξίζει να μελετηθούν από τους ειδικούς που ερευνούν την δράση του Πατροκοσμά και την απήχησή της στους κατοίκους των τόπων που επισκέφθηκε.

6. Βλ. στην μελέτη μου «Ο Κοσμάς Αιτωλός στην επαρχία της Κόνιτσας», Ηπειρ. Ημερολόγιο, τ. 2004 σ. 257.

Ο ΜΑΣΤΡΟ-ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΣΤΡΟ-ΚΩΣΤΑΣ

Νέα στοιχεία για τα γεφύρια Πλάκας και Κόνιτσας
και τους πρωτομαστόρους τους

ΣΠΥΡΟΣ ΜΑΝΤΑΣ

Ένα παλιό κείμενο που πρόσφατα ανακαλύφτηκε και ανασύρθηκε ξανά στο φως της δημοσιότητας, προβληματίζει για όσα μέχρι τώρα ξέραμε για τα γεφύρια Πλάκας και Κόνιτσας, γεννώντας σοβαρά ερωτηματικά. Πρόκειται για άρθρο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Νεολόγος» της Κωνσταντινούπολης, στο φύλλο 323 της 19^{ης}-31^{ης} Αυγούστου 1869, εποχή δηλαδή που ο Ζιώγας Φρόντζος αγωνίζεται να στερλώσει κάτω στον Αώο πέτρινο γεφύρι. Και σε αυτό ακριβώς το γεγονός αναφέρεται ο ανώνυμος -προφανώς Κονιτσιώτης- αρθρογράφος, επιβεβαιώνοντας μεν όσα γνωρίζαμε για τον χορηγό, προβληματίζοντας όμως για την ταυτότητα του πρωτομάστορα.

Στο κείμενο διαβάζουμε αρκετά για τον χορηγό, τον γνωστό για τις τόσες αγαθοεργίες του Ιωάννη Λούλη, αλλά δυστυχώς το όνομα του πρωτομάστορα του γε-

φυριού -για την ικανότητα του οποίου ο δωρητής εγγυάται- δεν αναφέρεται. Η τότε κοινωνία -και η σημερινή ακόμη- δεν εκτιμάει καθόλου την χειρωνακτική εργασία, με συνέπεια ο πραγματικός δημιουργός να παραμένει στην αφάνεια, να μην αξίζει έστω μικρής αναφοράς στο εν λόγω άρθρο, που, κατά τα άλλα, δίκαια επαινεί την όλη προσπάθεια.

Χρόνια αναγνωρίζουμε ως κατασκευαστή -του αποδίδουμε το έργο δικαιολογημένα εκθειάζοντάς τον- τον Ζιώγα Φρόντζο (π.1814-π.1893). Τόπος καταγωγής του, η Πυρσόγιαννη, ένα από τα μεγαλύτερα της περιοχής μαστοροχώρια, τότε σε πλήρη ακμή. Όμως, στο δημοσίευμα, η έμμεση αναφορά στον πρώτο των μαστόρων αλλού οδηγεί, ξαφνιάζοντάς μας. Η επίμαχη φράση: «Ο κ. Λούλης [...] ανεδέχετο και την εγγύησιν του αρχιπέκτου, της ικανότητος του οποίου είχε δείγματα ακριβή εκ της κατασκευής της εν τη επαρχία Τσουμέρκα επί καταπληκτικωτέρας γεφύρας, ην ανήγειρεν εξ ιδίων».

Με τα νέα δεδομένα λοιπόν, προβάλλει επιτακτικό πλέον το ερώτημα -εν δυνάμει ανατρεπτικό για τα έως τώρα γνωστά- ποιός στα αλήθεια είναι ο πρωτομάστορας του γεφυριού της Κόνιτσας;

Άξιοι ερευνητές το τελευταίο διάστημα, με τη βοήθεια νέων στοιχείων, προσπάθησαν και έδωσαν απαντήσεις. Φυσικά στους συλλογισμούς τους εμπεριέχον-

Το γεφύρι της Κόνιτσας, το 1912-13.
(φωτο: Rhomaidēs - Zeitz)

ται και υποθέσεις, κάτι το αναπόφευκτο, αφού στη λαϊκή τέχνη σπανίζουν οι απόλυτες τεκμηριώσεις. Αρχικά θα ακούσουμε τις απόψεις τους, παρέχοντας τις απαραίτητες όπου χρειάζεται πληροφορίες για σφαιρική θεώρηση του θέματος και στη συνέχεια θα προσκομίσουμε τα δικά μας στοιχεία, συμβάλλοντας -πιστεύουμε- στη σωστή απάντηση του ερωτήματος...

Ο Χαρίλαος Γκούτος, καθηγητής της Παντείου και καταξιωμένος ερευνητής της τοπικής ιστορίας, αφού αναδημοσίευσε ολόκληρο το άρθρο,¹ παρουσιάζεται κατηγορηματικός: «Η εργολαβία ανέγερσης της γέφυρας της Κόνιτσας, με μεσολάβηση του Λούλη, ανατέθηκε στον Μπέκα επειδή αυτός είχε εκτελέσει με επιτυχία την κατασκευή εκ νέου της γέφυρας της Πλάκας».²

Νίκος Μπέκας (1875-1962)

Πράγματι, το συμπέρασμα ακούγεται κάτι παραπάνω από λογικό, λαμβανομέ-

νων υπόψη όσων γνωρίζουμε για το πολλαπλά άτυχο γεφύρι της Πλάκας. Εκεί, μετά από δημοπρασία, είχε κερδίσει την κατασκευή, το 1863, κάποιος ονόματι ... *μαστρο-Γιώργης Κονιτσιώτης*, ο οποίος τολμώντας να γεφυρώσει άνοιγμα 40 μ. με *αμπασωτό*, καταβιβασμένο τόξο, απέτυχε -το γεφύρι κατέρρευσε την ημέρα των εγκαινίων! Έτσι, ύστερα από τρία χρόνια, το 1866, ανέλαβε το χτίσιμο ο ντόπιος -από Πράμαντα- πρωτομάστορας, Κώστας Μπέκας (1825-1899). Τούτος, ακολουθώντας την παραδοσιακή μέθοδο, *γύρισμα στο μικέζι*, δηλαδή με ημικυκλικό τόξο, τεράστιο στην περίπτωση, πέτυχε το ακατόρθωτο -γεφυρώσε επιτέλους τον Άραχθο. Σημειωτέον πως και στις δύο εδώ κατασκευές είχε επίσης συμμετάσχει στην χρηματοδότηση ο Ιωάννης Λούλης, που μάλιστα στην πρώτη, αποτυχημένη προσπάθεια, ήταν αυτός που είχε επιλέξει τον *μαστρο-Γιώργη* όταν τέθηκε το δίλλημα της μορφής του τόξου -τον γνώριζε από άλλες δουλειές του.

Οι Αργύρης Πετρονώτης και Βασίλης Παπαγεωργίου, συγγραφείς του περίφημου βιβλίου «Μαστόροι Χτίστες από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας» -εκδόθηκε ο α' τόμος το 2008-, αλλά και σε προηγούμενες μελέτες τους, είχαν υποστηρίξει για την κατασκευή του γεφυριού της Κόνιτσας όσα γνωστά ανέφερε η παράδοση -πρωτομάστοράς του ο Ζιώγας Φρόντζος. Η αλήθεια όμως είναι ότι μια τέτοια,

προφορική κατά βάση πληροφορία, ύστερα από το δημοσίευμα του «Νεολόγου» φαίνεται να ατονεί σημαντικά. Ο Γκούτος, ενισχύοντας τη θέση του, επιχειρηματολόγησε πως η όλη ιστορία -παράδοση στην ουσία- ξεκίνησε το 1947 με δημοσίευμα του Πυρσογιαννίτη παιδαγωγού, Ευριπίδη Σούρλα, που έγραψε πρώτος περί Φρόντζου. Επανελάβαν -λέει- αρκετοί, γεγονός που τελικά οδήγησε «...στη μυθοποίησή του *τρεφόμενη με υπερβολικό τοπικισμό*».³

Οι παραπάνω δύο ερευνητές, να θυμίσουμε εδώ, είχαν δημοσιεύσει στο βιβλίο τους μέρος του άρθρου του «Νεολόγου», αιτιολογώντας -μη πειστικά είναι η αλήθεια- την επίμαχη φράση ως εξής: «ο ανταποκριτής εκ Κονίτσας αγνοεί ή αποκρύπτει ότι εκείνο το γεφύρι [της Πλάκας] γκρεμίστηκε αυθαρεί απάνω στο *τσιαφέ-*

Το γεφύρι της Πλάκας, το 1901
(φωτο συλλογής σουλτάνου
Αμπντούλ Χαμίτ II)

τι».⁴ Όμως δεν νομίζουμε πως ένα γεφύρι σαν της Πλάκας, με τόσο μέγεθος (το μεγαλύτερο μονότοξο των Βαλκανίων) και τέτοια περιπετειώδη κατασκευή (στέριωσε με δύο προσπάθειες), θα μπορούσε να περάσει απαρατήρητο και να μη γνωρίζει κάτι σχετικά -μόλις τρία χρόνια μετά την ολοκλήρωσή του- ο αρθρογράφος του «Νεολόγου» από την Κόνιτσα. Γι' αυτό άλλωστε οι Πετρονώτης και Παπαγεωργίου, προκειμένου να υποστηρίξουν πειστικά την εκδοχή τους και αντικρούσουν εκείνη του Γκούτου, προχώρησαν -ήταν πια ανάγκη- σε μια πιο ενδελεχή εξέταση των όποιων στοιχείων διέθεταν και έφεραν στη δημοσιότητα -τα καλά της αμφισβήτησης- μαρτυρίες που φαντάζουν αξιόπιστες.⁵

Είναι αλήθεια πως με όλα αυτά τα δεδομένα -το άρθρο του «Νεολόγου», το συμπέρασμα του Γκούτου, τα στοιχεία/επιχειρήματα των Πετρονώτη και Παπαγεωργίου- απάντηση ακλόνητη δεν προκύπτει. Το ερώτημα «ποιός τελικά έχτισε το γεφύρι, ο Φρόντζος ή ο Μπέκας;» δεν τεκμηριώνεται πειστικά. Και οι δύο πλευρές δικαιούνται να επιμένουν, επικαλούμενοι ο μεν Γκούτος τη γραπτή, σύγχρονη της κατασκευής πηγή, οι δε Πετρονώτης και Παπαγεωργίου την παράδοση που τροφοδοτούν πλήθος μαρτυριών.

3. Χαρ. Γκούτος, ό.π., 421.

4. Αργ. Πετρονώτης / Βασίλης Παπαγεωργίου, *Μαστόροι Χτίστες από τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας*, τ. Α' Ιωάννινα 2008, 262.

5. Αρ. Πετρονώτης / Β. Παπαγεωργίου, *Ποιός πρωτομάστορας έχτισε το γεφύρι της Κόνιτσας*, «Κόνιτσα», τχ. 179/Νοε.-Δεκ. 2014, 425-426.

1. «Κόνιτσα», 170/Μάι.-Ιούν. 2013, 179.

2. Χαρίλαος Γ. Γκούτος, *Παλιές Γέφυρες στην επαρχία μας*, περ. «Κόνιτσα», 179/Νοε.-Δεκ. 2014, 419.

Η δική μου απάντηση, στηριζόμενη σε νέα, εν πολλοίς άγνωστα στοιχεία, θέλει πρωτομάστορα, δημιουργό του γεφυριού της Κόνιτσας, τον Πυρσογιαννίτη Ζιώγα Φρόντζο -δηλαδή να επαληθεύεται η παραδοσιακή εκδοχή. Η αιτιολόγηση, στηριζόμενη στα στοιχεία που στη συνέχεια θα παραθέσω και σε συνεπακόλουθες σκέψεις, έχει ως εξής:

Θεωρώ κλειδί για τη λύση του προβλήματος, τουλάχιστον αφετηρία των όποιων συμπερασματικών συλλογισμών μου, τη διερεύνηση της ταυτότητας του λεγόμενου *μαστρο-Γιώργη*, του ανθρώπου δηλαδή που ανέλαβε την πρώτη -τελικά αποτυχημένη- κατασκευή του γεφυριού της Πλάκας (1863).

Θα πρέπει από την αρχή να παραδεχτούμε πως το συχνά συνοδευτικό τού *μαστρο-Γιώργη*, το *“Κοντσιώτης”*, πρωτοαναφερθέν στην ιστορία του γεφυριού της Πλάκας,⁶ δεν είναι το επώνυμό του, αλλά συνιστά δηλωτικό της καταγωγής του. Και βέβαια αυτή δεν είναι η Κόνιτσα, που δεν έβγαζε μαστόρους, αλλά τα βόρειά της, εκατέρωθεν του Σαραντάπορου λεγόμενα μαστοροχώρια, κοιτίδες σπουδαίων τεχνιτών της πέτρας. Έτσι, ως Κοντσιώτες, υπέγραφαν όποτε τους δινόταν ευκαιρία τα έργα τους.

Οι Α. Πετρονώτης και Β. Παπαγεωργίου ήταν οι πρώτοι που εξέφρασαν την υποψία πως πίσω από εκείνο το *“μαστρο-Γιώργη Κοντσιώτης”* κρυβόταν ο Ζιώγας

ο Φρόντζος. Οδηγήθηκαν σε αυτό, όχι βέβαια από το ότι ο *“Γιώργης”* στην ντοπολαλιά αποκαλείται *“Ζιώγας”*, αλλά επειδή στη μικρή κοινωνία της Πυρσογιαννης ήταν ευρέως γνωστό πως ο παραδεκτός από όλους τους συγχωριανούς του άξιος, Ζιώγας, είχε αποτύχει σε ένα γεφύρι που δούλεψε κάπου στην Παλιά Ελλάδα. Είχαν γράψει: *«Αυτά τα στοιχεία μας οδηγούν σε μια υπόθεση εργασίας που διατυπώνουμε με κάθε επιφύλαξη, επιβαλλόμενη (και η υπόθεση, και η επιφύλαξη) από λόγους επιστημονικής δεοντολογίας και αντικειμενικότητας: Δηλαδή μήπως με τον “μαστρο-Γιώργη” πρέπει να ταυτιστεί ο Ζιώγας Φρόντζος;; Αυτός υπήρχε τότε, δεν ήταν 50 χρονών, και είχε πίσω του σημαντικό έργο. Η αναφορά του “Κοντσιώτης” εδώ κάτω στα νοτιότερα μέρη, ιδίως τα μαστοροχώρια των Τζουμέρκων, δεν παραπέμπει κατ’ ευθείαν στην ίδια την Κόνιτσα, αλλά στην περιοχή της με τα μαστοροχώρια της...»*.⁷

Η υπόθεση αυτή ενισχύεται αρκετά -τουλάχιστον επιβεβαιώνεται η συμμετοχή Πυρσογιαννιτών μαστόρων στην Πλάκα- από συχαρητήρια επιστολή που μου είχε στείλει στις 11 Μαρτίου 1983, με αφορμή τότε δημοσίευσμά μου, ο πρόεδρος της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών (ΕΗΜ), δικηγόρος, δήμαρχος και βουλευτής, Κωνσταντίνος Α. Φρόντζος (1904-1986) -συγγενής του Ζιώγα. Μεταξύ άλλων σημείωνε πως *«...ο πάπος μου Απόστολος*

Φρόντζος έχτισε το γεφύρι της Πλάκας». Θεωρούμε πως εκείνο το *“έχτισε”* εννοιολογικά πρέπει να διαβαστεί *“δούλεψε”*, γιατί ο περίπου τριαντάχρονος τότε Απόστολος Φρόντζος (1834-1910/20), 20 χρόνια μικρότερος του Ζιώγα, δεν θα μπορούσε να αναλάβει ένα τέτοιου μεγέθους έργο. Άλλωστε προσκρούει στο γνωστό μας -τεκμηριωμένο- *“μαστρο-Γιώργης”*. Η αξία της επιστολής -το δηλώσαμε- έγκειται στην επιβεβαίωση της παρουσίας μαστόρων από την Πυρσογιαννη στις εργασίες ανέγερσης του γεφυριού της Πλάκας.

Απεναντίας το επόμενο που παραθέτω στοιχείο, σε συνδυασμό με το δημοσίευμα του *«Νεολόγου»*, αποδεικνύεται καθοριστικό για τον προσδιορισμό-αναγνώριση του αληθινού δημιουργού του γεφυριού της Κόνιτσας. Το 1986, κατά τη συγγραφή του βιβλίου μου *«Το Γεφύρι κι ο Ηπειρώτης»*, προκειμένου να συλλεχθούν στοιχεία για τη ζωή του πρωτομάστορα του γεφυριού της Πλάκας, του Κώστα Μπέκα, εντόπισα στο Κεφαλάρι της Κηφισιάς τον εγγονό τού τελευταίου, πολιτικό μηχανικό, Σπύρο Μπέκα (1914-1991). Πράγματι τούτος με πληροφόρησε τόσα, ώστε να προκύψει ένα ικανοποιητικό πορτρέτο του πρωτομάστορα που συμπεριλήφθηκε στο εκδοθέν το 1987 βιβλίο μου.⁸ Μεταξύ των άλλων που μου εκμυστηρεύτηκε τότε ο Σπύρος Μπέκας, θυμάμαι, ήταν και η συνεργασία που είχαν ο *μαστρο-Γιώργης* και ο παπ-

πούς του, ο *μαστρο-Κώστας* (Μπέκας) -επέμενε σε αυτό. Δυστυχώς με την τότε απειρία μου δεν αξιολόγησα σωστά τη συγκεκριμένη πληροφορία, που άλλωστε κατέστη σημαντική πολύ εκ των υστέρων, στις μέρες μας -όταν τα νέα στοιχεία γέννησαν ερωτηματικά.

Το ευτύχημα είναι πως ο γιος του πρωτομάστορα, δικηγόρος και επί σειρά ετών δήμαρχος Πραμάντων, Νίκος Μπέκας (1857-1962) -και πατέρας του πληροφορητή μου Σπύρου Μπέκα-, άφησε πολύτιμα απομνημονεύματα,⁹ στα οποία, μεταξύ των άλλων, αναφέρεται και στο χτίσιμο του γεφυριού. Θα κάνουμε φυσικά χρήση τους, μάλιστα όντας υποψιασμένοι, με ιδιαίτερη προσοχή. Ποιο πριν όμως να θυμίσουμε -έχει γραφτεί- πως για την κατασκευή του γεφυριού -την αρχική (1863), την αποτυχήσα- είχαν ενδιαφερθεί τουλάχιστον τέσσερις πρωτομάστορες: κατά τον Παπακώστα *«εκ Πραμάντων, Ραφταναίων, Σκλάπου και Κονίτσας»*.¹⁰ Και γράφει επί του προκειμένου, ο Νίκος Μπέκας, στα απομνημονεύματά του:

«Το σχέδιον και το χτίσιμο του γιοφυριού ανέλαβον και συνεφώνησαν δυο Αρχιτέκτονες - πρωτομάστορες, ο Μαστρογιώργης, ως άνω, από την Κόνιτσα και ο Μαστροκώστας Μπέκας από την Πράμαντα. Οι δυο μαζί έκαμαν το σχέδιον του μονότοξου γιοφυριού αλλ’ εις το ύψος διεφώνησαν. Ο μεν Μαστρογιώργης εγνωμάτευσε να είναι το ύψος χαμη-

6. Νικόλαος Παπακώστας, *Ηπειρωτικά - Αθαμανικά*, Αθήναι 1967, σ. 428-432.

7. Βασίλης Παπαγεωργίου - Αργύρης Πετρονώτης, *Ο Πυρσογιαννίτης... ό.π.* 234-235.

8. Σ. Μαντάς, *Τα Ηπειρώτικα γεφύρια*, 1984, 30 και *Το Γεφύρι κι ο Ηπειρώτης*, 1987, 76-78.

9. Βρίσκονται στα χέρια των απογόνων του.

10. Νικόλαος Παπακώστας, ό.π, σ. 430.

λότερον, ο δε Μαστροκώστας Μπέκας εγνωμάτευσεν το ύψος να είναι μεγαλύτερον· διότι το άνοιγμα των δύο βάθρων επί των δύο οχθών ήτο πλατύ και έπρεπε το ύψος του τόξου του γιοφυριού να είναι ανάλογον προς το πλάτος αυτού. Η υπόθεσις της διαφωνίας ως προς το ύψος ανεφέρθη εις τον αείμνηστον Λούλην τον χορηγόν του πολλού χρήματος.

Κατά την συνέλευσιν και συζήτησιν απεφασίσθη και επροτιμήθη το σχέδιον ως προς το ύψος του Μαστρογιώργη, ως μάλλον προσκειμένου και γνωστού προς τον μακαρίτην Λούλην και αμέσως ετέθη εις εφαρμογήν.¹¹

Δηλαδή, προτιμήθηκε μεν το σχέδιο του μαστρο-Γιώργη, όμως και οι δύο πρωτομαστόροι δούλεψαν το έργο από κοινού. Γιατί δεν προκύπτει από πουθενά πως ο μαστρο-Μπέκας, χολωμένος ίσως, αποχώρησε όταν το σχέδιό του δεν εφαρμόστηκε. Απεναντίας, όπως μου τόνισε ο Σπύρος Μπέκας, ο πληροφορητής μου, αλλά και οι μέχρι ακόμη σήμερα απόγονοι της οικογένειας επιμένουν, ο μαστρο-Κώστας ήταν εκείνος που παρηγόρησε τον μαστρο-Γιώργη μετά την καταστροφή και τον πήρε σπίτι του. Εκεί, στα Πράμαντα, στο σπίτι των Μπεκαίων, τον βρίσκουμε τον μαστρο-Γιώργη να διαμένει και πολύ αργότερα, μετά την επιτέλους στερήσιν του γεφυριού με βάση πια το σχέδιο του μαστρο-Κώστα (1866). Η απόδειξη της φιλοξενίας βρίσκεται -θα το δούμε

αμέσως- στα απομνημονεύματα. Μάλιστα από τα τελευταία φαίνεται, αποδεικνύεται περίτρανα -κι αυτό είναι το σημαντικότερο- πως πάλι μαζί οι δύο πρωτομαστόροι δουλεύουν στη δεύτερη, επιτυχημένη κατασκευή. Συνεχίζοντας την ανάγνωση των απομνημονευμάτων, ακούμε: «Θυμήθηκα το δώρον, 'που μ' έδωκεν ο πρωτομάστορας του γιοφυριού της Πλάκας στο μεσοχώρι της Πράμαντας, της γενετειράς μου, ο Μαστρογιώργης ο Κονιτσιώτης το οποίον ήτο ένα κομμάτι «κάντιο» γαλάζιο, (κρυσταλλωμένη ζάχαρι)». Και πάλι παρακάτω, επανερχόμενος στο περιστατικό, θα σημειώσει ο μικρός τότε, τελικά υπερεκατοντούτης, Νίκος Μπέκας: «Αφού τελείωσε το γιοφύρι ο Μαστρογιώργης ήρθε στην Πράμαντα, όπου εφιλοξενήθη από τον συνάδελφό του Μαστρο-Κώστα. Μίαν τότε Κυριακή ο Μαστρογιώργης με πήρε από το χέρι με πήγε σ' ένα Μπακάλικο και μώδωκε ένα κομμάτι Κάντιο γαλάζιο. Η χαρά μου σαν παιδάκι ήτο τόσο μεγάλη, όσο και το Κάντιο.».

Τα πράγματα λοιπόν -βλέπε τις υπογραμμίσεις / δικές μας- προκύπτουν ξεκάθαρα: μαζί και οι δύο πρωτομαστόροι δούλεψαν και το πρώτο γεφύρι που κατέρρευσε (1863) και το δεύτερο που στέριωσε (1866)· απλά λόγω σχεδίου ο μαστρο-Γιώργης χρεώθηκε την αποτυχία, ο μαστρο-Κώστας πιστώθηκε την επιτυχία, κάτι που έφτασε στις μέρες μας δυστυχώς αδικώντας...

11. Το συγκεκριμένο μέρος των απομνημονευμάτων, που αφορά το γεφύρι, δημοσιεύτηκε στο «Πράμαντα Τζουμέρκων Ιωαννίνων», 1977, 196-198.

Και ας επιστρέψουμε στο δημοσίευμα του «Νεολόγου» που, ομολογουμένως, χωρίς αυτό δεν θα υπήρχε κίνητρο έρευνας και ξεκαθαρίσματος της όλης ιστορίας. Το πολυτιμότερο όμως που προκύπτει από το συγκεκριμένο άρθρο, μετά τα όσα παραθέσαμε, είναι η ταυτοποίηση του μαστρο-Γιώργη Κονιτσιώτη με τον Ζιώγα Φρόντζο. Μία εκ νέου ανάγνωσή του καθιστά προφανές το συμπέρασμά μας, επιβεβαιώνει τη μέχρι χθες υπόνοια. Ο χορηγός του γεφυριού που χτίζεται στην Κόνιτσα τώρα (1869), ο Ιωάννης Λούλης, εξακολουθεί να εμπιστεύεται τον Ζιώγα Φρόντζο, όπως διαβάζουμε στο άρθρο, γι' αυτό άλλωστε και «ανεδέχετο και την εγγύησιν του αρχιτέκτονος, της ικανότητος του οποίου είχε δείγματα ακριβή εκ της κατασκευής τής εν τη επαρχία Τσουμέρκα έτι καταπληκτικωτέρας γεφύρας». Περιπτώ να ειπωθεί πως τέτοια σύσταση -εγγύηση- ποτέ δεν θα έκανε ο Λούλης για κάποιον αποτυχόντα. Και βέβαια αν δεν συμμετείχε ο Ζιώγας Φρόντζος στη δεύτερη επιτυχημένη προσπάθεια γεφύρωσης στην Πλάκα, θα αποχωρούσε και δεν θα τον συναντούσαμε μετά την ολοκλήρωση του έργου φιλοξενούμενο του Μπέκα -η επαγγελματική αντιζηλία θα απέκλειε κάτι τέτοιο. Άλλωστε η συνεργασία περισσοτέρων του ενός μπουλουκιών στην κατασκευή τέτοιων έργων είναι προ-

φανής -στο γεφύρι της Κόνιτσας δούλεψαν 10 πρωτομαστόροι με τις ομάδες τους.

Άρα -ασφαλές το συμπέρασμα- είναι ο Ζιώγας Φρόντζος ο δημιουργός, ο πρωτομάστορας του γεφυριού της Κόνιτσας! Δεν διαψεύστηκαν έτσι οι αρκετές, προφορικές μεν αλλά όχι μακρινές του γεγονότος, μαρτυρίες. Θα ήταν παράξενο, εντελώς ανεξήγητο, να είχε συμβεί αυτό που υποστήριξε ο Χαρίλαος Γκούτος: ό,τι ο Ευριπίδης Σούρλας δημιούργησε μύθο παρασύροντας τους Πυρσογιαννίτες -προϋποθέτει οι απλοί χωρικοί να παρακολουθούν τον λόγιο παιδαγωγό· απεναντίας ο Σούρλας θα άκουσε και θα έγραψε το 1947 όσα οι ηλικιωμένοι Πυρσογιαννίτες ιστορούσαν από καιρό.

Να επισημάνουμε τέλος πως, η εμπιστοσύνη του Λούλη προς τον Φρόντζο δεν θα αρθεί μολονότι κι εδώ στην Κόνιτσα χρειάστηκαν δύο προσπάθειες για να σταθεί το γεφύρι -κάθε άλλο παρά εύκολη αποδεικνυόταν μια τέτοια δουλειά. Μόλις ένα χρόνο μετά λοιπόν, το 1871, που σχεδιάζεται να ξαναγεφρωθεί στην Μπαλντούμα ο ποταμός που παρέσυρε το περίφημο γεφύρι της Κυράς, ο Λούλης δεν θα διστάσει να προτείνει και πάλι, στις τουρκικές επίσημες αρχές αυτή τη φορά, τον Ζιώγα τον Φρόντζο.¹²

12. Ελληνoturkική εφημερίδα «Γιάνγια - Ιωάννινα», φ. 96 / 19 Απριλίου 1871. Εδώ «παρουσιάσθησαν με την εγγύησιν του τραπεζίτου Κ. Ι. Λούλη ο κάλφας Γεώργιος Φουρουντζής εκ Προσόγιαννης και ο Ευάγγελος εκ Μολιάτης, εις τους οποίους θέλει γενή και η παραχώρησις».

ΗΜΕΡΙΔΑ

Στις 26/4/15 από τον φορέα διαχείρισης Εθνικών Δρυμών ΒΙΚΟΥ-ΑΩΟΥ & ΠΙΝΔΟΥ πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Δημαρχείου Κόνιτσας ημερίδα με θέμα:

«Η συμβολή του Εθν. Πάρκου Βόρειας Πίνδου στην προστασία, διαχείριση και αειφόρο ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής».

Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν οι Δήμαρχοι Κόνιτσας κ. Παπασπύρου, Ζαγορίου κ. Σπύρου και ο πρώην Δήμαρχος Ζαγορίου κ. Παπαναστασίου

Πρόγραμμα Ημερίδας

11:00-11:30 Προσέλευση - Εγγραφές

11:30-11:45 Χαιρετισμοί

Α. Ενότητα

11:45 -12:00 «Το Εθνικό Πάρκος Βόρειας Πίνδου: Μοσχλός προστασίας περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και ανάδειξης της ευρύτερης περιοχής»

Δρ. Μαλλίνης Γεώργιος, Επικ. Καθηγητής ΔΠΘ Πρόεδρος του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης

12:00-12:15 «Το Κέντρο Πληροφόρησης Κλειδωνιάς Κόνιτσας: Ένας νέος πυρήνας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου»

Κατσακιώρη Μαρία, M.Sc. Επιστήμων Περιβάλλοντος Υπεύθυνη Τομέα Ενημέρωσης - Εκπαίδευσης και Ερμηνείας Περιβάλλοντος του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας -Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων.

12:15-12:30 «Υπηρετώντας την Αειφόρο Τουριστική Ανάπτυξη της Ηπείρου»

Στράτος Ιωάννου, Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Πρέβεζας -Υπεύθυνος για την Τουριστική Ανάπτυξη της Ηπείρου.

12:30-13:00 Διάλειμμα

Β. Ενότητα

13:00-13:15 «Ενέργειες ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου»

Παπιγκιώτη Αλεξάνδρα, Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Δημοσιότητας & Εκπαίδευσης του Φορέα Διαχείρισης.

13:15-13:30 «Εθνικό Πάρκο και Σχολείο: Συνεργασία με αμοιβαίες ωφέλειες»

Δ.ρ Γαβριλάκης Κωνσταντίνος, Λέκτορας Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

13:30-13:45 «Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία της περιοχής της Κόνιτσας εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου».

Καλογιάννη Ειρήνη, Τμηματάρχης Βυζαντινών Μνημείων και Χώρων της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων.

Ζωγάκη Αθηνά, Αρχαιολόγος Εφορείας Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων.

13:45-14:00 Τοποθετήσεις - Συζήτηση - Συμπεράσματα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΨΗΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ «ΛΗΣΤΡΙΚΟΝ» ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

Του ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Διαβάζοντας τις γραφές¹, τις σχετικές με το χαλασμό των μουσουλμάνων και την εκ θεμελίων καταστροφή της συνοικίας Μεσαριάς του χωριού Διπαλίτσα (τώρα Μολυβδοσκεπάστη), κατά το έτος 1913, βρίσκει κανείς ότι αυτός έγινε από **Μπριαζιώτες**, ανεξάρτητα από το ποιος τους παρακίνησε ή ποιος ήταν ο ηθικός αυτουργός αυτής της μάταιης θυσίας. Και η απορία που γεννήθηκε σε μένα είναι η εξής: Γιατί να κατάγονται από τη Μπριάza (τώρα Δίστρατο) αυτοί οι θύτες και καταστροφείς; Γιατί όχι και από τα άλλα χωριά της Λάκκας Αώου και γενικότερα της επαρχίας Κόνιτσας; Βρήκα, μάλιστα, σε άρθρο² του έτους 1904, την παρακάτω επιβαρυντική αποστογή: «Τοιούτον ήτο να μη επισύρει τα βλέμματα των **κακοποιών θηρίων της Βριάζης** και των πέραν της Πίνδου οικοκύντων, όπινες εις διάστημα δέκα ετών κατερήμωσαν την ανθούσαν ταύτην κώμην και μίαν των πτωχών νυν κατεστήσαντο.». Κάτι, λοιπόν, θα συνέβαινε στη Μπριάza για να υπάρχει αυτή η απαξιωτική διάκριση.

Την απορία μου μερικώς έλυσε το βιβλίο του κ. Ηλία Παπαζήση «Η δοξασμένη κοιλάδα του Αώου», αποσπάσματα του οποίου δημοσιεύονται στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, (τεύχος 175/2014 και εξής), όπου, για τους μετά το έτος 1850 ληστές, γράφονται και τα εξής: «Η κοιλάδα του Αώου, λόγω της φυσικής δια-

μόρφωσής της, υπήρξε γι' αυτούς το ορμητήριό τους, το καταφύγιό τους, το κρησφύγετό τους. Κυριαρχούν σ' αυτή χρόνια ο Γεώργιος Νταβέλης απ' τη Θεσσαλία, ο **Τόπης απ' το Δίστρατο** (Μπριάza), ο Καραμαγκιόλης απ' τη Μακεδονία, και άλλοι. **Λέγεται ότι το Δίστρατο εκείνη την περίοδο είχε περί τους 300 "κλέφτες" απ' τους οποίους αρκετοί έγιναν ληστές.**». Και κάπου στη συνέχεια αναφέρει τον **Γκαρέλιο από τη Μπριάza**, ο οποίος απέρριψε την ιδιότητα του «κλέφτη», έγινε αρχιληστής και τρομοκράτησε την περιοχή.

Συμπεραίνω εκ των ανωτέρω γραφών ότι τότε στη Μπριάza υπήρχε συνήθεια να επιτηδεύονται τον «κλέφτη» και τον «ληστή». Ίσως ήταν περισσότερο προσοδοφόρα από τα πατροπαράδοτα γι' αυτούς επαγγέλματα του υλοτόμου, του κατρανά, του αγωγιάτη, του γεωργού και του κτηνοτρόφου. Ο απόηχος αυτής της ληστρικής συνήθειας, («χού» το λέμε στον τόπο μας, και το «χού» δεν κόβεται εύκολα), θα έφτασε μέχρι το 1913, όταν, όπως γράφτηκε¹, κάποιοι εξ αυτών έκαναν το χαλασμό των μουσουλμάνων της Διπαλίτσας, έστω και βαλτοί από τον δεσπότη Σπυρίδωνα, αν και όσο αυτό αληθεύει.

Νέα απορία μου προέκυψε: Γιατί, κατεξάριση προς τα άλλα χωριά της Λάκκας Αώου που είχαν όμοιες κοινωνικές δομές και τις ίδιες πατροπαράδοτες ενασχολήσεις, μόνον οι Μπριαζιώτες ασκού-

σαν και το ληστρικό επάγγελμα; Και ποιο ήταν το αίτιο που τους ώθησε σ' αυτό; Απάντηση πειστική δεν έχω, ούτε και βρήκα. Θέλει ψάξιμο το ζήτημα. Οι ερευνητές και λόγιοι Διστρασιώτες έχουν πολλή δουλειά μπροστά τους και πρέπει να ψάξουν εμβριθέστερα το θέμα.

Θέλοντας να συμβάλλω στη γνωστοποίηση των γεγονότων περί το «ληστρικό» του 19^{ου} αιώνα, διορθώνοντας εν ταυτώ και κάποιες χρονολογίες, μεταφέρω εδώ συνοπτικώς όσα σχετικά γράφονται, εν έτει 1904, στο άρθρο της σημείωσης 2, για το πολυάνθρωπο χωριό Σκαμνέλι Ζαγορίου, πλούσιο τότε λόγω των πολλών μεταναστών, που γι' αυτόν το λόγο ήταν στόχος των ληστοσυμμοριών.

Μια τέτοια επιδρομή ληστών έγινε στο Σκαμνέλι την **5^η Μαρτίου 1879**, από τη συμμορία του αρχιληστή **Μαλάμα³**, Μακεδόνα την καταγωγή. Αιχμαλωτίστηκαν και σύρθηκαν στην ομηρία, την 9^η Μαρτίου 1879⁴, ο εκ Λιασκοβεσιού (τώρα Λεπτοκαρυά Ζαγορίου) καταγόμενος γιατρός Ι. Μεγγλίδης και οι εύποροι Π. Βολονάσης και Α. Σαγιάννος, οι οποίοι μετέπειτα αφέθηκαν ελεύθεροι, αφού καταβλήθηκαν τα ζητηθέντα λύτρα.

Πριν ακόμη να συνέλθει το Σκαμνέλι από την παραπάνω περιγραφείσα περιπέτεια, μια άλλη επέλαση ληστών συμβαίνει. Την περιγράφει² ο από το χωριό αυτό καταγόμενος ελληνοδιδάσκαλος Θ. Φραγκούλης, γιός του εις την Λαίστα υπηρετούντος τότε γιατρού Α. Φραγκούλη, της οποίας θύμα απαγωγής, σε παιδική ηλικία, ήταν προσωπικά ο ίδιος, οι δυο αδελφές του και η

μητέρα του. Η επιδρομή αυτή έγινε την **1^η Ιουλίου 1881** από τη συμμορία του λήσταρχου **Αποστολάκη**, (με 17 ληστές, όλοι Έλληνες, μεταξύ αυτών ο φοβερός Καρίπης, ο απαίσιος Κάρτζακας, ο ευαίσθητος Πετσιμέρης, ο άξεστος Χονδροχείρας). Εκτός από την οικογένεια του γιατρού Α. Φραγκούλη, πήραν ομήρους τις αδελφές Αγγελική και Χρυσούλα Δελαβέρα, την νιόπαντρη Ουρανία Γ. Βολονάση και τη γιαγιά Ελένη Τσόγια. Ύστερα από περιπετειώδη ταλαιπωρία 43 ημερών στα απρόσιτα ορεινά λημέρια των ληστών (Βάλια Κάλντα, Πολιτσές Μετσόβου, κ.λπ.), απελευθερώθηκαν αφού δόθηκαν τα λύτρα σε λίρες.

Ως επίλογο στο άρθρο του ο παθών κ. Θ. Φραγκούλης, αναφερόμενος στο βίο και την πολιτεία των ληστών, γράφει επί λέξει τα εξής **«Γενικά περί των ληστών»**:

«Οι πλείστοι των ληστών ωπλισμένοι δι' οπισθογεμών όπλων γκρα, ξιφών, ρεβόλβερ κτλ. ενδεδυμένοι δε ως οι δαίμονες του Άδου, ήσαν, πλην ολίγων, **φυγόδοκοι εξ Ελλάδος** (!!!) προερχόμενοι, ως ηδύνατο τις να εννοήση τούτο ου μόνον εξ αυτής της ομολογίας των, αλλά και εκ της καθαρευούσης ελληνικής γλώσσης, ην και μόνον ωμίζουν (εκτός των εκ βλαχοφώνων μερών καταγομένων) μετά των εν ταις επαρχίαις της Ελλάδος ιδιωματοσμών, και εκ της γνώσεως των εν Ελλάδι πραγμάτων ακριβώς.

Οι πλείστοι των ληστών ήσαν νεώτατοι την ηλικίαν πλην του αρχιληστού, όστις ήτο μεσήλιξ.

Τα περί τον βίον και την δίαπταν των ληστών έχουσιν ώδε: Την ημέραν συ-

νήθως αι συνδιαλέξεις αυτών περιστρέφονται περί την φρικαλέαν αφήγησιν των θηριωδών αυτών πράξεων. Ηυχαριστούντο να μανθάνωσι τι περί Ζαγορίου, περί ου είχαν την ιδέαν ότι ουδέποτε θα παρακμάση ο πλούτος αυτού! Πολλάκις δε, δεισιδαίμονες όντες, ψυχολούνται άλλοτε μεν περί την εξήγησιν αλλοκότων και συγκεχυμένων ονείρων, άλλοτε δε περί την οστεομαντείαν των ωμοπλατών, εξ ων επειρώντο να προείδωσι την μέλλουσαν τύχην αυτών. Άπαξ της εβδομάδος ψυχολούνται εις καθαρισμόν της κεφαλής και του σώματος εκ των φθειρών, αίτινες ουδόλως νώχλουν αυτούς.

Άρτον κατεσκεύαζον ως επί το πολύ εξ αραβοσίτου, την λεγομένην **μπομπούταν**.

Το κρέας έφηνον πάντοτε την μεσημβρίαν, ίνα μη φαίνονται ο καπνός. Όταν δε την νύκτα ελάμβανον ανάγκην ν' ανάψωσιν πυράν, έπρεπε πρώτον να σκάψωσι εις το έδαφος ήμισυ μέτρον και ακολουθώσ ν' ανάψωσι δια να μη φαίνονται η φλόξ.

Σπανίως ώδευον την ημέραν τουναντίον από της 12^{ης} της εσπέρας μέχρι της πρωίας.

Εν νυκτί συνήθως προς φωτισμόν μετεχειρίζοντο το λεγόμενον **ξυγκοκέρι**, όπερ αυτοί κατεσκεύαζον συρράπτοντες πολυειδώς συνεπτυγμένον λίπος μετ' οθονίου εν είδει αλάντος· έκαie δε τούτο αναδίδων ισχυροτάτην φλόγα ανθισταμένην και κατά του ισχυροτάτου ανέμου και κατά της ραγδαιότης βροχής.

Εν καιρώ δε νυκτός διεσκορπισμένοι όντες συνεννοούντο δια διαφόρων συν-

θημάτων κυρίως όμως ωρύνοντο δίκην λύκων, ή υλάκτουں ως οι κύνες, η εκόαζον ως βάτραχοι.

Περιπτόν να αναφέρωμεν περί της τιμιότητος των ληστών, διότι γνωστόν τυγχάνει, ότι ο προς το κεφάλαιον τούτο νόμος αυστηρότατος επικρατεί παρ' αυτοίς, ο δε αποπειραθείς να διαπράξη ατιμίαν τινά και εννοηθείς υπό των συντρόφων αυθωρεί υπ' αυτών τούτων φονεύεται, διότι ως **ογουρσουζλίκι** θεωρούσι το τοιούτον. Τούτο μαρτυρείται υπό πολλών εκ των κατά καιρούς αιχμαλωτισθεισών γυναικών.».

Σημειώσεις

1. Περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, τεύχ. 159/2011, σελ. 287-288, άρθρο «Μπριαζιώτες και Μεσαριά Διπαλίτσας», του εκπαιδευτικού Απ.. Ριστάνη.

2. Βιβλίο «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΑΣΤΗΡ, ημερολόγιον εικονογραφημένον του έτους 1904», τυπωμένο στην Αθήνα και εκδιδόμενο στη Βοστίνα (σημερινή Πωγωνιανή), από τον Λεωνίδα Μ. Βασιλειάδη, σελ. 343 έως 360, άρθρο «Αναμνήσεις πολυμήρου αιχμαλωσίας» του ελληνοδιδασκαλου Θ. Α. Φραγκούλη, από το Σκαμνέλι.

3. Ο κ. Η. Παπαζήσης καταγράφει στο βιβλίο του την επιδρομή αυτή, και τον αναφέρει ως Χρήστο Καραμαγκιόλη, σημειώνοντας ότι σ' αυτήν συμμετείχε και ο **Νίκ. Τότης** από την **Μπριάζα**.

4. Στο βιβλίο του ο κ. Η. Παπαζήσης λάθος γράφει 1881, αντί για 1879. Τότε, το 1881, έγινε άλλη νεότερη επιδρομή που περιγράφεται παρακάτω σε τούτο το άρθρο.

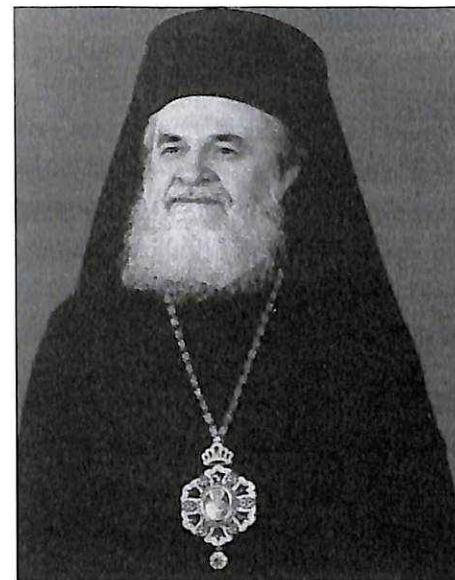
Εφημ. L'Illustration 17-03-1917. Ένα φορτηγό αυτοκίνητο σε επικίνδυνη θέση πάνω στη γέφυρα του Σαραντάπορου [Μέρτζιανης], στα ελληνοαλβανικά σύνορα.

Εφημ. L'Illustration 21-04-1917. [Το αναθεματισμένο «ανάθεμα» Βενιζέλου, μακάβριο σύμβολο του ολέθριου διχασμού, στο πεδίο του Άρεως, με φόντο τη Σχολή Ευελπίδων.]

Οι φωτογραφίες ανήκουν στο άρθρο «Με τους Ιταλούς στην Αλβανία» τεύχος 180. Ζητούμε συγγνώμη από τον φίλο μας Θωμά Ζιώγα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΣΤΟ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ-ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΦΩΚΙΔΟΣ

Ο Μακαριστός Αθηναγόρας (κατά κόσμον Νικόλαος Ζακόπουλος), Μητροπολίτης Φωκίδος κατά τα έτη 1986-2014 γεννήθηκε στον Αμάραντο Κόνιτσας το έτος 1931. Παρακολούθησε τα μαθήματα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον Αμάραντο και της δευτεροβάθμιας στην Κέρκυρα και την Κόνιτσα. Στη συνέχεια φοίτησε στη Θεολογική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών από όπου και έλαβε το πτυχίο Θεολογίας το έτος 1956. Το έτος 1959 χειροτονήθηκε Διάκονος και Πρεσβύτερος. Ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφία, την Ψυχολογία και την Παιδαγωγική στα πανεπιστήμια της Οξφόρδης Αγγλίας (1967-1972) και Γέηλ (Yale) των Η.Π.Α. (1977-1978). Το έτος 1967 ανακηρύχθηκε διδά-

κτωρ φιλοσοφίας του πανεπιστημίου Γλασκώβης της Σκωτίας. Δίδαξε ως καθηγητής Ηθική και Κοινωνική Φιλοσοφία, Φιλοσοφία Θρησκείας, Φιλοσοφία Ανθρώπου και Φιλοσοφία Δικαίου στα Πανεπιστήμια De Paul (1971-1974), William Paterson (1976-1977) και St. John (1978-1979) Η.Π.Α. και όταν επαναπατρίστηκε στη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Μέσης Εκπαίδευσης (ΣΕΛΜΕ) Πατρών κατά τα έτη 1982-1986. Από το έτος 1959 έως το 1982 υπηρέτησε ως ιερατικός Προϊστάμενος των Ελληνικών Κοινοτήτων, Διευθυντής των Ελληνικών Σχολείων και διετέλεσε μέλος του Ανωτάτου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Αρχιεπισκοπής Βορείου και Νοτίου Αμερικής. Επίσης διετέλεσε ιερατικός Προϊστάμενος σε Ναούς της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Βορείου και Νοτίου Αμερικής. Επίσης διετέλεσε μέλος του Ανωτάτου Εκκλησιαστικού Συμβουλίου της Αρχιεπισκοπής Θυάτειρων και Μεγάλης Βρετανίας καθώς και Πρωτοσύγκελος αυτής και της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Γνώριζε τρεις ξένες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά και Γερμανικά. Όλα αυτά τα προσόντα του καθώς και ο ενάρετος βίος του κίνησαν το ενδιαφέρον της ιεραρχίας της Εκκλησίας ώστε να τον εκλέξει Μητροπολίτη Φωκίδος στις 23/09/1986. Στη συνέχεια ακολούθησε η χειροτονία του στις 28/09/1986 στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Αχαρνών και η ενθρόνισή του στις 23/11/1986 στο Μητροπολιτικό Ιερό Ναό «ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» Άμφισσας. Ασχολήθη-

κε συστηματικά με τη βιοηθική και Ιατρική ηθική. Συνέγραψε επιστημονικά συγγράμματα και πολλά άρθρα στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα Θεολογικού, Φιλοσοφικού, Ψυχολογικού και Παιδαγωγικού Περιεχομένου. Μερικά από τα έργα του είναι και τα ακόλουθα: Αθανασία της ψυχής ή Ανάστασις του σώματος (διδασκαλία του Αποστόλου Παύλου εν αναφορά προς τον Πλάτωνα) 1974, Σύγχρονα προβλήματα Ιατρικής ηθικής (1987), Η ευθανασία σήμερα και η θέση της εκκλησίας (1987), Ψυχανάλυση: Μύθος ή Επιστήμη, Η άποψη της εκκλησίας για το AIDS: Ιατρική, κοινωνική και ηθική διάσταση (1990), Ο ρόλος της Ορθοδοξίας στην ενωμένη Ευρώπη και στην Ελλάδα (1990), Ορθόδοξη Προοπτική (1994), Πλάτωνας και Απόστολος Παύλος περί Ανθρώπου (1995 & εμπλουτισμένη έκδοση 2002), Η σχέση του γιατρού με τον άρρωστο (1995), Η σχέση του γιατρού και του ασθενούς – ορθόδοξη βιοθεολογική προσέγγιση (2009) κ.ά. Τόσο το θεολογικό όσο και το φιλοσοφικό του έργο αποτελούν αφορμή βιβλιογραφικών παραπομπών για πλήθος επιστημονικών εργασιών που ακολούθησαν και το καθιστούν αξιόπιστο και επιστημονικά άρτιο. Ο μακαριστός Αθηναγόρας έλαβε μέρος σε πλήθος διεθνών επιστημονικών συνεδρίων, που ασχολήθηκαν με τα επιστημονικά του αντικείμενα, άλλοτε ως εκπρόσωπος της Εκκλησίας της Ελλάδας και άλλοτε ιδιωτικά. Αποτελεί «κεφάλαιο» για τη σύγχρονη ιστορία της Εκκλησίας της Ελλάδας τόσο το επιστημονικό και συγγραφικό έργο, όσο και ο ζήλος, η εντρυφής μελέτη και ενασχόλησή του με «σύγχρονα» και «φλέγοντα» ζητήματα τόσο του παρόντος

όσο και του μέλλοντός μας.

Ο μακαριστός Αθηναγόρας – ο οποίος εκοιμήθη την Δευτέρα 16/02/ 2015 το απόγευμα σε ηλικία 84 ετών, καθώς το τελευταίο διάστημα αντιμετώπιζε προβλήματα υγείας – έλαμψε στο στερέωμα της φωκικής Εκκλησίας με την ηθική του καθαρότητα και ακεραιότητα, την πατερική του ακτημοσύνη και αφιλοχρηματία. Υπήρξε Επίσκοπος Μοναχός, ταπεινός, απλός, μελίχιος, ευγενής, σκορπίζοντας προς όλους το χαμόγελό του και την καλοσύνη του που πήγαιναν πάντα από την γεμάτη αγάπη καρδιά του. Η αρχιερατική του διακονία στην Ι.Μ. Φωκίδος επί είκοσι οκτώ ολόκληρα έτη (1986-2014) δεν περιορίστηκε μόνο στα αρχιερατικά του καθήκοντα αλλά υπήρξε πλούσια τόσο σε πνευματικό, όσο και σε φιλανθρωπικό έργο. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά από τα έργα που φέρουν τη σφραγίδα του – θα χρειάζονταν άλλωστε πολλές σελίδες για να περιγράψουμε όσα προσέφερε συνολικά τις σχεδόν τρεις δεκαετίες που προΐστατο της εκκλησίας της Φωκίδας: Ίδρυση νέων ενοριών, επάνδρωση και αναστήλωση παλαιών μοναστηριών, χειροτονίες κληρικών και μοναχών, απογευματινά κηρύγματα, Ίδρυση και λειτουργία Γηροκομείου Άμφισσας, Ίδρυση Πνευματικού Κέντρου Άμφισσας, μεγαλύτερη αξιοποίηση κληροδοτημάτων, φροντίδα απόρων, συμπλήρωση Μητροπολιτικού Μεγάρου κ.ά.

Για όλα τα παραπάνω και για πολλά περισσότερα που δεν μπορούμε εδώ να αναπτύξουμε, σύσσωμος ο κλήρος και ο λαός από κάθε γωνιά της Φωκίδας συνέρρευσε για να αποτίσει φόρο τιμής στο σεπτό του Ιεράρχη, την Τετάρτη 18-02-2015 στον Ιερό Μη-

τροπολιτικό Ναό «Ευαγγελισμού της Θεοτόκου» όπου τέθηκε η σορός του για προσκύνημα καθ' όλη τη διάρκεια της μέρας! Το βράδυ ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος Β', αμέσως μετά την άφιξή του από την Σύρο στον Πειραιά και από εκεί οδικώς στην Άμφισσα, τέλεσε Αγρυπνία και Τρισάγιο μετά το πέρας της ολονυκτίου Ακολουθίας επί της σορού του αιδίμου Μητροπολίτου Φωκίδας Αθηναγόρα. Μιλώντας προς το εκκλησίασμα εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του προς τον κεκοιμημένο Ιεράρχη για την προς το πρόσωπό του πατρική αγάπη και στήριξη και αναφέρθηκε τόσο στην θεολογική του κατάρτιση όσο και στις αρετές που τον κοσμούσαν όσο ήταν εν ζωή. Συνεχάρη επίσης τους πιστούς για την παρουσία τους στην ολονυκτία, τονίζοντας ότι αυτή αποδεικνύει την αγάπη που συνέδεε τον αείμνηστο Αθηναγόρα με το ποίμνιό του και ευχήθηκε ο διάδοχός του και όλοι να βρίσκονται πάντα υπό το Ωμοφρόνιό του. Την επομένη, Πέμπτη 19-02-2015, μετά την Αρχιερατική Θεία Λειτουργία τελέσθηκε η Εξόδιος Ακολουθία στην οποία προεξήρχε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτης κ. Ανδρέας, ως εκπρόσωπος της Ιεράς Συνόδου και συμμετείχαν οι Σεβασμιότατοι Μητροπολίτες Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος, Φθιώτιδος κ. Νικόλαος, Θηβών και Λεβαδείας κ. Γεώργιος, Ιλίου κ. Αθηναγόρας και ο οικείος Ποιμενάρχης Μητροπολίτης κ. Θεόκτιστος. Ακολούθησαν η μεταφορά εν πομπή της σορού μέσω των κεντρικών οδών της Άμφισσας – ενώ η μπάντα του Δήμου παιάνιζε πένθημα εμβατήρια – και η ταφή στην Ιερά Μονή Προφήτη Ηλία Παρνασσίδος σύμφωνα με την επιθυμία του.

Επικήδειο λόγο εκφώνησαν εκ μέρους της Ιεράς Συνόδου ο Β' Γραμματεύς Πανοσιολ. Αρχιμ. π. Γεώργιος Ρέμπελος, ο Δήμαρχος Δελφών κ. Αθανάσιος Παναγιωτόπουλος, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Δωρίδος, ο τ. Υπουργός κ. Νικόλαος Γκελεστάθης, η Διευθύντρια του Πνευματικού Κέντρου κα Αλεξάνδρα Ζαφειροπούλου, η κα Νικολέττα Ζακοπούλου συγγενής του μακαριστού, ο Ιεροκήρυκας της Ι. Μητρ. Φωκίδος Πανοσιολ. Αρχιμ. π. Νεκτάριος Καλύβας εκ μέρους του Ιερού Κλήρου. Τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτης κ. Ανδρέα συνόδευε ο πατέρας Νικόλαος Μέμος ο οποίος προσήλθε κατόπιν επιθυμίας του για να υποβάλει τα σέβη του στον εκλιπόντα. Τέλος ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης κ. Θεόκτιστος ευχαρίστησε τους Σεβασμιότατους Μητροπολίτες για την παρουσία τους, τον Περιφερειάρχη Στερεάς κ. Κωνσταντίνο Μπακογιάννη, τους εκπροσώπους των αρχών της περιοχής, τον ιερό Κλήρο, τα μοναχικά τάγματα και τον ευσεβή λαό, διότι παρά το δριμύτατο ψύχος ετίμησαν με την παρουσία τους τον αείμνηστο κυρό Αθηναγόρα.

Αιωνία η μνήμη. Η Κόνιτσα, σαν ιδιαίτερη πατρίδα, είναι υπερήφανη και ευγνώμων για το άξιο τέκνο της που την νοσταλγούσε, την μνημόνευε πάντα και την επισκεπτόταν κάθε φορά που οι πολλές υποχρεώσεις του το επέτρεπαν. Αλησμόνητε Μακαριστέ Αθηναγόρα παρακαλούμε να πρεσβεύεις για όλους εμάς. Είθε η ευχή σου να συνοδεύει όλες τις μέρες της ζωής μας. Θα φέγγεις πάντα σαν ένας φάρος φωτεινός που θα εμπνέει με τη ζωή και το έργο του!

Δ. Ζακοπούλος

Ευχάριστη είδηση και για τον τόπο μας

Διαβάσαμε στον αθηναϊκό τύπο ότι ο φιλανθρωπικός Οργανισμός της Αρχιεπισκοπής Αθηνών «ΑΠΟΣΤΟΛΗ» θα εφαρμόσει ένα νέο αναπτυξιακό πιλοτικό πρόγραμμα ενίσχυσης συνεταιρισμών, ομάδων και συλλόγων αγροτών στις περιφέρειες Ηπείρου, Δυτικής-Κεντρικής-Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Ανώτερο όριο δωρεάν χρηματοδότησης θα είναι για κάθε δράση το ποσό των 10.000 ευρώ. Ανταποδοτικά όσοι ενισχυθούν είναι υποχρεωμένοι να προσφέρουν ένα ποσοστό της παραγωγής τους σε κοινωνικά ιδρύματα της περιοχής τους.

Κατ' αυτό τον τρόπο ενισχύονται τόσο οι αγρότες όσο και τα κοινωνικά ιδρύματα. Κατά το γνωστό γνωμικό η καλύτερη βοήθεια δεν είναι να δώσεις για φαγητό ένα ψάρι αλλά να μάθεις τον πεινασμένο να ψαρεύει και ακόμη καλύτερα να του δώσεις και βάρκα για να ανοίγεται στην θάλασσα για καλύτερες ψαριές.

Είναι η πρώτη φορά που η ΑΠΟΣΤΟΛΗ δραστηριοποιείται στον αναπτυξιακό αγροτικό τομέα και τα χρήματα θα προέλθουν από την Ορθόδοξη Αρχιεπισκοπή Αμερικής και διάφορες Οργανώσεις αλληλεγγύης των Ηνωμένων Πολιτειών. Η βοήθεια προσφέρεται σε

συλλογικότητες και στις διαδικασίες παραγωγής, τυποποίησης, αγοράς μηχανολογικού εξοπλισμού, μάρκετινγκ κλπ. Σίγουρα σε λίγο χρόνο θα μάθουμε περισσότερες λεπτομέρειες για το πρόγραμμα. Είναι ευκαιρία λοιπόν στην Κόνιτσα να οργανωθούν οι παραγωγοί μας σε ομάδες παραγωγής σε διάφορους τομείς όπως στην μελισσοκομία, στην οινοποιεία, στα φαρμακευτικά και αρωματικά φυτά, στα φρούτα, στην κτηνοτροφία, στην γαλακτοπαραγωγή, στην τυροκόμιση, στην τυποποίηση κοπριάς και φυτοχώματος, κλπ με την βοήθεια επιστημόνων.

Σε αυτές τις περιπτώσεις φαίνεται πόσο λείπει από την γεωργική ζωή μας το Αναγνωστοπούλειο πρακτικό γεωργικό σχολείο. Και κατά το παρελθόν ήρθε «βοήθεια» στην Ελλάδα και στην περιοχή μας αλλά δεν εκτιμήσαμε την «δωρεά» των «κουτόφραγκων» και στο μυαλό μας ήταν «να τα φάμε». Τα χρήματα που θα έρθουν είναι ιδρώτας και μυαλό φιλάνθρωπων που ζουν και εργάζονται μακριά μας, ας τα αξιοποιήσουμε δημιουργώντας υποδομές και αυτό θα είναι και το καλύτερο «ευχαριστώ» στους δωρητές.

Μάρτιος 2015 Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

Ο Ιεράρχης των παιδικών μας χρόνων

Του Ηλία Ανδρέου

Οι Άγιες μέρες του Πάσχα πέσαν του γεγονότος ότι είναι θα λέγαμε βαρυφορτωμένες από θρησκευτικά και υπαρξιακά μηνύματα έχουν και την προέκταση να ξυπνούν μνήμες και νοσταλγίες του παρελθόντος και κυρίως των παιδικών χρόνων. Η μηχανή του χρόνου δεν σταματά ποτέ. Ο μέγιστος των ποιητών Θ.Σ. Έλιοτ στο ποίημά του «ΕΡΗΜΗ ΧΩΡΑ» αναφέρει «Ο Απρίλης είναι ο μήνας ο σκληρός, γεννώντας, μες απ' την πεθαμένη γη τις πασχαλιές, σμίγοντας θύμηση κι επιθυμία, ταράζοντας με βροχή της άνοιξης ρίζες οκνές. Ο Χειμώνας μας ζέσταινε, σκεπάζοντας τη γη με το χιόνι της λησμονιάς, θρέφοντας λίγη ζωή μ' απόξερους βολ-

βούς.

Έτσι είναι, λοιπόν, ο Απρίλης, είναι ο μήνας που ξυπνά τις μνήμες μας.

Τι να πρωτοθυμηθεί κανείς από τις Πασχαλιές των παιδικών του χρόνων. Τουλάχιστον στο χωριό μου το Παλαιοσέλλι ο Ιερός Ναός της Αγίας Παρασκευής για μας τα παιδιά είχε γίνει δεύτερο σπίτι μας καθ' όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Το μάζεμα των λουλουδιών για τον Επιτάφιο ήταν η πλέον αγαπημένη μας ενασχόληση.

Σαν ήρθα μόνιμα στην Κόνιτσα, το Πάσχα ήταν συδεδεμένο με την επιβλητική μορφή του αλησμόνητου Ιεράρχη Χριστοφόρου που εν μέρει αδίκως είναι

και λησμονημένος.

Προσωπικά ο εν λόγω Ιεράρχης μου είναι αλησμόνητος για το μέγιστο ενδιαφέρον που έδειξε για την πολλά πάσχουσα τότε επαρχία.

Την εποχή εκείνη η ανέχεια και η φτώχεια ήταν μόνιμη κατάσταση και ακραία.

Μερίμνησε να έρθουν τρόφιμα και ρουχισμός από Η.Π.Α. και Καναδά. Όνειρο ήταν το πρώτο παλτό και πουλόβερ δοσμένα από την Μητρόπολη. Πέραν από τον ρουχισμό στις πολλές άπορες οικογένειες δόθηκε αλεύρι και τρόφιμα κονσερβοποιημένα.

Μεγάλη του προσφορά ήταν η Πνευματική Στέγη όπου στεγάστηκε η βιβλιοθήκη που για μας ήταν φάρος τηλαυγής και Θεόσαλτο δώρο που μας έδωσε την δυνατότητα να διαβάσουμε και απολαύσαμε του κόσμου τα βιβλία και έτσι η σκέψη μας έσπασε τους στενούς πνευματικούς ορίζοντες της Κόνιτσας και νοερά ταξίδευσε σε όλα τα μήκη και πλάτη της οικουμένης.

Ο Ιεράρχης Χριστοφόρος μαθητής του Αγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, Στρατιωτικός Ιερέας στην εκστρατεία της Μικράς Ασίας με ιδιαίτερη μόρφωση και υψηλή καταγωγή κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας ήταν υπέρ το δέον επιβλητικός.

Παιδιά εμείς καθισμένα στα σκαλιά του Ι.Ν. Αγίου Νικολάου μας μαγνητίζε στην κυριολεξία όταν ανέπεμπε το «Κύριε -Κύριε επίβλεψον εξ ουρανού και ιδε και επίβλεψον την άμπελον ταύτην

και κατάρτισε αυτήν ην εφύτευσε η Δεξιά σου» ευθυτενής και τα μάτια του στραμμένα στους τρούλους του Αγίου Νικολάου.

Τα χρόνια εκείνα η Δεύτερη Ανάσταση η άλλως της Αγάπης γινόταν πρωί κατά την ώρα 10η. Τον Επίσκοπο Χριστοφόρο ντυμένο στα άμφια της Λαμπρής οι πιστοί τον ανέμεναν έξω από το Μητροπολιτικό Μέγαρο και με τη συνοδεία των Εξαπτέρυγων τον ακολουθούσαν στο Ι.Ν. Αγίου Νικολάου.

Με το πέρας της Ανστάσιμης Ακολουθίας επέστρεφε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο όπου προσέφερε το Πασχαλινό αυγό. Στους επισήμους προσφέρονταν τρία αυγά και μέσα σε τούλι, στους υπολοίπους ένα και αυτό στο χέρι. Σε μια από τις Πασχαλιές προσήλθε στο Μητροπολιτικό Μέγαρο και ο υποδηματοποιός Τζέκας για τις ευχές προς τον Επίσκοπο.

Ο εν λόγω εκείνη την λαμπρή ημέρα φόρεσε το κοστούμι, του την γραβάτα και το ρεπούμπλικο. Ο Χριστοφόρος τον εξέλαβε για τον Δήμαρχο Τσάνο οπότε του δίνει τρία αυγά στο τούλι.

Με το δίκιο του ο Τζέκας βγήκε θριαμβολογώντας προς τους άλλους πιστούς για τα τρία αυγά στο τούλι.

Κλείνοντας το μικρό αυτό αφιέρωμα στον Ιεράρχη Χριστοφόρο νομίζουμε πως επέστη ο καιρός να γραφεί μια συνοπτική ιστορία της Ιεράς Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης.

Λουτρά Καβασίων Κόνιτσας Πραγματική κατάσταση, Νομική κατάσταση, Προτάσεις

Γενικά στοιχεία για τις ιαματικές πηγές: Η Ελλάδα είναι μία από τις πλουσιότερες χώρες με φυσικές πηγές θερμομεταλλικού νερού. Το νερό αναβλύζει από 752 διαφορετικά γεωγραφικά σημεία. Ο Νομός Ιωαννίνων διαθέτει δύο πηγές σε χρήση, τα λουτρά Αμαράντου (τα μοναδικά ατμούχα λουτρά στην Ελλάδα που χρησιμοποιούνται) και τα λουτρά Καβασίων (υπάρχει και στην Κλειδωνιά πηγή κρύου θειούχου νερού, άγνωστη στους πολλούς) και αυτή η αποκλειστικότητα των δύο λουτρών έχει μεγάλη σημασία για τον Δήμο Κόνιτσας και τον Νομό Ιωαννίνων για την ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού.

Στην Γερμανία, πρότυπη χώρα του ιαματικού τουρισμού, με επίσημα στοιχεία για το έτος 2005, τα έσοδα των 330 Λουτροθεραπευτικών Κέντρων υπερέβησαν τον τζίρο ολόκληρης της γερμανικής βιομηχανίας, πραγματοποιήθηκαν 17,6 εκατομμύρια επισκέψεις και 98 εκατομμύρια διανυκτερεύσεις, δουλεύουν δε σ' αυτά 300.000, ειδικοί και μη, εργαζόμενοι. Ο Γερμανός αυτοκράτορας Κάρολος, ο τέταρτος, ανακάλυψε το έτος 1350 σε απόσταση 200 περίπου χιλιομέτρων από την Πράγα, σημερινή πρωτεύουσα της Τσεχίας, υπέρθερμα θειούχα λουτρά κατά μήκος του ποταμού Τέπλα. Σήμερα η τσεχική πόλη του Κάρλοβι Βάρι (σημαίνει λουτρά του Καρόλου) είναι μόνο λουτρόπολη ελκύνοντας ετήσια εκατομμύρια επισκέπτες, ανωνύμους και επωνύμους. Τα οικονομικά αυτά στοιχεία από την και βιομηχανική Γερμανία (αλλά και τα στοιχεία από αξιοποιημένα λουτρά στην πατρίδα μας) πρέπει να μας προβληματίσουν όλους περισσότερο στις σημερι-

νές μέρες της βαθιάς και παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, της ύφεσης, της ανεργίας, της πτώχειας και στα «καθ' ημάς», της μεγάλης ερήμωσης της περιοχής Κόνιτσας. Ο τουρισμός υγείας και ανανέωσης σε δωδεκάμηνη βάση μπορεί να γίνει ο σημαντικότερος τουριστικός κλάδος και να τονώσει θετικά όλους τους υπόλοιπους τουριστικούς κλάδους και την εθνική οικονομία. Στην Ελλάδα σήμερα υπάρχουν 20 υπερσύγχρονα υποδειγματικά κέντρα θερμολισμού και θαλασσοθεραπείας -αναζωογόνησης -sra με κατάλληλη υποδομή και εξοπλισμό. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί η γεωθερμική ενέργεια (άλλο μεγάλο κεφάλαιο αυτό για μελέτη και εφαρμογή) και για την θέρμανση-ψύξη των υδροθεραπευτικών κέντρων αλλά και για καλλιέργειες σε θερμοκήπια κλπ.

Η χρήση του ιαματικού νερού στην υπηρεσία της ανθρώπινης σωματικής και ψυχικής υγείας αποτελεί γεγονός αναμφισβήτητο και πανάρχαιο. Ο πρώτος που μελέτησε συστηματικά την θεραπευτική χρήση των θερμών και ψυχρών λουτρών και την αποσύνδεσε από την θρησκεία, ήταν ο πατέρας της ιατρικής, ο Ιπποκράτης (460-356 π.Χ). Ταξινόμησε τα νερά σε 3 κατηγορίες: ύδωρ ποτόν, αλμυρόν, θάλασσα. Είναι προφανές ότι λέγοντας αλμυρόν ο πατέρας της ιατρικής εννοεί τα μεταλλικά νερά.

Η υδροθεραπεία γίνεται με την μορφή της εσωτερικής υδροθεραπείας και ειδικότερα με την ποσιθεραπεία και την εισπνοθεραπεία και με την μορφή της εξωτερικής υδροθεραπείας και ειδικότερα με τα ιαματικά λουτρά, τις υδρομαλάξεις, την πηλοθεραπεία.

Πραγματική κατάσταση της πηγής: Τα

Λουτρά Καβασίων απέχουν 15 χιλιόμετρα περίπου από την Κόνιτσα και 5 χιλιόμετρα περίπου από το ομώνυμο χωριό. Η σημερινή οδική πρόσβαση παρουσιάζει κάθε χρόνο προβλήματα διότι υποφέρει από χειμωνιάτικες κατολισθήσεις χωμάτων όγκων από το παρακείμενο βουνό, στο οποίο αναβλύζουν νερά. Σίγουρα η πρόσβαση αυτή πρέπει να διατηρηθεί και να βελτιωθεί για να μην απομονωθεί το χωριό των Καβασίων από τα Λουτρά. Τα Καβάσιλα δεν διαθέτουν καταλύματα για την φιλοξενία των λουόμενων και είναι ανάγκη να υπαχθούν σε ειδικό πρόγραμμα για να αλλάξει η μοίρα τους και να συμβάλουν στην ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού. Υπάρχει η δυνατότητα παραποτάμιας οδικής πρόσβασης από την γέφυρα «Κρεμαστή» που απέχει λιγότερο από δύο χιλιόμετρα από τα Λουτρά Καβασίων και η οποία πρόσβαση θα ενώσει τις δύο λουτροπηγές Καβασίων και Αμαράντου, δημιουργώντας έτσι ενιαίο ιαματικό πάρκο, για το οποίο κάνει λόγο και ο νόμος (3498/2006) που διέπει την λειτουργία των ιαματικών πηγών. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα οδικής παραποτάμιας πρόσβασης από την Καλόβρυση, που απέχει περίπου πέντε χιλιόμετρα από τα Λουτρά Καβασίων. Τα Λουτρά βρίσκονται σε υψόμετρο 410 μ., στην αριστερή όχθη του Σαραντάπορου, στις πλαγιές της Τύμφης. Σπουδαίοι παράγοντες, που προσθέτουν υπεραξία στην λουτροπηγή και μπορούν να αποτελέσουν υποδομές για μορφές εναλλακτικού τουρισμού είναι αφ' ενός μεν ο Σαραντάπορος από την μια πλευρά και από την άλλη πλευρά το δάσος, που κατά την δασική νομοθεσία μπορεί να φιλοξενησει λουτρικές εγκαταστάσεις. Τα νερά της ιαματικής πηγής έχουν θερμοκρασία 32 βαθμούς κελσίου με ταυτόχρονη θερμοκρασία αέρος 21 βαθμούς κελσίου και χαρακτηρίζονται:

υπόθερμα (υπόθερμα είναι τα νερά με θερμοκρασία μεταξύ 25 βαθμών κελσίου έως 34 βαθμούς, ομοιοθερμα τα νερά με βαθμούς μεταξύ 34 έως 36 και υπέρθερμα με βαθμούς άνω των 36 βαθμών), **θειούχα** (ανάλογα με την προέλευση και την χημική τους σύσταση τα νερά διακρίνονται σε οξυανθρακικά, χλωριονατριούχα, θειικά και θειούχα) με έντονη την μυρωδιά του υδρόθειου, **μεταλλικά** (τα νερά από τους υπόγειους ταμιευτήρες κατά την διαδρομή τους προς την επιφάνεια, την πηγή, περνάνε ή παραμένουν μέσα σε πετρώματα και διαλύουν ένα μέρος από τα συστατικά τους συσσωρεύοντας μεταλλικά ιόντα). Θεραπεύουν ρευματοπάθειες, αρθροπάθειες, μετατραυματικές παθήσεις, ραχίτιδες, νευραλγίες, δερματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις. Από την πηγή τους αναβλύζουν περίπου 500 κυβικά ιαματικού νερού την ώρα, είναι ακριβώς απέναντι από τα Λουτρά Πυξαρίας, που το παλιό τους μεγάλο, «επιβλητικό» πετρόκτιστο κτίριο είναι σε ερειπίωδη κατάσταση από την εποχή του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Το μέγεθος και η αισθητική του κτιρίου, όπως αποδεικνύονται από φωτογραφίες, φανερώνουν την σημασία που έδιναν οι «παλιότεροι» στο συγκεκριμένο υδροθεραπευτήριο. Η θεραπευτική δύναμη των πηγών είναι γνωστή από την μέση βυζαντινή εποχή (7ος-12ος μ.Χ αιώνας). Φημίζονταν ανέκαθεν για την αποτελεσματικότητά τους στην αποκατάσταση καταγμάτων. Λένε πως παλιά τους ανήμπορους τους έφερναν με τα κάρα, τους πετούσαν μέσα στο νερό και έβγαιναν μόνοι τους.

Τα τελευταία χρόνια στα Λουτρά Καβασίων γίνονται λιγότερες λούσεις διότι τα ασφαλιστικά ταμεία δεν επιδοτούν τους ασφαλισμένους-συνταξιούχους τους για λουτροθεραπεία. Καινούρια «πελατεία» δεν απέκτησαν διό-

τι οι συνθήκες τους δεν είναι σύγχρονες και λείπει η δυνατότητα διαμονής επιτόπου.

Στα Λουτρά Καβασίων υπάρχει μεγάλη εξωτερική πισίνα των 500 κυβικών μέτρων νερού, δύο εσωτερικές πισίνες, για άνδρες και γυναίκες, μέσα στο κτίριο, που βελτιώθηκαν με επιστροφή πλακιδίων στις πλευρές και στο δάπεδο και κατασκευάστηκαν πέντε μικρές ατομικές-οικογενειακές πισίνες σε σχήμα μαργαρίτας με μηχανισμούς sra επί δημαρχίας Χαράλαμπου Εξάρχου, που ακόμη δυστυχώς δεν λειτουργούν. Οι κατασκευές (κτίριο που έγινε το 1980, κλπ) δεν διαθέτουν οικοδομικές άδειες.

Νομική κατάσταση της πηγής: Οι Ιαματικές Πηγές Καβασίων-Πυξαρίας παραχωρήθηκαν **κατά χρήση** με το από 13-5-1957 βασιλικό διάταγμα στον Δήμο Κόνιτσας και στις Κοινότητες Καβασίων και Πυξαρίας για 25 χρόνια, κατά ποσοστό 60%, 20% και 20% αντίστοιχα, υποχρεωμένων των παραχωρησιούχων τα έσοδα από την εκμετάλλευση να τα δαπανούν για την κατασκευή έργων και για την ανάπτυξη των λουτρών. Με το με αριθμό 98/31-1-1972 βασιλικό διάταγμα παρατάθηκε ο χρόνος παραχώρησης στους ίδιους παραχωρησιούχους για μια ακόμη δεκαετία ήτοι μέχρι και του έτους 1992 χωρίς αντάλλαγμα και με τους λοιπούς όρους της προηγούμενης παραχώρησης.

Επί δημαρχίας αειμνήστου Σπύρου Γκότζου συστάθηκε το 1984 με σκοπό την αξιοποίηση των Λουτρών Καβασίων η ανώνυμη εταιρεία «ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΒΑΣΙΩΝ -ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ» -με μετόχους τον Δήμο Κόνιτσας, τις τότε Κοινότητες Καβασίων και Αγίας Βαρβάρας και την Αναπτυξιακή Εταιρεία «Ηπειρος» και κεφάλαιο 5.000.000 δραχμές, στην οποία η Κτηματική Εταιρεία Δημοσίου

(ΚΕΔ) παραχώρησε **κατά χρήση** για αόριστο χρόνο και υπό προϋποθέσεις με το από 12-12-1995 «**παραχωρητήριο χρήσης δημοσίου ακινήτου**» έκταση, γύρω από την λουτροπηγή, 22.076 τ.μ. Το ίδιο παραχωρητήριο το Ελληνικό Δημόσιο μετέγραψε ως τίτλο κυριότητάς του για την έκταση των 22.076 τ.μ στο Υποθηκοφυλακείο Κόνιτσας στον τόμο 38 με αύξοντα αριθμό 82. Το αναβλύζον νερό, **ο ιαματικός φυσικός πόρος** κατά το άρθρο 1 του νόμου 3498/2006 για την «ανάπτυξη του ιαματικού τουρισμού», ανήκει κατά κυριότητα σύμφωνα με το άρθρο 6 του ίδιου νόμου στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (ΕΟΤ) Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι δεν υφίσταται ιδιοκτησιακή σχέση μεταξύ του Δήμου Κόνιτσας και της λουτροπηγής ούτε και με την γύρω έκταση των 22.076 τ.μ, ούτε και με την μείζονα παραποτάμια και ικανή να αξιοποιηθεί έκταση, που ανέρχεται σε 107.830 τ.μ., όπως έχει τοπογραφηθεί επί Δημαρχίας Χαράλαμπου Εξάρχου. Υπάρχει μόνο δυνατότητα χρήσης της λουτροπηγής και της περιβάλλουσας έκτασης των 22.076 τ.μ για αόριστο χρόνο, μέχρις ότου δηλαδή τυχόν καταγγελθεί από το Ελληνικό Δημόσιο, από την ανωτέρω ανώνυμη εταιρεία «Λουτρά Καβασίων-Αγίας Βαρβάρας Κόνιτσας ΑΕ». Η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (ΚΕΔ) απορροφήθηκε από την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ) και το Ελληνικό Δημόσιο για την αξιοποίηση της περιουσίας του συνέστησε με τον νόμο 3986/2011 το Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ) που έχει την νομική μορφή της ανώνυμης εταιρείας. Η σημερινή Κυβέρνηση εξήγγειλε ότι το Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ δεν θα καταργηθεί, αλλά θα ονομασθεί Ταμείο Εθνικού Πλούτου, θα απορρο-

φήσει την Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ) και τα έσοδά του από την αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του Δημοσίου δεν θα «πηγαίνουν» μόνο για την εξόφληση χρεών του Ελληνικού Δημοσίου στους δανειστές αλλά και για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής και για την ενίσχυση των ασφαλιστικών ταμείων. Ο ν. 3498/2006 προβλέπει ότι τα Ιαματικά κλπ Κέντρα λειτουργούν μόνο αφού εφοδιασθούν με ειδικό σήμα λειτουργίας που παρέχει ο ΕΟΤ αφού εγκριθεί ο «φάκελος» που αποστέλλεται από τον φορέα του Ιαματικού Κέντρου ή από τον Δήμο στα όρια του οποίου είναι η ιαματική πηγή. Ο φάκελος πρέπει να περιλαμβάνει τοπογραφικό διάγραμμα της πηγής και της γύρω έκτασης, υδρογεωλογική μελέτη, ραδιολογική έκθεση, μικροβιολογικές αναλύσεις και υγιεινομική έκθεση για τις ενδείξεις και αντενδείξεις των ιδιοτήτων του ιαματικού φυσικού πόρου, εν προκειμένω του θειούχου νερού, εγκεκριμένες από την Επιτροπή Προστασίας Ιαματικών Πόρων. Οι μελέτες και οι αναλύσεις αυτές για τα Λουτρά Καβασιλών, όπως για πολλές λουτροπηγές, γίνονται με φροντίδα και δαπάνες του Συνδέσμου Πόλεων με Ιαματικά Λουτρά, που έχει έδρα την Θεσσαλονίκη και είναι ν.π.ι.δ και μέλος του αποτελεί ο Δήμος Κόνιτσας. Τα Λουτρά Καβασιλών δεν έχουν σήμα από τον ΕΟΤ, δεν έχει αποσταλεί ο φάκελος αφού δεν έχουν ολοκληρωθεί οι μελέτες και οι αναλύσεις και έτσι δεν λειτουργούν σύννομα. Η διαδικασία αυτή της αναγνώρισης της λουτροπηγής πρέπει να περατωθεί, κατόπιν πολλών παρατάσεων, μέχρι 31-12-2015.

Προτάσεις: Η αξιοποίηση των Λουτρών Καβασιλών περνάει σύμφωνα με τα παραπάνω μέσα από το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ ή όπως αλλιώς θα

ονομασθεί ο φορέας αξιοποίησης της δημόσιας ακίνητης περιουσίας. Την πρωτοβουλία όμως πρέπει να την πάρει και να την έχει η Δημοτική Αρχή Κόνιτσας και οι ζωντανές απανταχού δυνάμεις του Κονιτσιωτισμού, όλοι οι φίλοι της Κόνιτσας και οι αρμόδιοι τοπικοί θεσμικοί παράγοντες, βουλευτές του Νομού, Περιφερειάρχης και Περιφερειακό Συμβούλιο κλπ και είναι «κρίμα και άδικο» ο υγρός χρυσός ολημερίς και ολοχρονίς να χύνεται στα νερά του Σαραντάπορου και η περιοχή μας να πένεται και να αδειάζει. Το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ σε γραπτό αίτημα του Συνδέσμου Αποφοίτων Γυμνασίου-Λυκείου Κόνιτσας τον Νοέμβριο του 2012 απάντησε θετικά για την αξιοποίηση των Λουτρών, ζητούσε μόνο η Εταιρεία ««ΛΟΥΤΡΑ ΚΑΒΑΣΙΛΩΝ –ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ» να παραιτηθεί της παραχώρησης (ανεξάρτητα από το γεγονός ότι αυτό δεν στέκει νομικά διότι η παραχώρηση έγινε με μονομερή πράξη της ΚΕΔ και όχι με σύμβαση). Το καλύτερο για την Δημοτική μας Αρχή είναι να προσλάβει για σύμβουλο και βοηθό της Γραφείο Μελετών, αλλιώς να συστήσει μια ομάδα εργασίας και αξίζει μια δημοτική θητεία να αφιερωθεί στον παραπάνω σκοπό. Δεν φτάνουν οι δυνάμεις του δημοτικού συμβουλίου και του διοικητικού συμβουλίου της Εταιρείας για να υπηρετηθούν και υλοποιηθούν τέτοιοι στόχοι, αυτό δείχνει η μέχρι τώρα πολύχρονη πορεία και πείρα –ο καθένας μπορεί να πει ήμουν νιος και γέρασα ακούγοντας τα ίδια πράγματα- γιατί δεν αρκεί να θέλεις πρέπει και να ξέρεις. Η κοινωνία μας κάποτε πρέπει να βάζει και στοιχήματα για να κάνει άλματα στην ανάπτυξη.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ή Η ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Στα παλιά τα χρόνια, για να μάθουν τι θα συμβεί στο μέλλον, ρωτούσαν τους μάντεις, που με τη διαίσθηση, την προαίσθηση, την ενόραση, κοντολογίς με το εσωτερικό τους δαιμόνιο, έκαναν τις προβλέψεις. Αυτοί οι μάντεις άλλοτε ήταν περιπλανώμενοι κι άλλοτε είχαν μόνιμους τόπους διαμονής, συνήθως κοντά στα ιερά ή μέσα σ' αυτά των θεών, που τα έλεγαν μαντεία. Ονομαστά ήταν το μαντείο των Δελφών, του θεού Απόλλωνα και της Δωδώνης, του πατέρα των θεών Δία. Ακόμα η μαντική, σαν τέχνη και σαν επάγγελμα, διδασκόταν και η Ακαρνανία φημιζόταν για τη μαντική σχολή της και ένας μεγάλος δάσκαλος της ο Μεγιστείας αναφέρεται από την ιστορία στη μάχη των Θερμοπυλών, που έπεσε μαζί με τους 300 του Λεωνίδα, έχοντας προβλέψει κιόλας την έκβασή της. Οι μάντεις πρόβλεπαν και τα καλά και τα κακά και πολλές φορές κάποιοι τους κάκιζαν και τους επιτιμούσαν, δυσареστημένοι από τους χρησμούς τους. Έτσι ο Αγαμέμνωνας, οργισμένος, θα πει στον Κάλχα ότι είναι μάντης κακών γιατί πάντοτε κακά και ποτέ καλό δεν είπε για εκείνον.

Όμως, τους μάντεις και τις προβλέψεις τους -χρησμούς τους έλεγαν- τους χρειαζόνταν για να ξεδιαλύνουν το μακρινό, εκείνο που έρχεται κι έπρεπε ή να το υποδεχτούν και να το καλωσορίσουν ή να ετοιμαστούν για να το αντιμε-

τωπίσουν κι ακόμα να φροντίσουν να καλοπιάσουν τους θεούς τους, με θυσίες και άλλες προσφορές, για να εξασφαλίσουν τη συνδρομή τους. Επίσης ρωτούσαν τους μάντεις να μάθουν τα αίτια για τα κακά που τους βρήκαν και πώς να τα θεραπεύσουν. Για ό,τι φαινόταν, για ό,τι ήταν ορατό, όπως είναι ευνόητο, η κρίση του μάντη περίπτει.

Ας αφήσουμε, όμως, τους αρχαίους με τους μάντεις τους κι ας έρθουμε στα δικά μας, στα σύγχρονα, στα προβλήματα μας, που κάνουν τη ζωή μας δύσκολη και μας βασανίζουν. Εμείς στην εποχή μας κάνουμε τις προβλέψεις μόνοι μας, αρκεί να ασκούμε τη θαυμαστή αίσθηση, που μας έδωσε ο Θεός, την όραση. Και να τα βλέπουμε όλα. Κι αυτά που μας αρέσουν κι αυτά που δεν μας αρέσουν. Γιατί μόνον έτσι μπορούμε ν' αντισταθούμε στο κακό. Αλλιώς, κλείνοντας τα μάτια, σαν τη στρουθοκάμηλο, το πουλί της ερήμου, βαδίζουμε στο χαμό μας. Σήμερα δεν υπάρχουν θεοί και τον κόσμο κυβερνάει το χρήμα, θεός που ποτέ πιο σκληρό δεν γνώρισε ο κόσμος. Κι αυτοί που το κατέχουν πήραν τη θέση των θεών. Κι είναι φρικτοί, ανέσπλαχνοι κι ανελέητοι. Και σήμερα δεν εκμεταλλεύονται απλά τον άνθρωπο, τον πλησίον τους, όντας κι αυτοί άνθρωποι τον ποδοπατούν, τον λιώνουν, τον κάνουν σκαλοπάτια για ν' ανέβουν πιο ψηλά, τον βγάζουν απ' τη μέση,

όταν τους κλείνει το δρόμο. «Ο θάνατός σου η ζωή μου» έχουν για σύνθημα. Όχι σαν σχήμα λόγου αλλά σαν τρόπο ζωής. Κοιτάζτε γύρω σας, ρίξτε μια γρήγορη ματιά. Τι βλέπετε; Χώρες ισοπεδωμένες, χώρες που το θανατερό πουλί, μαυροφτέρουγο, πλανιέται στους ουρανούς τους, αχόρταγο, χώρες που κάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα, χώρες που οι κάτοικοί τους, σε ατέλειωτες εκατόμβες, θυσιάζονται στο βωμό της απανθρωπιάς και της παραφροσύνης, χώρες που η θωριά τους κάνει τον ήλιο να χλωμιάζει! Τι άλλο βλέπετε! Ανθρώπινα καραβάνια σε άσωστες και πρωτόφαντες στρατιές, γυμνοί και πεινασμένοι να κάνουν το ταξίδι της μέρας μέσα στη μακρινή κι αξημέρωτη νύχτα, απ' όλα τα πλάτη της γης κολασμένοι, πριν φτάσουν στον Άδη, να γίνονται βορά στο αχόρταγο στόμα της θάλασσας, απο ναυαγισμένα σάπια καρυδότσουφλα και αποθήκες γεμάτες ανθρώπινα ράκη. Κλάματα μικρών παιδιών, οιμωγές βασανισμένων ψυχών και γέλια σαρδόνια από τους ολετήρες των λαών, συμφωνία εωφορική, ασύλληπτο ουρανόραμα δυστυχίας και εξαθλίωσης, προσφορά στον καινούριο θεό του χρήματος, που προσκυνά και κάνει θυσίες η οικουμένη ολόκληρη.

Και μέσα στον καταποντισμό αυτό των ανθρώπινων αξιών κάποιοι σοφοί εγκέφαλοι απ' τον πολιτισμένο κόσμο της Δύσης, σαν πάπες αλάθητοι και θεόπνευστοι, αποφαινόμενοι πως στην αρχαία Ελλάδα δεν υπήρχε Δημοκρατία,

αφού με τη δουλεία, που ανθούσε και έθαλλε μόνιμα, τα ανθρώπινα δικαιώματα ήταν ασέβαστα ή μάλλον ανύπαρκτα. Και ποιοί τα λένε αυτά; οι απόγονοι μικρών και μεγάλων τυράννων, που μοιράζονταν τις χώρες τους σε μικρά ή μεγάλα τιμάρια και γίνονταν Δεσπότες και κύριοι κι απομυζούσαν τον ιδρώτα και το αίμα των κακότυχων χωρικών κι είχαν πάνω τους δικαίωμα ζωής και θανάτου. Ούτε το ψωμί δεν μπορούσαν να χορτάσουν αλλά κι ούτε Κύριο ν' αλλάξουν. Πέρασαν στην ιστορία με το όνομα «δουλοπάροικοι». Είχαν, βέβαια, και τα παρλιαμένα τους, όπου αμπελοφιλοσοφούσαν και κατάστρωναν σχέδια πώς η εκμετάλλευση των λαϊκών μαζών θα τους προσπόριζε μεγαλύτερα οφέλη και πώς θα κατακτούσαν τους αδύνατους γείτονες κι όλη την Οικουμένη. Τα είπαν και τα λένε αυτά γόνοι αδίστακτων και αποθηριωμένων και συγγνών και ανοικτίρμονων αποικιοκρατών, που επιδόθηκαν, σημειώνοντας υψηλές επιδόσεις, στο δουλεμπόριο ολόκληρων λαών και γέμισαν τον κόσμο με σκλαβοπάζαρα και τους ξερίζωσαν από τον τόπο τους για να απλωθούνε, αφού πρώτα τον λεηλάτησαν για να στήσουν την προκοπή τους και να ιδρύσουν μυσεία, με τα έργα της τέχνης τους, μιας και δική τους δεν είχαν. Κι αν κάποιος, από εκείνους τους δυστυχείς, δυστροπούσε ή έδεικνε απειθεία στις εντολές τους, σκλάβος άμισθος στα πρώην δικά του κτήματα, την ίδια τη στιγμή τον έτρωγε το μαύρο φίδι. Μ' αυτά και μ'

αυτά οι πολιτισμένοι λαοί της Ευρώπης έφτασαν στη μεγαλοπρέπεια και στην πολυτέλεια και στους «έξοχους τρόπους ευγένειας». Ξέρεις τι είναι να μπαίνεις στο κοσμοζάκουστο μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι και τα μόνα εκθέματα, που συντηρούν τη φήμη του, είναι τα έξοχα προϊόντα της ελληνικής κληρονομιάς: Η Αφροδίτη της Μήλου και η Νίκη της Σαμοθράκης. Χωρίς, οι κατά τα άλλα ευγενείς Γαλάτες, να αισθάνονται ούτε ίχνος ντροπής!!! Χώρια εκείνοι οι περιβόητοι Άγγλοι, που δεν έχουν τίποτε άλλο να επιδείξουν, εκτός από εκείνα τα πλιατσικολογημένα από το Λόρδο τους Ελγίνο αγάλματα του Παρθενώνα μας. Θαυμάστε το πρόσωπο της πολιτισμένης Ευρώπης...

Ναι! Είχαν δούλους οι αρχαίοι Αθηναίοι. Ήταν όμως «δούλοι» αυτοί οι δούλοι στην πραγματικότητα; Κάθε άλλο. Ήτοι κύριοι και οι Αθηναίοι τους εμπιστεύονταν τη διαχείριση του οίκου τους και την ανατροφή και τη μόρφωση των παιδιών τους. Ήταν, μ' άλλα λόγια, και δάσκαλοι, είχαν λάβει κι αυτοί παιδεία, όμοια με των Αθηναίων, αφού δίδασκαν και δικά τους, μαζί με τα παιδιά των Αθηναίων. Έπειτα στην Αθήνα οι δούλοι κάποτε απελευθερώνονταν ή από τους ίδιους τους δουλοκτήτες ή από το κράτος ή με εξαγορά.

Σήμερα υφίστανται ποικίλες μορφές δουλείας. Δουλεία υπάρχει, συγκαλυμμένη με διάφορα ονόματα, σε χώρες κυρίως καθυστερημένες και υπανάπτυκτες, όπως περιοχές της Αφρικής, της

Ασίας και της νότιας Αμερικής. Σήμερα η καπιταλιστική κοινωνία έχει εφεύρει πολλές μορφές εξάρτησης, που μπροστά τους ωχριούν οι σχέσεις δουλείας. Ήταν πιο σπληχνικοί οι άνθρωποι τους παλιούς καιρούς. Στην Αθήνα είχαν στέγη εξασφαλισμένη, όπως και δουλεία και τροφή, ακόμα και μόρφωση. Σήμερα ο καπιταλισμός δεν παρέχει καμιά εξασφάλιση στον άνθρωπο. Δεν του παρέχει μόνιμη εργασία. Όταν τα κέρδη του μειώνονται, τον αδειάζει στο δρομο, όπου θα περιμένει για χρόνο άδηλο και οι δυσκολίες πολλαπλασιάζονται, καθώς και τις δουλειές προτιμούνται ηλικίες νεώτερες, σαν πιο αποδοτικές. Η πρόνοια του κράτους είναι, σχεδόν, συμβολική ως ανύπαρκτη. Και έτσι, «ενός κακού δοθέντος μύρια έπονται». Ανεργία σημαίνει έλλειψη πόρων προς το ζην. Ακολουθεί νηστεία και αδυναμία ανατροφής παιδιών. Το απλήρωτο ενοίκιο ακολουθεί η έξωση, κάτω απ' το γαλάζιο ουρανό -ή μαύρο- με συντροφιά τότε τη βροχή και πότε τ' αστέρια. Πλήρες αδιέξοδο και, για τους αξιοπρεπούς και φιλότιμους άνδρες, η αυτοκτονία κατάληξη. Είναι εύκολο να αντέξεις το κλάμα του νηστικού, του γυμνού και ξυπόλητου παιδιού; Κατάληξη: Κοινωνία γεμάτη δράματα και τραγωδίες, που δεν φέρνουν δι' ελέου και φόβου την κάθαρση, την εξιλέωση. Τι λέτε; Έχουμε σήμερα δουλεία; Και ποια είναι η χειρότερη; εκείνη της των Αθηναίων Πολιτείας ή η σημερινή; Φρονώ, αν θέλουμε να πούμε τα πράγματα με

το όνομά τους, εκείνη των Αθηναίων θα την πούμε δουλεία αλλά ανθρωπινή. Τη σημερινή τα πράγματα μας επιβάλλουν να την ονομάσουμε ανθρωποφαγία ή επί το ευγενέστερον «κανιβαλισμό», αν μας το επιτρέψουν οι άνθρωποι της ζούγκλας...

Και το κράτος τι κάνει, θα ρωτήσουν κάποιοι αφελείς. Ποιός κράτος; Πού ζείτε; Στη γη ή κατεβήκατε από άλλον πλανήτη; Τόσα χρόνια υπηρετείτε και δουλεύετε το κατεστημένο και τίποτε, κανένα μάθημα δεν πήρατε; Πού το είδατε το κράτος; Είναι μόνιμη η απουσία του απ' την αρένα κι απ' το στίβο της βιοπάλης. Ούτε το ρόλο του νυκτοφύλακα δεν μπόρεσε να παίξει. Θα 'ταν αυτό μια μεγάλη παρηγοριά κι ελπίδα και θα ζούσαμε απαλλαγμένοι, τουλάχιστον από τους εφιάλτες της νύχτας που δεν ξέρουμε αν θα ξυπνήσουμε -αν μπορέσουμε να κοιμηθούμε- ζωντανοί. Υπάρχει σήμερα κανείς αφελής που να μην

καταλαβαίνει πως το κράτος, η εξουσία είναι υποταγμένη στο κεφάλαιο και από αυτό παίρνει το διορισμό του και μόνο τα συμφέροντά του εξυπηρετεί; Κι εμείς τι είμαστε; Κι αυτό δεν το καταλάβατε; Είμαστε τα χαρτιά της τράπουλας, τα ζάρια του ταβλιού, τα πιόνια του σκακιού, αυτά που χρειάζονται και (μας) χρησιμοποιούν για να κάνουν το παιχνίδι τους. Κι αυτό δεν γίνεται στην Ελλάδούλα μας. Έρχεται από πολύ μακριά και μας υποχρεώνει, θέλοντας και μη να παίξουμε το ρόλο που μας προκαθορίζει κιόλας.

Και πόσο θα κρατήσει αυτό; Άλλο περιέργων ερώτημα. Κι η απάντηση; Όσο εμείς της γης οι κολασμένοι θα συνεχίζουμε το μακάριο ύπνο μας. Ως τότε το Κεφάλαιο, ο Θεός μας, δε θα 'χει τίποτε για μας. Εκτός απ' το μαστίγιο και το βούρδουλα. Κι ίσως αυτό μας ξυπνήσει...

ΠΑΝΟΣ ΛΑΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ» για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση, με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική τιμή 5€ + 3€ έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

ΜΑΝΘΟΥΛΗΣ ΡΟΒΗΡΟΣ (Κονιτσιώτικες Ρίζες)

Γράφει ο ΚΩΣΤΑΣ ΑΡ. ΠΥΡΡΟΣ

Ιδιαίτερα εντυπωσιασμένοι πληροφορηθήκαμε ότι ο γνωστός και πλούσιος σε πνευματική προσφορά σκηνοθέτης και συγγραφέας Ροβήρος Μανθούλης, στο ογκώδες και πολύ ενδιαφέρον αυτοβιογραφικό του βιβλίο με τίτλο "Ο κόσμος κατ' εμέ (ο βίος και τα πάθη μου)", εξομολογείται με υπερηφάνεια ότι η γιαγιά του καταγόταν από την πολύ γνωστή στην Κόνιτσα οικογένεια Μόκορου, από την οποία καταγόταν επίσης ο σπουδαίος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Αθηναγόρας. Η αναφορά του στο κατά κόσμον όνομα του Πατριάρχη, Αριστοκλής, μου έφερε στο νου ένα περιστατικό που είχε συμβεί μεταξύ του Πατριάρχη και του πατέρα μου όταν ήταν Δεσπότης στην Κέρκυρα και πήγε να τον επισκεφθεί.

Του συστήθηκε σαν Ηπειρώτης με το ονοματεπώνυμό του, Αριστοκλής Πύρρος, και τότε ο δεσπότης παρατήρησε ότι και το δικό του όνομα πριν χει-

ροτονηθεί ήταν παρόμοιο, δηλαδή Αριστοκλής Σπύρος. Το συμβάν αυτό του υπενθύμισε ο πατέρας μου όταν μετά πάροδο πολλών ετών επισκέφθηκε τα χώματα της γενετειράς του ο Πατριάρχης Κων/πόλεως πια και τώρα κυρός μέγας Αθηναγόρας.

Οι σχετικοί σχολιασμοί από τον Ροβήρο Μανθούλη στο βιβλίο του αποτέλεσαν αφετηρία για να παραβρεθούμε μερικοί Κονιτσιώτες (Τ.Φασούλης, Γ. Μάρραμ, Γ. Καρανάσος κ.α) με μεγάλο ενδιαφέρον στην παρουσίαση του νέου βιβλίου του με τίτλο "Οι μεταμορφώσεις της Αφροδίτης" από τις εκδόσεις ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ στις 7.3.2015.

Είναι μία ενδιαφέρουσα αναφορά στη διαχρονική πορεία του γυναικείου φύλου "σαν συναισθηματικό, ψυχολογικό και μεταφυσικό "ίδε ερωτικό περιβάλλον" που βιώνουν οι διαδοχικές κοινωνίες". Πρόκειται για ένα πόνημα αποτέλεσμα 20ετούς έρευνας (βιβλίο

και DVD) που με επιτυχία παρουσιάζει και αναλύει το πολιτικό και ηθικό περιεχόμενο των εικαστικών έργων και γενικά κάθε μορφής τέχνης όπως προκύπτει από τους δημιουργούς των διαδοχικών κοινωνιών σε σχέση με τη γυναίκα υπόσταση στο σύνολό της. Όλα αυτά δε από την αρχαιότητα μέχρι την επιδρομή της μοντέρνας τέχνης σε συνάρτηση με τις ιστορικές αναδιπλώσεις των κοινωνιών στο πέρασμα των αιώνων, με τη διάκριση αλλά και τη συνένωση των φύλων και με τη γεφύρωση του τόξου της libido.

Εκπλήσσει η μεθοδικότητα και η ερευνητική πληρότητα πάνω σε ένα θέμα τόσο ευρύ και τόσο περίπλοκο.

Εξικνείται το έργο (πόνημα όπως ορθά το αποκαλεί ο ίδιος ο συγγραφέας) σε μία χρονική (ιστορική) διάρκεια που δύσκολα μπορεί να ανατρέξει κανείς

και με την καλύτερη προδιάθεση αποδοχής ενός παρομοίου εγχειρήματος. Θεωρώ ότι θα αποτελέσει ένα λαμπρό βοήθημα και μία άρτια ενημέρωση για κάθε σοβαρό μελετητή.

Η παρουσία μας και η προσφορά στην εκδήλωση τευχών του περιοδικού "Κόνιτσα" φάνηκε να τον συγκίνησε ιδιαίτερα τόσο τον ίδιο όσο και την αδελφή και ανηψιά του που έδειξαν ενδιαφέρον για την πόλη μας και γενικότερα για την επαρχία της Κόνιτσας.

Επιφυλαχθήκαμε να διευρύνουμε τη σχέση αυτή σε πρώτη ευκαιρία, καθώς και να κάνουμε ευρύτερη αναφορά στο τεράστιο θα έλεγα καλλιτεχνικό και κοινωνικό του έργο.

Σημ. Τα εισαγωγικά περιέχουν λέξεις από το ίδιο το κείμενο.

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr.

Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)

Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Μάρτιος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
8,4	20,6	-2,0	94,6	17	ΒΑ

Απρίλιος 2015

Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
12,5	24,9	1,2	49,6	10	ΝΔ

ΚΡΗΤΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΕΥΕΡΓΕΤΕΣ ΤΟΥΣ

ΜΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΟΥ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΕΔΩΞΑΝ ΧΕΡΙ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ 1866-1868 ΤΟΥ ΣΑΜΟΥΕΛ ΓΚΡΙΝΤΛΕΪ ΧΑΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΤΙΝΑ ΧΑΝΔΡΑ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΛΟΜΒΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ: «ΕΚΑΤΗ» Αθήνα 2010

Το να ξεχνά ο άνθρωπος τα παντός είδους φρικτά βασανιστήρια, τους αβάσταχτους πόνους που του συμβαίνουν στη ζωή και κυρίως από τους συνανθρώπους του, είναι το καλύτερο επουλωτικό φάρμακο, αν δεν έχει τη δύναμη να πει εκείνα τα λίγα λόγια που είπε ο Ιησούς Χριστός μας, την ώρα που τον σταύρωναν «Πάτερ άφες αυτοίς ου γαρ οίδασι τι ποιούσιν», τότε αγιάζεται: αλλά το να ξεχνά τους ευεργέτες του, όπως εμείς οι έλληνες, όχι όλοι, ευτυχώς που υπάρχουν και εξαιρέσεις, είναι απαράδεκτο, είναι αχαριστία!

Έτσι κάπως συνέβη και σε μας τους νεωτέρους και ελευθέρους Έλληνες, οι οποίοι κάπως ξεχάσαμε έναν εκ των μεγαλύτερων φιλελλήνων ευεργετών μας, τον αείμνηστο Αμερικανό Σάμουελ Γκρίντλεϊ Χάου, λάτρη της ελευθερίας, όχι μόνο της προσωπικής και της Πατρίδος του της Αμερικής, αλλά και άλλων εθνών, ιδιαίτερα δε της Ελλάδος, της οποίας θαύμαζε την ιστορία, την Παι-

δεία και τον Πολιτισμό της, του ήταν αδιανόητον να μείνει αδιάφορος.

«Ο Αμερικανός γιατρός Σάμουελ Γκρόντλεϊ Χάου (Βοστόνη, Η.Π.Α. 1801 -1876) υπήρξε ειλικρινής, ανιδιοτελής και ένθερμος φιλέλληνας όχι μόνο κατά τον πόλεμο της Εθνικής μας ανεξαρτησίας το 1821, αλλά και σχεδόν σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.

Ήρθε στην Ελλάδα τον Απρίλιο του 1825 και πρόσφερε ανεκτίμητες υπηρεσίες στον Αγώνα, τόσο ως χειρουργός γιατρός όσο και ως πολεμιστής μέχρι το 1830, για τις οποίες απέκτησε τον τίτλο του «Λαφαιγιέ της ελληνικής επανάστασης».

Σε μια διακοπή του πολέμου από το Νοέμβριο του 1827 έως το Νοέμβριο του 1828, κατά προτροπή της Ελληνικής Κυβέρνησης μετέβη στις Η.Π.Α. και με ασίγηστο πάθος, κινούμενος σε πολλές πολιτείες, συνέλεξε ερανικές εισφορές σε χρήματα συνολικού ποσού περίπου 60.000 δολαρίων, και σε είδη τα

οποία με πλοίο μετέφερε στη χώρα μας ...» (σελ. 7).

Και όχι μόνον εβοήθησε τους σκλάβους Έλληνες τότε «... αλλά επετέλεσε πραγματικό συγγραφικό άθλο με την έκδοση στη Βοστώνη το 1828 ενός εξαιρετικά ενδιαφέροντος και ογκώδους βιβλίου 490 σελίδων, υπό τον τίτλο «Μια ιστορική σκιαγραφία της Ελληνικής Επανάστασης...». Το πολύ αξιόλογο αυτό πόνημα κυκλοφόρησε για πρώτη φορά στα Ελληνικά το 1947 σε δύο διαδοχικές εκδόσεις από τον εκδοτικό οίκο «Εκάτη...» (σελ. 7-8).

Και το σπουδαιότερο, ο Σάμουελ Χάου ήταν πεθερός του δικού μας μεγάλου ευεργέτου και ανθρωπιστή αιμνήστου Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου, καταγομένου από το Πάπιγκο ο οποίος: «... Και ότε μετ' ολίγα έτη εξερράγη η Κρητική Επανάστασις του 1866-1869 και η ηρωική μεγαλόνησος απ' άκρου εις άκρον εσειέτο και αντήκει από τους τραχείς αγώνας των αδαμάστων προμάχων της Ελευθερίας της, ο Μ. Αναγνωστόπουλος αφωσιώθη σχεδόν εξ ολοκλήρου εις την ενθάρρυνσιν και εις την πάση θυσία ενίσχυσιν της αγωνιζομένης νήσου. Χαίρει χαράν μεγάλην δια τας επιτυχίας της χωρίς να λιποψυχή δια τα ατυχήματα και τας οδυνηράς περιπετείας του αγώνος της.

Παροτρύνει ενθέρμως και εξορκίζει πάντας, την Κυβέρνησιν, την Βουλήν, όλον το έθνος εις ταχείαν και συστηματικήν δι' όπλων, τροφίμων, εθελοντών

κ.λ.π. βοήθειαν των λεοντοθύμων αγωνιστών της τυραννουμένης νήσου. Και εν γένει τάσσεται αμερίσιως με την γνώμην εκείνων οίτινες εφρόνουν ότι είχε ν επιστεί η ώρα της δια παντός μέσου ενισχύσεως της Κρητικής επαναστάσεως και δη της προσαρτήσεως της νήσου. Εν τούτω διεφώνησε προς το λοιπόν συντακτικόν προσωπικόν του «Εθνοφύλακος» και κατ' ακολουθίαν, απεχώρησε της εν αυτώ συνεργασίας του ...¹.

Η εξέγερσις της διεθνούς γνώμης τόσον εις την Ευρώπην, όσον και εις την Αμερικήν, κατά των ωμοτήτων των Τούρκων εις βάρος του Κρητικού λαού, τα χιλιάδες γυναικόπαιδα, τα οποία γεμάτα φόβο και αγωνία από τις σφαγές, βιαιότητες, τις πυρπολήσεις, τις καταστροφές, αναγκάζονταν ν' αφήσουν τα σπίτια τους και να εγκαθίστανται ως πρόσφυγες σε διάφορα λιμάνια της ελεύθερης Ελλάδος εκίνησαν το ενδιαφέρον πολλών φιλελλήνων, μεταξύ των οποίων και του Samuel Howe, θερμού και πολυτίμου φίλου της πατρίδος μας και υπερόχου υμνητού του απελευθερωτικού αγώνος της².

«... Η έκκλησις του Σαμουήλ Χάου ως Προέδρου του Φιλλεληνικού κοιμητητίου της Βοστώνης, εξήγειρε τα φιλανθρωπικά αισθήματα και την συμπάθειαν των Αμερικανών προς την αγωνιζομένην Κρήτην. Οι έρανοι αποδίδουν γενναία και ικανοποιητικότητας ποσά. Και ούτως ο Χάου εφοδιασθείς με την προ-

θυμίαν και πλουσίαν συνδρομήν της αμερικανικής φιλανθρωπίας, αφήνει προσωρινώς τους ηγαπημένους του τυφλούς σπουδαστάς και σπεύδει εις την Ελλάδα. Φθάσας εις τας Αθήνας ενόμισεν ότι προς σκοπιμωτέραν και συστηματικωτέραν παροχήν της αμερικανικής περιθάλψεως ώφειλε να εξασφαλίσει την συνεργασίαν εντίμου και δραστηρίου ομογενούς, συνδεδεμένου προς τον αγώνα της Κρήτης δι ενεργού ενδιαφέροντος. Προς τούτο απνυθύνθη εις την εν Αθήναις αγγλικήν πρεσβεία (αμερικανική πρεσβείαν εν Ελλάδι δεν υπήρχεν ακόμη κατ' εκείνην την εποχήν). Ο άγγλος πρεσβευτής, όστις είχε γνωρίσει και εκτιμήσει δεόντως τας αρετάς του νεαρού Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου....

Ο Χάου ευτυχής δια τας εγκύρους συστάσεις του άγγλου πρεσβευτού, έσπευσεν εις συνάντησιν του Αναγνωστοπούλου. Και ούτος με χαράν ανέκφραστον προσεφέρθη να τον βοηθήσει. Επί εν εξάμηνον όλως αμισθί παρά τας αντιθέτους και επιμόνους παρακλήσεις του Σαμουήλ Χάου...³.

Μετά την απελευθέρωση της Κρήτης και της Ελλάδος, και αφού «χόρτασαν ψωμί, όπως λέει ο λαός μας, σιγά-σιγά οι ελεύθεροι πλέον Έλληνες, άρχισαν να ξεχνούν τους ευεργέτες τους.

Ευτυχώς όμως που μερικών δεν αμαυρώθηκε η μνήμη τους, όπως εν προκειμένω η κ. Τίνα Χανδρά έκανε

πρόσφατα την αρχή με τη μετάφραση του τέλειου από πάσης απόψεως παρόντος πονήματός της, (πολύ προσεγμένου και καλογραμμένου, αποδίδοντας πλήρως όσα ο συγγραφέας και μεγάλος φιλέλληνας Samuel Howe, έγγραψε και κατώρθωσε να απομακρύνει τη λήθη και στη θέση της έφερε τη φωτεινή Μνήμη, της ανήκουν πολλά συχαρητήρια.

Καιρός λοιπόν, όλοι εμείς οι ελεύθεροι πλέον Έλληνες να αφυπνησθούμε, να συνέλθουμε και να αρχίσουμε όχι μόνον να τους θυμόμαστε αλλά και δεόντως να τιμούμε τόσο τους δικούς μας ευεργέτες όσο και τους φιελλήνες.

Εύγε στην κ. Τίνα Χανδρά, μεταφράστρια του ως άνω έργου. «Η αρχή είναι το ήμισυ του παντός...».

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

1. α) Δημ. Χ. Αναγνωστοπούλου και Γεωργ. Π. Αναγνωστοπούλου Δρ. φ. «ο Μιχαήλ Αναγνωστόπουλος (ή Ανάγννος)». Αθήναι 1923, τόποις Π.Δ. Σακελλαρίου και β) Ιωάννου Γ. Παπαϊωάννου «ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (MICHAEL ANAGNOS), Πάπιγκον 7, 11-1837-Τούρνο Σεβερίν Ρουμανίας 29-6-1906» σελ. 24 κ.έ.

2. α) Ένθ. αν. σελ. 19-23 και β) ένθ. αν. σελ. 25.

3. α) Ένθ. αν. σελ. 24-25 και β) ένθ. αν. σελ. 27-30.

Το Ελληνικό Δημοτικό Τραγούδι (Η σημασία του από εθνικής πλευράς και η αξία του ως πολιτιστικού στοιχείου)

Κώστας Δ. Θεοδώρου

Πρόλογος

Δεν είμαι λαογράφος, αλλά μεγάλωσα σε περιβάλλον πλούσιο σε χρώματα, ήχους, μελωδίες και έθιμα.

Ήταν στο χωριό Πουρνιά (Σταρίτσανη το παλιότερο όνομα) της Επαρχίας Κόνιτσας, τότε που έσφυζε από ζωή. Τριγυρισμένο από πανύψηλα κατάφυτα βουνά, λόγγους, λαγκαδιές και ρεματιές, έμοιαζε το χωριό με κρυμμένο παράδεισο, φτιαγμένο από τα δουλετάδικα χέρια των κατοίκων του. Αμέτρητα τα γλυκοστάφυλλα αμπέλια, τα περιβόλια, οι κήποι, τα καλαμποχώρα και τα σιταροχώρα και με 21 αυλάκια, ιδιωτικά και κοινωτικά, για την άρδυσή τους. Κόπος και μόχθος ήταν η ζωή εκείνων των ανθρώπων, μα και όλον τον χρόνο χόρευαν, τραγουδούσαν και χαίρονταν την ύπαρξή τους. Στη χαρά και όλη η φύση με τα κελαηδήματα της πέρδικας από τις γύρω πλαγιές, των αηδονιών και των κοτσυφιών από τις ρεματιές, τους κήπους και κάτω από τα παράθυρα των σπιτιών, των κορυδαλλών και άλλων ωδικών πουλιών, με το θρόισμα των φύλλων του υπεραιώνobiου πλατάνου στο κέντρο του χωριού, τον αχό των δασών και το κελάρυσμα στις ρεματιές.

Οι μεγάλοι χοροί γίνονταν στο χοροστάσι (πλατεία) και το χωριό ολόκληρο ήταν πάντα παρόν. Από μωρά στην αγκαλιά της μάνας τους μέχρι τους αιωνόβιους, που ξεκινούσαν πρώτοι, με τον παπά μπροστά να σύρει τον

χορό. Εμείς, τα μικρά παιδιά, αποτελούσαμε τις μακριές λεπτές ουρές, του ανδρικού κύκλου τ' αγόρια και του τρίτου ομόκεντρου κύκλου των ανύπαντρων κοριτσιών τα μικρούτσικα κορίτσια.

Μικρές ουρές σχηματίζονταν και μπροστά από την ορχήστρα, από συγγενείς και φίλους του πρωτοχορευτή για να κεράσουν τους οργανοπαίχτες.

Τι χοροί ήταν εκείνοι! Φημισμένοι οργανοπαίχτες και απaráμιλλοι χορευτές με καλλιτεχνικές κυκλοποδιές και ποδοχαράξεις, φτερωτά στους γρήγορους ρυθμούς και με θαυμαστή τέχνη στους αργόρυθμους συρτούς!

Κι εκείνος ο υπεραιώνόβιος πανύψηλος πλατάνος, δίπλα στην πλατεία, πόσες μελωδίες απόλαυσε, πόσους χορευτές καμάρωσε και πόσα καρδιοχτύπια κρυφάκουσε, μα τα 'χει μέσα του φυλαγμένα, μυστικά.

Χοροί γίνονταν κι άλλοι, σε πανηγύρια σ' εξοκλήσια, (δεκάξι έχει το χωριό), σε ονομαστικές γιορτές, σε συνεστιάσεις, σε γάμους και σε καλωσόρισμα ξενιτεμένου.

(Υποθέτει κανείς ότι η αποδημία είχε ξεκινήσει από αιώνες πριν, κάποτεστην Κων/πολη και αργότερα, ίσως κατά τον 17ο αιώνα, στο Βουκουρέστι.

Μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ήταν λίγες οι οικογένειες στην Πουρνιά που δεν είχαν ξενιτεμένους. Με τα εμβάσματα εκείνων είχε νοικοκυρευτεί ολόκληρο το χωριό με λιθόστρωτους δρόμους, βρύσες, πλατείες και

είχαν χτιστεί καλαίσθητα διώροφα πέτρινα σπιτία από ονομαστούς τεχνίτες στην πέτρα και στο ξύλο, προερχόμενους από τα Μαστοροχώρια.

Πλούσια ήταν και τα νοικοκυριά και η Σταρίτσανη είχε λάβει και το προσωνύμιο «Αρχοντοχώρι». Ας σημειωθεί ότι ο καταγόμενος από την Αρίστη δάσκαλος Κων/νος Μίσιος, που είχε θητεύσει επί τέσσερα σχολικά έτη στη Σταρίτσανη, είχε πει σε συνάντηση με τον γράφοντα: «Στην Πουρνιά είχα γνωρίσει τον επίγειο παράδεισο»).

Ο γάμος με τα ποικίλα έθιμά του ήταν μεγάλο γεγονός για το χωριό και κρατούσε μια βδομάδα. Με δική του ορχήστρα ο γαμπρός, με άλλη ορχήστρα η νύφη. Για τον γάμο έπρεπε να ήταν όλα φρέσκα. Από την Τετάρτη, που ξεκινούσαν για να κόψουν ξύλα, μέχρι τα Επιστρόφια, την Τρίτη που γύριζε για ένα βράδυ η νύφη στο πατρικό της και την ακολουθούσε το νέο της συγγενολό με γεμάτα κανίσκια για κέρασμα. Το καθετί γινόταν με σχετικό τραγούδι και μουσική. Όλες οι στιγμές όμορφες, χαράς και συγκίνησης, μα θα ξεχώριζε κανείς τον ομαδικό πηγαισμό στη βρύση της γειτονιάς για να πάρει τρεχούμενο νερό σε ανθοστόλιστο κανάτι ανύπαντρη κοπέλα, σαν σε ιεροτελεστία με τραγούδι και μουσική. Με αυτό το νερό, από τη βρύση της γειτονιάς της, θα ζύμωνε η νύφη την κουλούρα της, με νερό, από τη βρύση της γειτονιάς του, θα ξύριζαν τον γαμπρό.

Τραγούδια ακούγονταν όλον τον χρόνο, από τα ομαδικά Κάλαντα των παιδιών του Σχολείου (80-100 παιδιά) την Παραμονή των Χριστουγέννων, από μικρότερες ομάδες κατά τις παραμονές της Πρωτοχρονιάς και του Ευαγγελισμού, του Λαζάρου, πάλι από τα παιδιά

του Σχολείου. Αυτά τα τελευταία, είχαν κάτι το ξεχωριστό. Αφιερωνόταν το τραγούδι σ' ένα από τα μέλη της οικογένειας του σπιτιού που επισκέπτονταν. Σε μικρό παιδί, σε παλληκάρι, σε κοπέλα για παντρεία, σε ξενιτεμένο και άλλα. Ο Χριστόδουλος Χρηστίδης, δάσκαλος, αναφέρει στο βιβλίο του «Πουρνιά Κονίτσης – Ιωαννίνων το χωριό μου» πολλά τέτοια τραγούδια. Ας πάρουμε ένα απ' αυτά, για μικρό παιδί.

«Ένα μικρό, μικρούτσικο, μικρό και χαϊδεμένο, που το 'στειλεν η μάνα του στο δάσκαλο να πάει κι ο δάσκαλος το δέχτηκε μ' ένα κλωνάρι μόσχο.

- Παιδί μου, πού' ν' τα γράμματα, παιδί μου που' ν' ο νούς σου;

- Τα γράμματα 'ναι στο χαρτί κι ο νους μου πέρα, πέρα, πέρα 'ν εκεί που πέρασα, πέρα στις μαυρομάτες, που 'χουν το μάτι σαν ελιά, το φρύδι σαν γαϊτάνι, το πάνω ματοτσιπόρο σα 'λληνικό δοξάρι».

Με τραγούδι γίνονταν και πολλές εργασίες, σαν η δουλειά να ήταν γιορτή. Στο θέρισμα του σιταριού κατά τις φεγγαρόλουστες νύχτες, για ν' απόφευγαν οι γυναίκες την κάψα του καλοκαιριού, στο ομαδικό θέρισμα του κοινοτικού λιβαδιού στον Αι-Χαράλαμπο, που θα το μοιράζονταν όταν τελείωναν. Με τραγούδι γινόταν και ο τρύγος. Ο κλητήρας της Κοινότητας ανάγγελλε την απόφαση του Συμβουλίου της Κοινότητας τότε και από πού θ' άρχιζε ο τρύγος. Ο Μιστράκος, απ' όπου άρχιζε συνήθως ο τρύγος, γέμιζε ασπρομαντηλοφόρες γυναίκες και κορίτσια και το τραγούδι τους αντηχούσε παντού γύρω. Κι ο τρύγος θα κρατούσε πολλές μέρες ακόμη, στα Ρισάδικα, στην Πόραϊα, Γκάλινα, Πώγωνη, Βολινίστα, Πάνω και Κάτω Γκρούμαρο, Μπλο, Σελό

και Γράβο, Ραμάστα, Κοσματόρια, Παναγιά, Δήμοντα, Προσωκήπια. Αμέτρητα ήταν τ' αμπέλια.

(Η ποσότητα του παραγόμενου κρασιού ήταν αρκετά μεγάλη. Μόνο από τ' αμπέλια του παπα-Τρύφωνα, αν σκεφτεί κανείς, η ποσότητα του κρασιού ανερχόταν στις 2.500 οκάδες. Και τι κρασί ήταν εκείνο!

Η Πουρνιά προμήθευε με κρασί και τσίπουρο και τα γειτονικά χωριά Κεράσσοβο, Φούρκα και Σαμαρίνα. Από τους Κερασσοβίτες πήραμε και το προσωνύμιο «Κανταράδες», γιατί το καντάρι δεν έλειπε από κανένα σπίτι, απαραίτητο εργαλείο για το ζύγισμα του κρασιού).

Αργότερα, όταν στην Κοκόρανα (βορινός λόφος) οι θάμνοι ντύνονταν στα χρυσαφιά και κόκκινα κι έμοιαζαν με φωτιά που ανέβαινε ψηλά, έχοντας πίσω τους στο Βορρά την οροσειρά Ταμπούρι και Περιβόλι με τη Γύφτισσα, που κατεβαίνει γυμνόβραχη μέχρι την ποταμιά, και ο αέρας ψύχρηνε, το τραγούδι συνεχιζόταν στο ξεσπóριασμα του καλαμποκιού. Στο σπίτι της οικοκυράς και σε δωμάτιο, που γινόταν προσωρινή αποθήκη, συγκεντρώνονταν συγγενείς και γειτόνισσες, για το ξεσπóριασμα των λοβιδιών του καλαμποκιού, ολονυχτία με τραγούδι και ιστορίες.

Τραγούδια και ιστορίες δίπλα και στο αναμμένο τζάκι, γιαγιάδες και μανάδες μας πλέκοντας για μας μάλλινα περιπόδια (σοσονάκια) και τα κορίτσια φτιάχνοντας τα μονίστια τους (χάντρες σε μονή λεπτή κλωστή).

Μα πώς να περιγράψει κανείς κι εκείνο το ονειρώδες! Από τον Οκτώβρη μέχρι το τέλος του Μάη εκείνη την συναυλία από εκατοντάδες κυπριά, κουδούνες και κουδουνάκια των δυο χιλιάδων γιδοπροβάτων, που, γυρίζοντας από τη βοσκή με τους κοινοτικούς τσοπάνηδες, έμπαιναν στη ρούγα (κεντρικό δρόμο) του χωριού και μετά το καθένα στη γειτονιά του, όπου τα περίμεναν τ' αφεντικά τους. Ποιος συνθέτης θα μπορούσε να συνθέσει αυτούς τους ήχους και ποια μουσικά όργανα θα μπορούσαν να την αποδώσουν;

Όλ' αυτά, τα έθιμά μας, τα τραγούδια μας, τους χορούς μας, τις ιστορίες μας και τη γλώσσα μας, που έρχονται από τα βάθη των αιώνων, τα κληρονομήσαμε από τους γονείς μας και τους παππούδες μας, που κι εκείνοι τα είχαν από τους μακρινούς παππούδες των παππούδων και γιαγιάδων τους, και από το περιβάλλον μας. Όλα αυτά είναι μέσα στο αίμα μας, μέσα στην ψυχή μας.

Έτσι, όταν κατά την τελευταία δεκαετία του εικοστού αιώνα βρετανοί ανιστόρητοι ισχυρίζονταν με δημοσιεύσεις τους ότι οι σημερινοί κάτοικοι της Ελλάδας δεν είμαστε Έλληνες, δεν ταραχήκαμε και δεν χρειάστηκε να τους απαντήσουμε, γιατί γνωρίζουμε ποιοι είμαστε και τι είμαστε. Αυτά είναι βαθιά μέσα μας. Αλλά, αν χρειαστεί ποτέ να τους απαντήσει κανείς, απάντηση υπάρχει. Την απάντηση τη δίνει το Ελληνικό μας Δημοτικό Τραγούδι.

(συνέχεια στο επόμενο)

ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΑΝΤΟΣ

Του Ηλία Ανδρέου

Αν θέλαμε να προσομοιάσουμε τη ζωή μας, πιστεύω πως η προσομοίωση με ταξίδι θα ήταν η πλέον κατάλληλη. Ερχόμαστε από το άγνωστο γινόμαστε μέτοχοι του υπέροχου αυτού κόσμου και ξανά ταξίδι για το άγνωστο, χωρίς φυσικά να χρειαζόμαστε για βάρκα την ελπίδα. Αυτός ο φόβος του μεταφυσικού αγνώστου είναι αδικαιολόγητος με το δεδομένο πως όταν ήρθαμε από το άγνωστο δεν περιμέναμε πως θα απαντούσαμε αυτόν τον επίγειο παράδεισο με τις τόσες χάρες και ομορφίες. Τι να πρωτοθαυμάσουμε: τις ατέλειωτες πεδιάδες, την απεραντοσύνη των θαλασσών, τα πανύψηλα βουνά, τους ποταμούς, τις λίμνες, το ζωικό και φυτικό βασίλειο, τα πρωϊνά, τα δειλινά, και τόσα άλλα. Ποιός άραγε ήταν ο πρώτος ταξιδιώτης στο σύμπαν; μα φυσικά το φως.

«Εν αρχή ήν το φως» όπως πολύ ορθά μας λέει η Βίβλος, το οποίο ταξιδεύει (κι-

νείται) με την μεγαλύτερη ταχύτητα στο σύμπαν· 300.000 χιλιόμετρα το δευτερόλεπτο. Πάντα υποθετικά, εάν ταξιδεύαμε πάνω σε μια ακτίνα φωτός και επιστρέφαμε ύστερα από πολλά χρόνια, τους φίλους και γνωστούς θα τους βρίσκαμε γερασμένους ενώ εμείς θα ήμασταν νεότατοι.

Ας προσγειωθούμε όμως στη θεματολογία των φωτογραφιών οι οποίες μας έδωσαν την αφορμή να κάνουμε τις πιο πάνω σκέψεις.

Χρονικά οι φωτογραφίες τοποθετούνται στη δεκαετία του 1960. Το φορτηγό είναι ο θρυλικός καρνάβαλος του Ζήση Καραμπέρη που καταγόταν από το Παλαιοσέλλι.

Το πώς αυτός ο τύπος των αυτοκινήτων ταυτίστηκε με τον καρνάβαλο δεν μπόρεσα να το εξακριβώσω, ήταν όμως μάρκας σεβρολέτ και χρησιμοποιήθηκαν στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μάλιστα στο θέατρο μαχών της Βόρειας Αφρικής, ήταν ως φαίνεται κατάλληλα για την έρημο.

Τη δεκαετία του 60 τα χωριά μας βρίσκονταν στη ζώνη του λυκόφωτος και λίγο πριν αρχίσουν να καταρρέουν σαν άστρα σουπερνόβα. Παρ' όλα αυτά σε σύγκριση με την σημερινή απελπιστική κατάσταση είχαν αρκετούς κατοίκους. Με τη λήξη του Εμφυλίου ήδη είχαν αρχίσει να γίνονται αυτοκινητόδρομοι φυσικά χωρίς τάπητα ασφάλτου και με πολλές παγίδες και απρόοπτα. Το καλοκαίρι οι επιβάτες ταλαιπωρούνταν από τη σκόνη το δε χειμώνα τα πράγματα ήταν πολύ πιο δύσκολα για όλους, επιβάτες, αυ-

τοκίνητο, οδηγό. Δυσκολίες και κινδύνους δημιουργούσαν οι πάγοι από τα νερά που έβγαιναν στο οδόστρωμα. Στις περιπτώσεις των πάγων οι επιβάτες κατέβαιναν για κάθε ενδεχόμενο.

Αψευδής μάρτυρας των δυσκολιών αυτών των δρομολογίων είναι η φωτογραφία που αποτυπώνει τον καρνάβαλο του Ζήση πριν το Ελεύθερο. Ο αείμνηστος Ζήσης αντιμετώπισε και το ακραίο γεγονός της εκτροπής από το δρόμο στο ενδιάμεσο Παλαιосέλλι-Ελεύθερο, την τελευταία στιγμή γαντζώθηκε στο φρένο και έμεινε έτσι μέχρι που κατέβηκαν όλοι οι επιβάτες και δέσανε το αυτοκίνητο με συρματόσχοινο από ένα δένδρο. Όσοι έζησαν τον Ζήση τον ενθυμούνται ως έναν άνθρωπο χαμηλών τόνων με κύρια γνωρίσματα την καλοσύνη, την ηπιότητα και την έσχατη εξυπηρέτηση των κατοίκων των χωριών των οποίων ζούσε τα βάσανα και τις ταλαιπωρίες. Αργότερα αξιώθηκε να αποκτήσει ταξί, πάντοτε εξυπηρετικός και χαμογελαστός. Ο θάνατος τον βρήκε πάνω στον καθήκον, κουρασμένος και άυπνος από τα πολλά δρομολόγια παρέκκλιε του δρόμου λίγο πιο κάτω από την Σουσνίτσα (Ράχη) ερχόμενος στην Κό-

νιτσα. Η μορφή του και η προσφορά του έχουν μείνει στην ιστορία των χωριών της Κοιλάδας του Αώου. Η μία φωτογραφία χρονολογείται το έτος 1961, επιστροφή στην Κόνιτσα από πανηγύρι στο Παλαιосέλλι του Δεκαπενταύγουστου.

Το καλοκαίρι οι επιβάτες για να αποφύγουν τη σκόνη ανέβαιναν στο πατάρι πάνω από την καμπίνα του οδηγού.

Από την παρέα ξεχωρίζω τον αείμνηστο ταχυδρόμο Δημήτριο Τζίμα από το Παλαιосέλλι, τον Δημήτριο Ζδράβο γραμματέα του τότε Επαρχείου, επίσης τον Κώστα Ζδράβο επιστάτη του Γυμνασίου και τον εαυτό μου στην κορυφή της πυραμίδας.

Ο Αλεξανδρινός ποιητής Καβάφης μας προτρέπει να δώσουμε στο ταξίδι μας όσο μεγαλύτερη χρονική διάρκεια μπορούμε, πλην όμως έτσι το ταξίδι είναι περιορισμένο στον χωροχρόνο.

Εμείς ευχόμαστε να είμαστε ταξιδιώτες του παντός και δια παντός.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΚΠΕ ΚΟΝΙΤΣΑΣ 19, 2, 21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2014

Θέμα: Δίκτυο παραδοσιακών οικισμών

Εισηγητής: Κώστας Γ. Παγανιάς τ. Κοινοτάρχης Διστράτου-Πρόεδρος Π.Σ Βλάχων Διστράτου

ΤΟ ΚΑΤΡΑΝΙ

Κυρίες και κύριοι

Το κατράνι με το οποίο θα ασχοληθούμε σήμερα παραγότανε τουλάχιστον στην Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία, κατ' εξοχήν στο Δίστρατο. Το Δίστρατο, πρώην Μπριάζα, είναι ένα βλαχοχώρι στους πρόποδες του Σμόλικα και της Βασιλίτσας, σε υψόμετρο χιλίων μέτρων. Μέχρι και το τέλος του «Καποδίστρια» ήταν αυτόνομη κοινότητα με σημαντικό ρόλο και παρουσία στην περιοχή. Με το πρόγραμμα «Καλλικράτης» εντάχθηκε πλέον στο σημερινό Δήμο Κόνιτσας.

Οι Διστρατιώτες μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970 ήταν αποκλειστικοί παραγωγοί και διαθέτες του κατρανιού, εξού και το προσωνύμιο «κατρανάδες».

Τι είναι όμως το κατράνι ή αλλιώς κατράμι;

Είναι ένα παχύρευστο, ελαιώδες μαύρο υγρό, με πολύ έντονη χαρακτηριστική μυρωδιά, το οποίο παράγεται από την εξειδικευμένη καύση του δαδιού. Το δαδί (βλαχ. τζάντα) είναι το εσωτερικό μέρος, η καρδιά δηλαδή, των γέρικων ρητινούχων πεύκων που ευδοκίμουν σε πετρώδη και ξηρά εδάφη.

Η διαδικασία παραγωγής του κατρανιού απαιτούσε κοπιαστική, χειρωνακτική εργασία και εξειδικευμένες γνώσεις.

Κατ' αρχήν κατασκευάζονταν η γούρ-

να (βλαχ. γκούαπα) κοντά σε θέσεις που υπήρχε η πρώτη ύλη, δηλαδή το δαδί, προκειμένου να ελαχιστοποιείται το κόστος μεταφοράς και ο χρόνος συγκέντρωσης να μη ξεπερνάει τις 10 ημέρες. Η κατασκευή γινότανε υποχρεωτικά σε επικλινές έδαφος και σε βάθος 50 εκατοστών με διάμετρο 2 μέτρων, προκειμένου να τοποθετηθούν τα δαδιά με ειδικό και επιμελημένο τρόπο.

Τα κομμάτια του δαδιού ήταν σχισμένα με το τσεκούρι, είχαν μήκος έως 1,5 μέτρα και τοποθετούνταν όρθια και συγκλίνοντα στην κορυφή, ώστε να έχουν σχήμα κωνικό.

Συνολικά χρειάζονταν 3-4 τόνοι καλής ποιότητας δαδιού, πλούσιου σε ρητίνη, προκειμένου να παραχθεί ικανή ποσότητα προϊόντος για να καλυφθεί το κόστος και να έχει συμφέρον όλη η δουλειά.

Αφού λοιπόν είχε τοποθετηθεί το δαδί, σκεπαζότανε με φτέρη και κατόπιν με στρώμα χώματος πάχους 2 εκατοστών, έτσι ώστε η καύση να είναι ατελής, με ελάχιστη ποσότητα οξυγόνου, γιατί σε αντίθετη περίπτωση το δαδί θα φλεγόταν χωρίς να παραχθεί κατράνι.

Η χωμάτινη γούρνα στον πυθμένα και στα πλαϊνά τοιχώματα καλύπτονταν με ειδική λάσπη προκειμένου να μην απορροφάται το παραγόμενο προϊόν και να ρέει στο

κάτω μέρος, όπου μέσω της ειδικής ξύλινης σωλήνας (βλαχ. τίλου) διοχετεύονταν το κατράνι στη δεξαμενή συγκέντρωσης.

Η κρυφή καύση της πρώτης ύλης διαρκούσε περίπου δέκα ημέρες, ανάλογα με την ποσότητα και την ποιότητα του δαδιού και φυσικά ανάλογα με τις επικρατούσες καιρικές συνθήκες. Κύριο μέλημα του κατρανά ήταν να μην οξυγονωθεί η καύση και ανάψει η φλόγα. Η φλόγα σήμαινε αποτυχία και καταστροφή. Γι' αυτό, μέρα νύχτα, έπρεπε να επιτηρεί τη διαδικασία της καύσης, ρίχνοντας αμέσως χόμα στην παραμικρή εστία φλόγας που θα δημιουργούνταν.

Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας, το κατράνι τοποθετούνταν σε ασκιά από δέρμα κασίκας (βλαχ. κιάλι τρ κατράνι) και ο κατρανάς άρχιζε το μεγάλο ταξίδι στην ενδοχώρα και στα Βαλκάνια, για την πώληση του προϊόντος.

Το ασκί εξυπηρετούσε και πρακτικά γιατί το μπροστινό πόδι του δέρματος λειτουργούσε ως κάνουλα για την εξαγωγή του περιεχομένου κατρανιού.

Κύριοι αγοραστές ήταν οι κτηνοτρόφοι που χρησιμοποιούσαν το κατράνι για την επούλωση και θεραπεία των πληγών των ζώων καθώς και για την αποτελεσματική απώθηση των εντόμων που αποτελούσαν τους κατεξοχήν φορείς μετάδοσης των ζωονόσων αλλά και των ανθρωπονόσων. Σύμφωνα δε με σύγχρονες απόψεις ειδικών θα μπορούσε το κατράνι και σήμερα να χρησιμοποιηθεί για την πρόληψη του καταρροϊκού πυρετού των προβάτων καθώς η επάλειψη τους με κατράνι θα απωθούσε αποτελεσματικά τα

κουνούπια που μεταφέρουν και μεταδίδουν τη νόσο.

Δεύτερη κατηγορία αγοραστών ήταν οι φαρμακευτικές εταιρίες που το χρησιμοποιούσαν για παρασκευή φαρμάκων και αλοιφών προς καταπολέμηση δερματικών παθήσεων, εκζεμάτων, ψωριάσεων, μυκητιάσεων, καθώς και θεραπειάς πληγών από χρόνιες κατακλίσεις.

Τρίτη κατηγορία αγοραστών ήταν οι κατασκευαστές πλοίων και άλλων ενάλιων κατασκευών καθώς το κατράνι αποτελεί ισχυρό αδιάβροχο λιπαντικό και στεγανοποιητικό μέσον.

Σήμερα βεβαίως η παραδοσιακή παραγωγή του κατραμιού έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί.

Οι θεραπευτικές του ιδιότητες έχουν αντικατασταθεί από το χημικό κατράνι που παρασκευάζεται στο εργαστήριο. Αυτό που έμεινε από το παρελθόν και θυμίζει σε εμάς τους νεότερους το προϊόν που παρήγαγαν και εμπορεύονταν οι πρόγονοί μας, είναι η ονοματοδοσία και η οριοθέτηση των διάφορων τοποθεσιών όπου είχαν κατασκευαστεί κατρανάδικα. Έτσι λοιπόν έχουμε κατρανιά (βλαχ. γκρουάπαντι κατράνι) του Γλυκού, του Κόλη, του Τσιάρα, του Παγανιά, του Μακαρδήμα, του Γκασιώνη κ.α. οι οποίοι ήταν ονομαστοί και επιδέξιοι κατρανάδες.

Εμείς, οι απόγονοι των κατρανάδων Μπριαζιωτών, έχουμε υποχρέωση να αναδείξουμε τον κατρανά και το κατράνι και ως στοιχείο πρόκλησης ενδιαφέροντος μέσω της πειραματικής και μουσειακής παραγωγής του αλλά και ως στοιχείο της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Ήθη και έθιμα που μπήκαν στα συρτάρια.... του χρονοντούλαπου (το Συγχώριο...)

Μία από τις θρησκευτικές εκδηλώσεις που αναφερόταν στις Απόκριες που δυστυχώς ξεχάστηκε και πέρασε στα συρτάρια του αδηφάγου... χρονοντούλαπου, ήταν και η τελετή της ΣΥΓΧΩΡΗΣΗΣ (... το Συγχώριο), μια καθαρώς θρησκευτική εκδήλωση που γινόταν μετά τον Εσπερινό της Κυριακής της Τυροφάγου.

Θα αναφερθώ με λεπτομέρεια σ' αυτήν, όπως την έζησα μικρός και αργότερα πιο μεγάλος στο χωριό μου, αναφερόμενος σε συγκεκριμένα πρόσωπα και γεγονότα.

Στον Εσπερινό, της Συγχώρησης, της Κυριακής της Τυροφάγου έπρεπε να παραβρίσκονται όλοι οι άντρες, από τον γεροντότερο έως το νεώτερο, για να συγχωρεθούν μεταξύ τους!

Μετά το τέλος του Εσπερινού, όλοι οι άντρες, με πρώτο τον συνταξιούχο Παπα-Γιώργη, μπαίνουν στη σειρά στη βορεινή είσοδο του Αγίου Βήματος και περιμένουν τον ιερουργούντα Ιερέα για να αρχίσει η τελετή της Συγχώρησης. Ο Ιερέας βγαίνοντας στο σκαλοπάτι της Πύλης, ζητά συγχώρηση από όλους. Αφού τελειώσει η απλή αλλά τόσο μεγάλης σημασίας αυτή τελετή, όλοι μαζί ξεκινούν για τα σπίτια των ιερέων.

Το πρώτο σπίτι που θα επισκεφθούμε είναι του Παπα-Γιώργη, όπου στην είσοδο πρόσχαρη μας υποδέχεται η πα-

παδιά (η Νίτσα όπως την αποκαλεί ο Παπα-Γιώργης), μας οδηγεί στον Οντά να μας φιλέψει πρώτα με το πλαστό (είδος μπακλαβά) και μετά το πατροπαράδοτο ρακί με τους αποκριάτικους μεζέδες.

Το δεύτερο που θα επισκεφθούμε είναι του εφημερεύοντος Παπα-Λάμπρου, όπου μας υποδέχεται η παπαδιά με τις κόρες της (η Δέσπω) και μας φιλοξενεί στην τράτσα, καιρού επιπλέοντος, και μας προσφέρει το πλαστό και το ρακί με τους μεζέδες.

Στη συνέχεια κατεβαίνουμε στο σπίτι μου, όπου μας καλωσορίζει η παπαδιά (Τσέννη) με τα κορίτσια της και μας οδηγεί στο ματζάτο, που καίει ακατάπαυστα το τζάκι και η μασίνα. Μας προσφέρεται το γνωστό πλέον πλαστό και το τσίπουρο με τους μεζέδες.

Μετά τις επισκέψεις οι νεώτεροι φεύγουμε για το χώρο της φωτιάς, όπου τα παιδιά όλη την εβδομάδα έχουν συγκεντρώσει ένα μεγάλο σωρό από κέδρα.

Την καθορισμένη ώρα και αφού πρώτα δούμε τις φωτιές των απέναντι χωριών (Μελισσόπετρα, Ανδονοχώρι και Αιτόπετρα), ανάβουμε την δική μας. Η φωτιά δυναμώνει!!! Οι τεράστιες φλόγες σχίζουν τον καταγάλανο καθαρό ουρανό. Ο χορός αρχίζει γύρω από την φωτιά. Σε λίγο καταφθάνουν και τα

πρώτα καρναβάλια. Η Σάνα με το σαμάρι! Ο Γιάννης με την κουδούνα κρεμασμένη μπροστά του! Ο τεράστιος ξυλοπόδαρος με τον Γιώργο Τσίπη! Η φωτιά δυναμώνει και ζεσταίνει την ψυχρή ατμόσφαιρα! Ο χορός στο ξεφάντωμα!!!

Όταν η φωτιά αρχίζει να ελαττώνεται και μένουν μόνο τα πυρακτωμένα κάρβουνα, τα παιδιά προσπαθούν να τα πηδήσουν κάνοντας όσο μπορούν μεγαλύτερα άλματα.

Όλοι μαζί, όταν η φωτιά έχει μισοσβήσει, με τα καρναβάλια μπροστά και με τραγούδια κατηφορίζουμε προς το καφενείο του Μήτσιου, που στην είσοδό του μας υποδέχεται φορώντας την κάτασπρη φρεσκοπλυμένη μπακαλίστικη ποδιά του, περιχαρής βλέποντας ότι τα τραπέζια του παλιού του και αργότερα

του νέου καφενείου γεμίζουν από κόσμο. Οι γυναίκες έχουν φέρει τις ετοιμασίες τους και το σερβίρισμα αρχίζει. Το κέφι ξαναρχίζει. Τα αστεία, τα πειράγματα και τα τραγούδια πάνε ... κι έρχονται. Το παιχνίδι της ... ΧΑΣΚΑΣ, το μόνο που σώζεται, ξαναζωντανεύει και γίνεται αγώνας ποιος θα αρπάξει το αιωρούμενο βρασμένο αυγό.

Το γλέντι συνεχίζεται αμείωτο έως αργά στις μεταμεσονύκτιες ώρες και η ώρα πλησιάζει, αφού ανταλλάξουμε ευχές για ΚΑΛΗ ΣΑΡΑΚΟΣΤΗ, να φύγουμε για τα σπίτια μας.

Παλιά, ωραία αλησμόνητα έθιμα, που ο χρόνος αχόρταγα τα καταπίνει(;), εμάς τους παλαιούς φρεσκάρουν την μνήμη μας και μας συγκινούν, τους νεότερους δε, ίσως προβληματίζουν(;)

ΡΙΣΤΑΝΗΣ ΣΤ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύντιμοι μπορούν στα κείμενα που μας στέλνουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της περιοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν το πολλώ το ευ...» και «το λακωνίζειν εστι φιλοσοφείν».

ΤΟ ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟ

Για να εξηγούμαι απ' την αρχή δεν πρόκειται, για κάποιο φανταστικό δρομολόγιο, που το γέννησε το μυαλό μου, έτσι στα καλά καθούμενα.

Απ' την άλλη, πάλι το δρομολόγιο αυτό δεν ήταν ένα δρομολόγιο επίσημο, μελετημένο και καθιερωμένο από κάποια αρμόδια υπηρεσία ή κάποια ιδιωτική επιχείρηση ή εταιρεία.

Ήταν ένα αυτοσχέδιο και πρακτικό δρομολόγιο, το οποίο δημιούργησαν και επέβαλαν οι τοπικές συνθήκες, της εποχής εκείνης και το οποίο λειτούργησε, μέχρις ότου η πρόοδος και η εξέλιξη της κοινωνίας μας, σταδιακά το κατήργησε, αντικαθιστώντας το με άλλα πιο σύγχρονα, πιο τελειοποιημένα και αποτελεσματικότερα μέσα συγκοινωνίας.

Συγκεκριμένα το απλό αυτό και πρόχειρο δρομολόγιο δεν ήταν τίποτε άλλο, παρά η διαδρομή, το κοντινό ταξίδι, χωρίς ναύλα, που έκανε το σακούλι, δηλαδή ο τουρβάς με τα φαγώσιμα με τα καλούδια, όπως χαρακτηριστικά λέγαμε μεταξύ μας εμείς τότε τα μαθητάρια από τη Μόλιστα στην Κόνιτσα και που δούλεψε απρόσκοπτα, ρολοϊ και εις την εντέλειαν" όπως έλεγε και ο προπάππος μας, ο Μακρυγιάννης, τότε, που στην επαρχία μας δεν υπήρχαν ούτε λεωφορεία, ούτε ταξί, ούτε ΙΧ, ούτε και ιδιωτικά φορτηγάκια, για να μας εξυπηρετήσουν.

Γυμνασιακά αξέχαστα χρόνια στην

Κόνιτσα την εξαετία 1949-1955. Τα δύσκολα απ' τον εμφύλιο 1947-1948, είχαν περάσει, τα μίση και τα πάθη είχαν κάπως καταλαγιάσει και η μικρόπολη της Κόνιτσας βούιζε σαν μελίσσι, απ' την πολυκοσμία κι είχε αρχίσει να βρίσκει ξανά τον ρυθμό της.

Θυμάμαι τις πρώτες μέρες, όταν εμάς τα πρωτάκια μας οδήγησαν στη μεγαλύτερη αίθουσα που διέθετε το κτήριο του παλιού Γυμνασίου, στην επάνω Κόνιτσα, ότι δεν μας χωρούσαν τα θρανία, αν και μας στρίμωξαν τρία-τρία και τέσσερα-τέσσερα ακόμα, στο καθένα, για να βολευτούμε.

Απ' το χωριό μου, τη Μόλιστα, εκείνα τα χρόνια φοιτούσαν, σε διάφορες τάξεις του Γυμνασίου, οι Γεώργιος Λέτσιος, Χρήστος Γέγιος, Γεώργιος Γέγιος, Νικόλαος Τράκας, Απόστολος Νάνος, Ευάγγελος Σερίφης, Νικόλαος Λέτσιος και η αφεντιά μου. Απ' το γειτονικό Γανναδιό θυμάμαι τους: Βασίλειο Μιρτσέκη, Πέτρο Τσανάδη, Απόστολο Ξάνθο, Αθανάσιο Τσούμπανο, Μιχάλη Πορφύρη και τ' αδέρφια Βασίλειο και Χαρίλαο Γκούτο, από δε το διπλανό Μοναστήρι, τους: Γεώργιο Παπαχρηστίδη, Κων/νο Γεραδάμο, Ιωάννη Λασιονίκο και Ευάγγελο Μακάριο, αν βέβαια δεν λησμόνησα κάποιον ύστερα από τόσα χρόνια που πέρασαν.

Εκείνη την εποχή οι περισσότεροι ήμασταν παιδιά φτωχά, κακοντυμένα και

ταλαιπωρημένα, ντιπ, στεγνωμένα και αδύνατα, πετσί και κόκκαλο που λένε.

Για να τα βγάλουμε πέρα, να πορέψουμε, πού και πού, πηγαίναμε στο Μαγειριό του Ματσό και συνήθως παραγγέλναμε μισή μερίδα φασολάδα, με μπόλικο ζουμί, για να το κάνουμε παπάρα και να φτουράει.

Εκεί μας περιποιούνταν αγόγγιστα και με το παραπάνω, πρώτα ο μάγειρας Δημήτριος Τιμοθέου, από το Μοναστήρι κι ύστερα τα γκαρσόνια Βασίλειος Λέτσιος απ' τη Μόλιστα, Σπύρος Κασίκης απ' το Μοναστήρι και Βασίλειος Παπαζήσης ή Παπαλιάρος, απ' την Κορτίνιστα, που ήταν και Μπάρμπας μου, αφού ήταν αδερφός της Μάνας μου.

Άλλοτε αγοράζαμε, από το φούρνο του Μπαρμπακώστα, μια φραντζόλα ψωμί ή κανά σιμίτι και με λίγη φέτα, καμιά κονσέρβα και τίποτε χαλβά απ' το Μπακάλικο τη βγάzaμε πέρα, στο πόδι και δόξα τω Θεώ.

Ορισμένα Σαββατοκύριακα ανεβαίναμε ποδαρόδρομο στο χωριό και επιστρέφαμε τη Δευτέρα πρωί-πρωί, σκοτωμένα απ' το γρήγορο περπάτημα, για να προλάβουμε το κουδούνι, γιατί αλλιώς είχε απουσία.

Τέσσερις ώρες δρόμο πήγαιμα και άλλες τόσες γύρισμα, όλο ανηφόρες και κατηφόρες, φορτωμένα και με το κλεφτοφάναρο στα χέρια, χωρίς ανάσα ή λίγο σταματημό για ξεκούραση δεν ήταν και λίγο πράγμα.

Όλον τον άλλο καιρό η τροφοδοσία μας γινόταν απ' το εποχικό δρομολόγιο

που θα περιγράψω παρακάτω.

Αποβραδís οι Μάνες μας ετοίμαζαν τον τρουβα, με τα τρόφιμα, βάζοντας μέσα, κριθάριο ψωμί, πίτα, τυρί, αυγά βρασμένα, ξυνόγαλο, γκίζα, μήλα, καρύδια, και άλλα, τον σφικτόκλειναν, μ' ένα γερό σπάγγο, βάζοντας στο λαιμό του ένα κομμάτι χαρτόνι, από τσιγαρόκουτο και γράφοντας επάνω του αποδέκτη του και την άλλη μέρα, το πρωί νωρίς νωρίς, τον παράδιναν, χέρι-χέρι στον Μαρμπαχαρίλα.

Ο Χαρίλαος Λέτσιος ή Μπαρμπαχα-

ρίλας, μεγάλος σε ηλικία άνθρωπος, τότε, ξερακιανός, зарωμένος και κοντόφθαλμος - δεν έβλεπε στάλα μπροστά του ή δίπλα του, ούτε γυαλιά φορούσε - άκληρος αλλά

καλόβολος άνθρωπος, την εποχή εκείνη είχε αναλάβει εργολαβικά τη μεταφορά των αποστολών του Ταχυδρομείου της Μόλιστας απ' το χωριό στο Καπηλειό- τοποθεσία της Μόλιστας κάτω στο ποτάμι - και αντίστροφα.

Όταν τον ζύγωνες όλο σφύριζε ή σιγανοτραγουδούσε, έτσι στα χαμένα κι επειδή ήταν και φαφούτης, τούφευγαν του μαύρου τα σάλια, σαν ψιλόβροχο.

Όταν πάλι τον άκουγες από μακριά, αμέσως τον καταλάβαινες, γιατί όλο φώναζε και μιλούσε συνέχεια στο άσπρο του άλογο "τον Ντορή του" που το είχε σαν παιδί του, επαναλαμβάνοντας. «Άντε αγόρι μου... άντε παιδί μου...

πάμε αγόρι μου... άντε λίγο ακόμα... άντε και φτάσαμε...».

Ποτέ δεν σήκωσε χέρι στη ζωή του να χτυπήσει το άλογό του, ποτέ δεν κράτησε βέργα για να το βαρέσει, να το φοβερίσει, να το παιδέψει. Όλο με το καλό τόπαιρνε. Το άλογο πήγαινε κι ερχόταν κατά πως αυτό ήθελε κι αυτός ακολουθούσε. Το είχε πάντοτε βαρυσφορτωμένο το καημένο, γιατί εκτός του ταχυδρομείου, ο Μπαρμπαχαρίλας, έπαιρνε κι αγώνι, επί πληρωμή, ή το φόρτωνε ξύλα, ρίζες και κούτσουρα, τα οποία μάζευε απ' το κατεβασμένο και φουσκωμένο Βουρκοπόταμο.

Στα νιάτα του είχε ταξιδέψει στη Ρουμανία, ξαναγύρισε στο χωριό, έγινε για αρκετά χρόνια Αγροφύλακας και ορισμένα φεγγάρια χρημάτισε και Πρόεδρος του.

Φτάνοντας τώρα στο Καπηλειό ο Μπαρμπαχαρίλας παρέδινε τον ταχυδρομικό σάκο στον οδηγό του φορτηγού και τα δικά μας τουρβάδια τα άφηνε στην Καντίνα, που τη λειτουργούσαν, τότε, συνεταιρικά, οι Μοναστηριώτες.

Λάζαρος Παναγιώτου και Ευάγγελος Ραπακούσιος.

Όποια τροχοφόρα ανέβαιναν τότε

από Κόνιτσα και πάνω, έφταναν μόνο, μέχρι το Καπηλειό κι εκεί σταματούσαν, γιατί από κει και ύστερα ο κωματοδρομος, που υπήρχε δεν ήταν ελεγμένος και καθαρισμένος σ' όλα του τα σημεία από ναρκοπέδια και λοιπά.

Πιο πάνω λοιπόν δεν κουνιόταν τίποτε παρά μόνο ζωά και πεζοί.

Εκεί ξεφορτώνονταν επιβάτες και πράγματα κι εκεί αποθηκεύονταν τα πάντα, ακόμα και το στρατιωτικό υλικό, καθώς και η αμερικανική βοήθεια, η Ούντρα του Σχεδίου Μάρσαλ, που προοριζόταν για τους αναξιοπαθούντες κατοίκους των χωριών μας, όπως τρόφιμα κονσέρβες, γαλλέτες, μαρμελάδες, γάλατα, άλευρα, ξυλεία, τζάμια, ζωοτροφές, φάρμακα κλπ.

Εκτός αυτού, τα πρώτα χρόνια εκεί ήταν στρατοπεδευμένες κι ένα σωρό στρατιωτικές μονάδες οπισθοφυλακής όπως πυροβολικό, υγειονομικό, μεταφορές, μαγειρεία, ιατρεία, αποθήκες, σκηνές και ούτω καθεξής.

Σ' αυτό λοιπόν το κομβικό σημείο της εποχής, πολλοί Μολιστινοί άδραξαν την ευκαιρία και έστησαν στο άψε-σβήσε, ταβερνεϊά, τοιπουράδικα και καντίνες, με πρώτους και καλύτερους τους δύο παπαπάνω Μοναστηριώτες, οι οποίοι, ομολογουμένως, ήταν δύο άνθρωποι ευφυείς, ζωντανοί και πανέξυπνοι και οι οποίοι με τη δραστηριότητά τους είχαν καταφέρει η καντίνα τους να ξεχωρίσει και να γίνει περιζήτητη, παίζοντας βέβαια σημαντικό ρόλο και η ζωτική της θέση.

Ό,τι ήθελες το εύρισκες εκεί μέσα. Πρόχειρο φαγητό, καφέ, αναψυκτικά, γλυκά, ποτά, τσίπουρο, λουκούμι, πρόχειρους μεζέδες, νερό και άλλα.

Πόσιμο νερό κουβαλούσαν με τα μπετόνια, από ένα βρυσκό, που ανάβλυζε στην άκρη της ποταμιάς του Βουρκοπόταμου απ' την εδώ μεριά και νερό για τη λάτρα, έπαιρναν από το αρδευτικό αυλάκι, που είχαν φτιάξει από χρόνια και τα τρία χωριά της Μόλιστας, για να ποτίζουν τα εύφορα χωράφια όλης της έκτασης του Καππηλείου.

Οι δύο αυτοί συγχωριανοί μας αναλάμβαναν να προωθήσουν στην Κόνιτσα τα τουρβάδια του επισπισμού μας, με κάθε πρόσφορο μέσο, μέσω, των γνωριμιών τους, ώστε αυτά να φτάνουν στον προορισμό τους, σίγουρα και στην ώρα τους.

Φτάνοντας τώρα στην Κόνιτσα, οι γνωστοί-άγνωστοί μας, που τα συνόδευσαν, τα άφηναν στο Μολιστινό **Βασίλειο Μακάριο**, ο οποίος είχε μαγαζί που κατα-

σκεύαζε ξυλόσομπες, μασίνες, χωνιά, σωλήνες υδρορροής τσίγγινες, τις λεγόμενες κανάλες και άλλα, εκεί κοντά στη βρύση της Πλατείας της Κόνιτσας, όπου σήμερα λειτουργεί ένα ψιλικατζήδικο.

Ήταν ένα στενό μαγαζί μακρυνάρι, συνέχεια γεμάτο λαμαρίνες, μαντέμια και σκόρπια εργαλεία και είχε προς τα μέσα, έναν μικρό χώρο ελεύθερο, όπου

μπορούσε κάποιος ν' ακουμπήσει λίγα πράγματα, έστω και προς ώρας.

Ο Βασίλειος Μακάριος, άριστος μάστορας - την τέχνη την είχε μάθει απ' τον πατέρα του στη Μόλιστα, τον αρχοντάνθρωπο Νικόλαο Μακάριο - ήταν πράος, ήσυχος, λιγομίλητος και άνθρωπος γεμάτος καλοσύνη.

Παραλαμβάνοντας τώρα τα τουρβάδια μας, τα έβαζε στην αράδα κει πα δα στο στενό ελεύθερο χώρο του μαγαζιού του και περίμενε εμάς, τα γνωστά του μαθητούδια, να περάσουμε από κει, συνήθως το μεσημέρι, να τα πάρουμε.

Απ' την πλευρά μας, ανάλογα με το ωρολόγιο πρόγραμμα του Σχολείου, μόλις σχολνούσαμε, κοσί για το μαγαζί του Μπαρμπαβασίλη και αφού ανοίγαμε φυρά την εξώπορτα, λέγαμε καλημέρα και περιμέναμε το νεύμα του κεφαλίου του, γιατί αυτός ήταν συνέχεια σκυμμένος, πάνω στο τραπέζι, χτυπώντας δυνατά τις λαμαρίνες και τα πριτσίνια.

Μόλις βλέπαμε ότι το κεφάλι του κουνιόταν προς τα πάνω, άρα αρνητικά, χωρίς να πούμε κουβέντα τραβούσαμε γρήγορα την πόρτα και ξεμακραίναμε.

Αν όμως το κεφάλι του κατέβαινε προς τα κάτω, δηλαδή καταφατικά μπαίναμε αμέσως μέσα στο μαγαζί, διαλέγαμε τον τουρβά μας, χαιρετούσαμε κλείνοντας προσεκτικά την πόρτα και φεύγαμε ευχαριστημένα, χωρίς να πούμε ούτε ένα ευχαριστώ στον άνθρωπο για την εξυπηρέτηση.

Αλλά μήπως είχαμε πει ευχαριστώ

και σε κανέναν άλλον, απ' αυτούς που νωρίτερα είχαν μεσολαβήσει, για να φτάσει το σακούλι μας στον Μπαρμπαβασίλη; Κουβέντα να γίνεται δηλαδή και τίποτε άλλο, για να λέμε την καθαρή αλήθεια.

Μ' αυτό τον τρόπο, μ' αυτό το δρομολόγιο "εφεύρεση"- χωριό, γονείς, Μπαρμπακαρίλης, Καπηλειό, Καντίνα, Λάζαρος Παναγιώτου και Ευάγγελος Ραπακούσιος, άγνωστοι μεταφορείς φορτηγών ή στρατιωτικών οχημάτων, Κόνιτσα και τέλος Βασίλειος Μακάριος - που ακολουθούσαν τα τουρβάδια μας, εμείς, οι τότε γυμνασιόπαιδες, εξασφαλίσαμε τον επιούσιο όλης της εβδομάδας κι είχε ο θεός γι' αργότερα.

Επειδή, σήμερα δεν είναι δυνατό να επικοινωνήσω μ' όλους αυτούς τους ανθρώπους που προανέφερα, οι περισσότεροι απ' τους οποίους είναι πλέον μακαρίτες, σκέφτηκα ότι είναι σωστό να γράψω αυτά τα λίγα λόγια, ώστε αυτοί να μαθευτούν ευρύτερα κι εγώ να τους ευχαριστήσω και να ανακουφιστώ, κάπως, έστω και εκ των υστέρων, μια και δεν είχα την προνοητικότητα να το κάνω αυτό τότε, που έπρεπε και ταίριαζε.

Τότε που αυτοί οι "παρακατιανοί" αλλά τίμιοι άνθρωποι του μόχθου και της εργασίας θεωρούσαν υποχρέωσή τους και συνάμα καθήκον τους, να κάνουν ότι μπορούν για να μας βοηθήσουν, χωρίς ποτέ τους, κανέναν τους, να ζητήσει έστω και μία δραχμή, για τον

κόπο και τη φασαρία που τους δημιουργούσαμε.

Ό,τι έκαναν, το έκαναν αφιλοκεδώς, χωρίς ιδιοτελεία, χωρίς γογγυσμό, το έκαναν, γιατί το πίστευαν, γιατί το ένιωθαν.

Κάλλιο αργά παρά ποτέ λοιπόν αυτή η εκ των υστέρων, απόδοση των οφειλόμενων.

Στους γονείς μας, τους δασκάλους μας και σ' όλους αυτούς τους άλλους γνωστούς και άγνωστους, συνανθρώπους μας, που μας συμπαραστάθηκαν, μας συνέδραμαν και μας βρέθηκαν μ' οποιονδήποτε τρόπο, όλα εκείνα τα πενήντα χρόνια, για να τα βγάλουμε πέρα, να μάθουμε λίγα γράμματα, να πλάσουμε καλούς χαρακτήρες και να βγούμε ύστερα στην κοινωνία χρήσιμοι και σωστοί άνθρωποι, σ' όλους λοιπόν αυτούς αφιερώνω αυτές τις λίγες γραμμές, με πολύ μεγάλο σεβασμό κι ευγνωμοσύνη στην ανθρωπιά τους, την καλοσύνη τους και τη Μνήμη τους.

Είμαι βέβαιος ότι τιμώντας εμείς οι νεότεροι τους παλιότερους συνανθρώπους μας ανασυστήνουμε εποχές, ενώνουμε το παρόν με το παρελθόν, κρατάμε τη μνήμη αναμμένη και προσφέρουμε μαρτυρίες και τεκμήρια στην άγραφη ακόμα ιστορία του τόπου μας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ
τ. Αρ/τής Γεν. Δ/ντής ΕΛ-ΤΑ

Η σημαία Το Τερό Λύμβοδο

Δεν είναι μόνο ύφασμα,
ούτ' «άσβεστον θινάρι»,
πορφύρα είναι μυστική
με αίμα και με δάκρυ.

Ούτ' απδά τα χρώματα,
στοδίζουν Ιστορία.
Μετάξ' είναι τ' ουρανού
και φδοίοβον αρμονία.

Ξεδιάσαν οι άγγεδοι,
υφαίνουν οι ανώνες...
Το αυγατάει δεβεντιά,
υγώνουν οι αγώνες.

Το ακριβό Ίδανικό (Έδενδερία)
που φθάνει ως θανάτου,
αναδιπλώνουν οι πτωχές
στον μπάτη του πεδάγον.

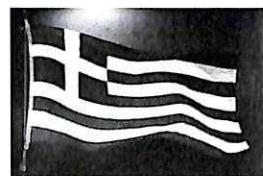
Κατέστης δείο φνδαχτό
όσων οστά αφήσαν,
σε όσους σκέπης σήμερα
και σ' όσους δεν μας ήρθαν.

Μ' αν τύχει και τα χάσουμε
αυτά που αγαπούμε,
δυο κρόσσια απ' το σύμα Ξου
αρκούν να πορευτούμε.

Κι όταν τα μάτια οβήσουνε
τα σύμβολά σου μένουν,
πάνω σ' Έδδήνων δείγανα...
... ανάσταση προσμένουν.

Τούτο που δίνει τη ζωή,
Ξιανρός στην κορυφή σου!
Λημιαία μου Έδδηνική,
σι' άγια η φύδαξή Ξου!

(π. Ίωήδ - Κόνιτσα)

Ξ γδυκύ μου έαρ... (Η άνοιξη στον κήπο σκάβοντας μια νέα υπόσχεση...)

Ξιαδάξει η δροσιά του πρωινού απ' τα φύλλα του κήπου, μοσχοβολάει η πασχαδιά
κι η κουτσουπιά με τα ροζ ανθάκια της, χαιρετίζοντας τον ήλιο...

Εντόμων βόμβος στα δονδούδια του αγρού και ξεχειδίσματα κεδαποδιμών, στην φνδ-
δοβόδων τη γιορτή...

Πνοές οδιάσπων κρίνων στις κάτωσρες ανδές μυρώνουν τον αέρα, κι οι ποδοφδόγιστες
για ξαστεριά καρδιές, προσμένοντας το πρώτο εδπιδοφόρο χεδιδόνισμα.

Γύρω τα τραχιά ηπειρώτικα βοννά, αγέρωχα, καρτερικά. Λάμπουν τα χιόνια στις
κορφές, δάμπουν στον ήλιο τα δαγκάδια· και στην πηγή της ρεματιάς ακούγεται τ' αν-
δόνι. Μ' ανδρώπινη δαδίτσα κεδαπδεί, μ' ανδρώπινη δαδίτσα κραινεί: «χαρείτε νιες,
χαρείτε νιοι, χαρείτε όσοι ήντε, γιατί ταχιά δεν ξέρετε, τί ο καιρός θα φέρει...»

Γδυκαίνουν τ' άγρια βράχια, με φως γαδής τωδίζονται οι γυχές, στοδίζονται οι δέξεις
την εδπίδα...

Και το κορίτσι του οχοδειού, στο πάδδενκο χεράκι της φορώντας το “μαρτίσι”, βγαίνει
στη σιράτα του νηού· δάμπει η γειτονιά πότερο απ' το γέδιο της, παρά απ' την καδουσύνη
της ημέρας...

Μαυρομαδδούσα κορασιά στον αργαδειό υφαίνει, συχνοτηρώντας μυστικά μακριά
πέρα στη σιράτα, μήπως διαβεί το ταιρι της, μήπως διαβεί ο καδός της.

Και στην εξώδυρα σιμά, τα δαξαρούδια, παινεύοντας το σπιτικό, παινεύοντας τον κύρη:
«εδώ είν' τα σπίτια τα γυδά, τα μοδύβοχτισμένα. Κάδεται νιος και νιούτσικη και μια
περδικομάτα...». και στον πιο πέρα μαχαδά: «ένα μικρό μικρούτσικο, μικρό στη σαρ-
μανίτσα...».

Ψάδτης γδυκόδαδος μες στην οδόφωτη εκκδόσιά αίνους κανοναρχύντας, δοξαστικά
ανασιάσιμα και ύμνους.

Με τ' αγεράκι έρχεται τραγούδι μακρινό, από διπλό της Πασχαδιάς χορό, με μπαϊ-
ρακτιάρη αρχηγό «... είμαι ξένος και περνύ, κάνε κύκδες δε' να δω, δε' να δω, να μο-

Σταδάζει η δροσιά του πρωινού απ' τα φύλλα του κήπου, μοσχοβολάει η πασχαλιά
κι η κουτσουπιά με τα ροζ ανθάκια της, χαιρετίζοντας τον ήλιο...

Εντόμων βόμβος στα δουδούνια του αγρού και ξεχειδίσματα κεδαυδομένων, στην φυν-
δοβόδων τη γιορτή...

Πνοές οδάσπων κρίνων στις κάτασπρες αυδές μυριώνουν τον αέρα, κι οι ποδοφδόγιστες
για φαστεριά καρδιές, προσμένοντας το πρώτο εδπιδοφόρο χεδιδόνισμα.

Γύρω τα τραχιά ππειρώτικα βουνά, αγέρωχα, καρτερικά. Λάμπουν τα χιόνια στις
κορφές, δάμπουν στον ήλιο τα δαγκάδια· και στην πηγή της ρεματιάς ακούγεται τ' αν-

Στέμμα λουλουδιών

Βικτωρία Ν. Τσάτκα

Ήρθε ο Μάρτης κι ανθίζουν τα λουλούδια

Ας πούμε μερικά τραγούδια

Ας πλέξουμε στεφάνια

Με μαργαρίτες και αγριολούλουδα!

Κάθε στεφάνι σαν όνειρο να γίνει

Γι' αυτό δεν χρειάζεται βιασύνη

Πανδαισία χρωμάτων οι εικόνες

Παπαρούνες, ανεμώνες!

Πολύχρωμο και πολύτιμο χαλί τα άνθη

Ας ξεχάσουμε τα περασμένα πάθη

Είν' άνοιξη, γιορτή

Ευωδιάζει το καθετί!

Ανθίζει κι η Αγάπη μας

Μην την αφήσουμε να μαραθεί

Είναι ό,τι όμορφο

Μέσα στο δικό μας κόρφο!

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (BULLING)

Αγνή Πασχάλη (Εκπ/κός Ειδ. Αγωγής)

Όταν αποφάσισα να γράψω για το σχολικό εκφοβισμό (bullying) πήγα σε μια βιβλιοθήκη για να οργανώσω και να συνοψίσω τις σκέψεις μου. Όταν είδα τις στίβες των βιβλίων που αναφέρονται στο σχολικό εκφοβισμό συνειδητοποίησα το μέγεθος του προβλήματος και του ενδιαφέροντος. Η βία προϋπήρξε από καταβολής κόσμου και είναι συνηθισμένη με την ανθρώπινη ιστορία.

Ένα καινούργιο φαινόμενο βίας μας προέκυψε τις τελευταίες δεκαετίες, είναι η βία στα σχολεία (λεκτική, σωματική, ψυχολογική). Από έρευνες 3 στα 10 παιδιά εμπλέκονται σ' αυτό το φαινόμενο είτε ως δράστες είτε ως θύματα. Αντίστοιχες έρευνες στην Ελλάδα δείχνουν ότι ο σχολικός εκφοβισμός μεταξύ συνομηλίκων υπάρχει σε μεγαλύτερη συχνότητα από άλλες χώρες.

Ο σχολικός εκφοβισμός έχει συσχετιστεί με αυξημένες απουσίες, χαμηλή επίδοση, συναισθηματικές δυσκολίες, αίσθημα μοναξιάς, ψυχοσωματικά συμπτώματα, αυτοκτονικό ιδεασμό και αυτοκτονίες. Υπάρχει λοιπόν επιτακτική ανάγκη για ενημέρωση και εκπαίδευση όλων των εμπλεκόμενων μερών (γονείς, εκπ/κοί, παιδιά, επιστήμονες κ.λ.π.). Σαν γονιός που έχει υποστεί τον σχολικό εκφοβισμό αλλά και σαν εκπ/κός θα ήθελα μ' αυτή την εισήγησή μου να επιστήσω την προσοχή των γονέων ώστε να μην σπεράσουν το πρόβλημα όταν το παιδί παραπονιέται ή δεν θέλει να πάει σχολείο καθώς κι οι εκπ/κοί να ενημερωθούν σχετικά και να εφαρμόσουν προγράμματα πρόληψης σχολικού εκφοβισμού. Το πρόβλημα αφορά πρωτίτως το σχολικό περιβάλλον (τάξη, αυλή, διάδρομοι, τουαλέτες κ.λ.π.) γιατί εκεί ασκείται η βία.

Ο εκφοβισμός (bullying), όπως έχει επικρατήσει διεθνώς είναι ένα φαινόμενο με ευρύτερες διαστάσεις γιατί εκτός από το σχολείο εκφοβισμός υπάρχει και σε άλλους χώρους όπως π.χ. χώρος εργασίας, φυλακή, χώροι άθλησης, διαδίκτυο αλλά και το σπίτι. Δυστυχώς το θέμα είναι πολύ σοβαρό

όταν είναι κρυμμένο πίσω από κλειστές πόρτες ή κάτω από θεσμούς άσκησης εξουσίας. Ο Tim Field, επιστήμονας που ασχολήθηκε επισταμένως με το θέμα του εκφοβισμού, επισημαίνει μια σημαντική παράμετρο:

Το θύμα πολλές φορές αργεί ν' αντιληφθεί και να συνειδητοποιήσει ότι υφίσταται εκφοβισμό. Μπορεί να ζει μήνες, χρόνια με το φόβο και να μην μπορεί να αντιδράσει ή να μιλήσει για το πρόβλημά του. Αλλά το χειρότερο είναι ότι νοιώθει ένοχο κι ότι φταίει ή προκαλεί αυτή την επιθετική ή εξευτελιστική συμπεριφορά ή το χειρότερο ότι αυτό του αξίζει.

Υπάρχουν πολλές μορφές εκφοβισμού όπως π.χ. ρατσιστικός εκφοβισμός, λόγω αναπηρίας ή διαφορετικότητας, εργασιακός, ηλεκτρονικός κ.ά.

Θα αναφερθώ εν ολίγοις στον εργασιακό εκφοβισμό γιατί οι έρευνες δείχνουν μεγαλύτερα ποσοστά θυματοποίησης.

Στο χώρο εργασίας ο εκφοβισμός γίνεται από τον εργοδότη ή τον ανώτερο ιεραρχικά υπάλληλο προϊστάμενο ή διευθυντή και το προφίλ του δράστη διακρίνεται από ανεπάρκεια ή μεγάλη ανασφάλεια για τις δυνατότητες, το κύρος και την επιβολή του. Τα μέσα που χρησιμοποιεί συνήθως είναι: απειλές, απόρριψη, αποκλεισμό, υπερβολικές ή ανέφικτες απαιτήσεις, εξευτελισμό, γελοιοποίηση, παρακολούθηση, κυρώσεις, ψευδείς κατηγορίες, αποφυγή διαπροσωπικής επικοινωνίας, παρενόχληση σεξουαλική, ηλεκτρονική ενόχληση, ή τηλεφωνική επικοινωνία σε χρόνο εκτός εργασίας κλπ ακόμα και απόλυση.

Το θύμα ή ο στόχος του εκφοβισμού εάν είναι παιδί ή έφηβος σχολικής ηλικίας, σε κάποιες περιπτώσεις έχει ήδη μειωμένη αυτοπεποίθηση αλλά μετά την εκφοβιστική-επιθετική συμπεριφορά, παρενόχληση ή χλευασμό ή άσκηση βίας η αυτοεικόνα καταβαρυνώνεται σύμφωνα με έρευνα των Egan & Perry.

Το θυματοποιημένο άτομο κλείνεται στον

ευατό του γιατί ενώ έχει χρησιμοποιήσει διάφορες στρατηγικές για να κατευνάσει του επιτιθέμενους δεν το κατάφερε. Πιστεύει ότι είναι ακατόρθωτο να ξεφύγει, θεωρεί την κατάσταση μη ελέγξιμη και ότι αυτό θα συνεχίζεται επ' αόριστο. Έτσι σιγά σιγά πολλές φορές οδηγείται σε σκέψεις αυτοκαταστροφής για να πάψει να υποφέρει. Σύμφωνα με έρευνα Ken Rigby ο σχολικός εκφοβισμός μπορεί να επηρεάσει δραματικά την ψυχική υγεία του παιδιού ή του εφήβου. Πάρα πολλές έρευνες έχουν γίνει για να εντοπιστούν οι ενοχοποιητικοί παράγοντες του σχολικού εκφοβισμού. Ενδεικτικά αναφέρω το περιβάλλον σε μικρό ή μεγάλο βαθμό γονεϊκό - οικογενειακό, σχολικό - ευρύτερα κοινωνικό - θεσμικό ακόμα και κληρονομικό.

Το οικογενειακό περιβάλλον -ανατροφή δείχνει να επηρεάζει μόνο στο βαθμό που υφίσταται ακραία απορριπτική, αδιάφορη ή μη προστατευτική ή υπερπροστατευτική γονεϊκή συμπεριφορά.

Ίσως επίσης να ισχύει ότι οι επιδράσεις της γονεϊκής ανατροφής στον τρόπο που τα παιδιά συμπεριφέρονται στους άλλους είναι μεγαλύτερες κατά την διάρκεια των πρώτων σχολικών χρόνων και εξασθενούν συν τω χρόνω, καθώς άλλες επιρροές αυξάνουν συνεχώς την επίδρασή τους (φίλοι, σχολείο, κοινωνικά πρότυπα κ.ά.).

Σαν μέτρα πρόληψης θα μπορούσα να αναφέρω την επαγρύπνηση των γονιών σε ό,τι αφορά τη ζωή του παιδιού στο σχολείο. Η συνεργασία γονιών - εκπαιδευτικών στο σχολείο ιδίως όταν το παιδί παραινείται και δεν θέλει να πάει σχολείο.

Πολύ σημαντική είναι η επιτήρηση στην αυλή του σχολείου των εκπαιδευτικών γιατί τα περισσότερα περιστατικά βίας συμβαίνουν στο διάλειμμα.

Η εκπόνηση και πραγματοποίηση προγραμμάτων πρόληψης εκφοβισμού με ανάληψη ρόλων κ.λ.π. απ' τους εκπαιδευτικούς και η γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική γιατί ο σχολικός εκφοβισμός αφορά κατά κύριο λόγο το σχολείο.

Υπάρχουν τεχνικές αποθάρρυνσης του επιτιθέμενου με άμεση αντιμετώπιση, ψυχραιμία και χω-

ρίς φόβο, αυτό όμως δεν είναι πάντα δυνατόν γιατί ξέρουμε πολύ καλά ότι ο φόβος παραλύει και δεν αφήνει περιθώρια λογικής σκέψης.

Πολύ βασική βοήθεια μπορεί να λάβει το θύμα όταν είναι ενημερωμένο απ' το σχολικό περιβάλλον με τα προγράμματα πρόληψης σχολικού εκφοβισμού. Σημαντικό είναι και οι γονείς να ρωτούν, να ενδιαφέρονται και να συμμετέχουν στην πραγματοποίηση τέτοιων προγραμμάτων.

Το παιδί που έχει ενημερωθεί θα έχει το θάρρος να μιλήσει για το πρόβλημά του γιατί θα είναι σε θέση να το αναγνωρίσει κι αυτό είναι η αρχή της λύσης του προβλήματος.

Επίσης πολλές φορές ενθαρρύνονται συνεδρίες μεταξύ των εμπλεκόμενων στον εκφοβισμό ώστε το θύμα να απενοχοποιηθεί και ο δράστης ν' αναθεωρήσει και να επανεκτιμήσει την συμπεριφορά του εφ' όσον του αποδοθούν ευθύνες.

Η συστηματική προσέγγιση κι αντιμετώπιση του προβλήματος προτείνεται από πολλούς επιστήμονες σαν περισσότερο αποτελεσματική και μ' αυτή τη μέθοδο προσήγγισα το πρόβλημα του εκφοβισμού. Είναι τεράστιο το πρόβλημα κι έτσι θα πρέπει να αντιμετωπιστεί κατ' αρχήν απ' την πολιτεία και από τους εκπ/κούς θεσμούς.

Ο σχολικός εκφοβισμός αφορά το σχολείο και τη σχολική ηλικία, αφορά το είδος του σχολείου που επιθυμούμε για τα παιδιά μας για τους αυριανούς πολίτες.

Υποσημείωση: Το ανωτέρω κείμενο ήταν προσωπική μου παρέμβαση στο δημοτικό ραδιόφωνο Θεσσαλονίκης ένα μήνα πριν συμβεί το τραγικό περιστατικό σχολικού εκφοβισμού του σπουδαστή Βαγγέλη Γιακουμάκη με τη γνωστή κατάληξη. Τραγική συγκυρία και επικαιρότητα!

*** Παρακαλώ την έκδοση του περιοδικού να διορθώσει ένα λαθάκι μεταφραστικό στο προηγούμενο πεζό που δημοσιεύτηκε με τίτλο «ο tempora o mores. Το σωστό είναι: «ω καιροί ω ήθη».

ΕΝΑ ΠΡΩΙΝΟ ΜΟΥ, ΠΑΛΑΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Του Πέτρου Θ. Μπούνα

Εδώ και πολλά χρόνια, κάθε Σαββατοκύριακο πηγαίναμε Κόνιτσα. Την Δευτέρα παρακαλούσα πότε να περάσουν οι μέρες για να ξαναπάω. Κόντευε να μπει η άνοιξη. Τα κρύα έτσι κι έτσι. Η μασίνα στο μαντζάτο στο φουλ. Οι πρώτες σωλήνες είχαν κοκκινίσει από την υπερθέρμανση. Δεν μού 'κανε η καρδιά να σηκωθεί από το μπάσι, μου άρεζε κι έτσι, αφού ντύθηκα καλά, μόλις έπαιρνε να ξημερώσει μ' ένα γερό μπαστούνι από κρανιά, πήρα τον ανήφορο για τα Πλατάνια. Το 'κουρί' μόλις διακρινόταν λες και του 'χαν ρίξει ένα σκούρο ύφασμα με άσπρες βούλες απ' τις μπόλικες φωλιές που είχαν κατακλύσει τις κορυφές των πεύκων οι κάμπιες. Τράβηξα παραπάνω. Με πήραν χαμπάρι τα σκυλιά του Πασχάλη από τη στρούγκα στα σιάδια, αλύχτησαν μερικές φορές χωρίς όμως να μού επιτεθούν. Προχώρησα, έφθασα στο εικονοστάσι που είχε φτιάξει ο Γιώργος Κυρίσης από την Αυστραλία, εκεί στον αυχένα που στρίβουμε για την 'Παναγιά' και κάθισα ν' απολαύσω το πρωινό. Άλλο πράγμα η άνοιξη!

Διάφορα σπόρια, που τους είχε έρθει ο καιρός σμπρώχναν τα χώματα να βγάλουν φύτρα, να πάρουν δύναμη από τον ήλιο, να μεγαλώσουν. Η φύση σε οργασμό, τα πουλιά χαλούσαν τον κόσμο. Μια πέρδικα απέναντι στη ράχη του Αϊ-Λια είχε ξελαρυγγιαστεί να κελαηδά χωρίς ανταπόκριση από καμία άλλη, γιατί, όπως

φαινόταν, θα 'χει μείνει μόνη απ' τη μαγία των κυνηγών. Σιγά-σιγά τ' αστέρια που κρέμονταν στον ουρανό κλείναν τους διακόπτες το ένα μετά το άλλο και άρχιζε να ροδίζει η Τκαμίλα' και η 'Νεμέρτσικα'. Απέναντι μου ο λόφος με το μαουσολείο των πεσόντων του 1940 στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο και 'καρσί' ο Άγιος Αθανάσιος να του κάνουν παρέα πολλά γερασμένα γυμνά ακόμη ντούσκα τοπία, λες και ήταν ζωγραφισμένα με μολύβι, στο θολό. Με τέτοια φύση και με την ηχώ των νερών του λάκκου δεν ήταν δυνατόν να αποφύγω να μην θυμηθώ τα παιδικά μου χρόνια!!!

Ανεβαίναμε σαν κατσίκια στον Αϊ-Λιά και κατεβαίναμε τρεχάλα. Τώρα!!! Άστα Πέτρο ... τώρα μιλάμε για το τότε. Με είχε 'περουνιάσει' το κρύο. Σηκώθηκα, πήρα το φρύδι, έκανα τον κατήφορο, έφθασα στα όρια των χωραφιών Πηγαδά, που ακριβώς κάτω ήταν ένα ίσιωμα και παίζαμε 'τόπι', γιατί μπάλες δεν υπήρχαν. Την κατηφόρα πολλές φορές την κατεβαίναμε με κοφλοτούμπες, γιατί είχε γρασίδι και πέφταμε στα μαλακά, σε κόρτα. Τη λέξη 'κοφλοτούμπα' την ακούω συχνά-πυκνά τώρα από την τηλεόραση με τους πολιτικούς να τη χρησιμοποιούν κατά κόρον. Έγινε της μόδας. Τότε ήταν το μέρος μεγάλο, τώρα πέρα του ότι μου φαινόταν μια στάλα, είχε γεμίσει με βάτα και πέτρες.

Προχώρησα. Δεξιά στους πρόποδες

του Άν-Λια η καρυδιά πιο μεγάλη μου θύμισε τον ξάδελφό μου Γιώργο Λούδα, που κάθε χρόνο μάζευε σακιά άγουρα καταπράσινα καρύδια, και η γυναίκα του Αθηνά έφτιαχνε το φημισμένο Κονιτσιώτικο γλυκό και δεν παραλείπει κάθε χρόνο να μου χαρίζει ένα βάзо.

Έφυγα από τα κηπάδια της Τζιάτζιος και σιγά-σιγά, μέρα πλέον, μπήκα στο σπίτι, από τη μεριά της κουζίνας που είναι το τζάκι. Οι άλλοι ακόμη κοιμούνταν. Βρήκα στη χόβολη αρκετά αναμμένα κάρβουνα, το φούσκωσα με ξύλα κι ένας δεύτερος καφές ήταν ό,τι έπρεπε. Έκαμα στο μυαλό μου ταινία όχι μόνο τη διαδρομή που είχα προ ολίγου περπατήσει βήμα-βήμα αλλά και τα όσα είχα αγναντέψει, άλλα μισοσκοτεινά κι άλλα καθαρά. Ακόμη μού αποτυπώθηκαν εικόνες από τον ερχομό μου στην Κόνιτσα, ότι σε ορισμένες μεριές, πολλές αμυγδαλιές είχαν ανθίσει και μύριζε άνοιξη, όμως ξέχασα να περιγράψω, όταν στο πρωινό περπάτημα που είχα κάνει, πόσο ωραία αισθάνθηκα αντικρίζοντας μια 'τούφα' από κυκλάμινα, απάνεμα κοντά στα βράχια, ανθισμένα λες και ήταν γυναίκες καλοντυμένες με ωραία καπελάκια.

Και μια που αναφέρθηκα στο ωραίο φύλο κάνω σύγκριση την τότε νεολαία, πόσο όμορφα ντύνονταν. Κάθε ρούχο πρόσθετε στην ομορφιά της κάθε κοπέλας, άψογα προσαρμοσμένο στο 'στυλ' της. Η σημερινή νεολαία, άντρες και γυναίκες, κάνουν ό,τι είναι δυνατόν να ασχημίζουν τον εαυτό τους. Βλέπω σε όλες τις κοπέλες με κάτι κρίκους στη μύτη, όχι βέ-

βαια μεγάλους σαν εκείνους που έβάζαν οι τσιγγάνοι στις αρκούδες και τις τραβούσαν με αλυσίδες, αλλά μικροί στο ασημί. Τ' αυτιά κατατρυπημένα, τα χείλη μέσα-έξω να κρέμονται κρικάκια, οι κοιλιές έξω, για να λαμπυρίζει κάποια κολλημένη πέτρα svaonvski και παντελόνια γεμάτα τρυπάρες με ξέφτια παντού. Όσα περισσότερα ξέφτια, τόσο 'καλύτερα'. Εμ είναι δυνατόν να μην ξεφύγεις όταν κάνεις τέτοιες συγκρίσεις; Τους άντρες θα αφήσω να τους κρίνουν πιο αυστηρά οι γυναίκες. Φυσικά οι έχουσες κάποια ηλικία.

Έτσι κάθε βράδυ μπαίνει αυτομάτως μπρος η κινηματογραφική μηχανή του μυαλού μου, τα βλέπω όπως τα επίκαιρα που παίζουν παλαιά οι κινηματογράφοι προτού αρχίσει το έργο, και ξαναζώ τη ζωή μου φτου κι απ' την αρχή. Αλλά, όταν έρχομαι στην πραγματικότητα ... αφήστε τα, πονάει πόδι, πονάει χέρι, που έλεγε και η Καψωκουράσιο.

Σας αφήνω γιατί πρέπει να πάω στον γιατρό να μου γράψει καμιά δεκαριά είδη χαπιών για το μήνα που έρχεται, λες και είναι μπέρμπιλα από τον Στέρτσιο. «Ρε πώς καταντήσαμε και ογδονταρήσαμε ... (Βέβαια τα περάσαμε εδώ και καιρό). Όπως προανέφερα, θα τελειώσω τραγουδώντας σας». «Μη μου θυμίζεις τις ώρες που φύγανε, μη μου θυμίζεις χαμένες στιγμές. Τα βράδια εκείνα που οι πόθοι μας σμίγανε και με φιλούσες χίλιες φορές». Απ' τα ωραία ταγκό που χορεύαμε τα χρόνια της ανέχειας στις χοροεσπερίδες στο σπίτι του Ευαγγέλου, αλλά και αλλού.

Ειρήνη Κίτσιου

Ο άγιος Βαρθολομαῖος

(Διήγημα)

Πρῶι πρῶι τήν ὥρα πού καθάριζα τά πινέλα —ἄυπνος, ἄνῳρε-
χτος, βασανισμένος ἀπό ἔννοιες πολλές— κατέφθασε ἡ Γιώρ-
γούλα, νά νοικοκυρέψει ὅπως κάθε Τετάρτη τό σπίτι. Σκέφτηκα μιά
στιγμή νά τή διώξω, μά καθώς τούτη ἡ γυναίκα δέν σηκώνει
ἀντιρρήσεις ἄλλαξα γνώμη: «Όταν τελειώσεις φύγε, θά γυρίσω ἀργά»,
τῆς εἶπα. Ντύθηκα ὕστερα κακὴν κακῶς κι ἀφοῦ κλείδωσα τό
ἐργαστήρι —δέν τήν ἀφήνω ποτέ νά μπαίνει ἐκεῖ μέσα μόνη— ξεκίνη-
σα γιά τήν ἀκροποταμιά μουτρωμένος.

Τό κρύο βαστοῦσε ἀκόμα γερά· ἐνοιωθα τά πάντα γύρω παγωμένα.
Κι ὁ θόρυβος ἀπ' τίς πεταλωμένες μπότες μου μεγάλωνε ἀλίμονο τή
δυσθυμία μου. Ὁ τσαγκάρης πού τίς διόρθωσε ἐδῶ στήν Κ. ἐπέμενε:
«πέταλα γιά νά μή ᾿γλιστροῦν!». Συμφώνησα, τί νά 'κανα; Τώρα
νομίζω πῶς αὐτά φταῖνε, ὅταν χάνω τήν ἰσορροπία μου καμιά φορά.

Σάν ἔφτασα στό ποτάμι, πῆρα τό μονοπάτι —στρωμένο μέ χοντρό
χαλίκι ποταμίσιο— καί βῆκα ψηλότερα στά χωράφια τοῦ κάμπου. Ὁ
Ἄϊος, θυμωμένος ἀπ' τίς πολλές βροχές καί τά χιόνια πού ἄρχισαν
ἤδη νά λιώνουν, κυλοῦσε φοβερός καί τρομερός. Δέν μ' ἄρεσε, εἰδικά
σήμερα, νά τόν ἀγναντεύω ἔτσι ἀνταριασμένον. Προτιμοῦσα νά κοιτῶ
στίς ἄκρες τοῦ δρόμου μου τίς ἀνεμῶνες· ἀνοίγαν δίχως διασύννη τά
πέταλά τους, καθώς ὁ ἥλιος πρόβαλλε ἀργά ἀνάμεσα ἀπ' τίς κορφές
τῆς Τύμφης καί τῆς Γκαμήλας. Στήν ἐπιστροφή σχεδίαζα νά μαζέ-
ψω μερικές γιά τό ποτήρι μου.

Ὑπῆρχε καταχνιά ἐδῶ κι ἐκεῖ στόν κάμπο, πού ἡ ἐλαφριά αὔρα
τήν ἔκανε νά λαχταρᾷ καί νά τρέμει. Μά ἐγώ —δέν παύω ἄχ, ποτέ
νά ὀνειρεύομαι— εἶχα ἐντονη τήν ἐντύπωση πῶς ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπ' τήν
πρωινή ὁμίχλη δέν ἦταν παρά ἓνα καί μοναδικό κομμάτι πέπλου,
ἀραχνουῶφαντο, πού ἀκολουθοῦσε κάθε μου βῆμα περιγελώντας με.
Πολύ γρήγορα καί χωρίς νά τό καταλάβω βρέθηκα στόν καρόδρομο
πλάι σέ σπαρμένα σιτηρά. Στούς ὄχτους λευκές καί φτελιές μέ
γυρισμένα ἀπ' τό βοριάδακι ἀνάποδα τά φύλλα τους ἔμοιαζαν ἑτοιμες

Ἡ Εἰρήνη Κίτσιου γεννήθηκε τό 1956 στήν Κόνιτσα. Τελευταῖο βιβλίο της: Ἐκπαι-
δευτής γρύλων. Φυσικές ἱστορίες (Ζαχαράκης 2008).

για αναχώρηση. Βαθιά μέσα μου, σάν από θαῦμα, ἄρχισε δειλά ν' ἀνθίζει ἡ αἰσιοδοξία.

Μήνες τώρα μέ βασανίζει τό ἐσωτερικό τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων — ἄρχισα ἤδη νά τό σχεδιάζω. Ἡ ἐκκλησία — χωρίς ψάλτη πλέον καί παπά — βυζαντινοῦ ρυθμοῦ βρίσκεται κυριολεκτικά κρυμμένη πίσω ἀπό μιά ράχη τῆς Τύμφης (ἡ Κ. εἶναι χτισμένη στίς παρυφές τῆς) στή μικρή συνοικία τῆς Λάκας. Δελεαστικός εἶναι κι ὁ περίβολος καί τό μικρό κοιμητήρι μέ τίς δάφνες πού τό περιστοιχίζουν. Τό ἐσωτερικό τῆς ὅμως ἄλλο πράγμα σάν τό μελετᾶ κανεῖς· μόνο σέ πίνακες τοῦ Ρέμπραντ μπορεῖς νά δεῖς τέτοιο φῶς. Χρυσό, νά λούζει ἄξαφνα τήν ποδιά κάποιου παράθυρου, βελούδινο καί θαμπό σάν κεχριμπάρι, ὅπου πάνω του σχεδιάζονται πιά φάνα τά σανιδένια σκαλοπάτια πού ὁδηγοῦν στό γυναικωνίτη ἢ καθὼς τρυπώνει δισταχτικά ἀπ' τά χρωματιστά κρύσταλλα τοῦ τρούλου, αἰνιγματικό ὅπως τό λυκόφως, γιά νά χαϊδέψει λίγο τά πρόσωπα τῶν ἁγίων καί τῆς Παρθένου Μαρίας τοῦ τέμπλου. Ἡ ἀπόδοσή του μοῦ ἔγινε ἔμμονη ἰδέα. Τώρα καθὼς πηγαίνω μέ βῆμα ἀργό ἀπολαμβάνοντας τήν ἐλευθερία πού προσφέρει ὁ περίπατος στήν ἐξοχή, σκέφτομαι πῶς ἂν δέν καταφέρω κάτι καλό (δίνω λίγη διορία ἀκόμη στὸν ἑαυτό μου) θά πετάξω τό τελάρο μου στό τζάκι — τήν ἔχω κάνει μερικές φορές τούτη τήν κίνηση· εἶναι λυτρωτική. Ἴσως πάψω ἔτσι ν' ἀκούω σάν μανιακός τό πρῶτο κουαρτέτο τοῦ Τσαϊκόφσκι, ἰδίως τό μέρος τοῦ Andante Cantabile. Ἡ θλίψη του μοῦ ταιριάζει τοῦτο τὸν καιρό τῆς ἀγωνίας καί τῆς δοκιμασίας (ὥσπου νά πετύχω κάτι ἐξαιρετικό) καλύτερα ἀπ' τό καθετί — ἡ ἀπειρία τοῦ νεαροῦ Τσαϊκόφσκι ἐδῶ δέν μείωσε εὐτυχῶς (γιά νά φανεῖ χρήσιμη σέ μένα ἐντέλει) τό μέγεθος τῆς ὀδύνης πού τὸν ἐνέπνευσε.

Πιστεύω πῶς κανένας ἀπ' ὅλους ὅσους γνωρίζουν τήν τωρινή μανία μου δέν ὑποψιάζεται πόσο θέλω κατά βάθος ν' ἀπαλλαγῶ ἀπ' τήν κλαψιέρα μάγισσα καί νά πάω σέ καθαρότερη μουσική: στὸν Μπάχ ἴσως ἢ τὸν πλήρη συναισθημάτων Μπετόβεν. Εἶμαι δέ ἱκανός νά φτάσω μέχρι τίς νοσταλγικές μπαλάντες τοῦ Βάν Μόρισον πού ποτέ, μέχρι τώρα, δέν μ' ἀπογοήτευσε. Σάν νά τὸν ἀκούω κιόλας, ταυτισμένον ἰδανικά μέ τή ζωηρή παρουσία τούτης τῆς φύσης, πού δέν τῆς λείπουν καθόλου φωνές καί ἤχοι μουσικοί: κάτω στήν ἀκροποταμιά, δυὸ ἀγωγιάτες μέ κοφτούς κι ἄλλοτε μακρόσυρτους λαρυγισμούς — φορές φορές χάνονται μέσ στή βοή τοῦ νεροῦ — ἐνθαρρύνουν τά μουλάρια τους πού τά ἔχουν φορτωμένα μέ κούτσουρα βαριά (τά κατέβασε φαίνεται τό ποτάμι τοῦτες τίς μέρες) νά βαδίζουν γρηγορό-

τερα. Τίς παροτρύνσεις τους συνοδεύουν κέλτικες ἄρπες, τά μελωδικὰ κουδούνια τοῦ κοπαδιοῦ, τό ὅποιο διακρίνω ἀνάμεσα ἀπὸ ὑδρατιμούς καί νέφη πού σιγά σιγά διαλύονται κι ἔχω σκοπό νά τό φτάσω περπατώντας — ὑπολογίζω μισή ὥρα ἀκόμη πάνω κάτω.

Εἶναι ἀπλωμένο καί κινεῖται νωχελικά στοὺς πρόποδες τοῦ λόφου πού βλέπω ἀπέναντί μου, στή ρίζα τοῦ κάμπου, στό Λυκοβούνι. Πρὶν καιρό ὁ Τέλης Κ. (ὁ μοναδικός ἀπ' τοὺς ντόπιους πού γνωρίζει καλά τήν προέλευση ὅλων τῶν τοπωνυμίων) μοῦ διηγήθηκε τήν ἱστορία γι' αὐτό τό βουνάλακι· μοῦ ἔβαλε μάλιστα στό χέρι καί μιά φωτογραφία γιά τοῦ λόγου τό ἀληθές. Πολύ παλιά, λέει, στό λόφο ζοῦσε ἓνας λύκος. Ἡ κακία του ξεπερνοῦσε τόσο πολύ τή φύση του, ὥστε μόνος, ὀλομόναχος, ἐνεργώντας, δέν ἄφηνε κοπάδι γιά κοπάδι ἄδικο. Πολλοί ἐπιχείρησαν νά τὸν ξεπαστρέψουν· τὸν ἀντάμωσαν κιόλας πολλές φορές χωρίς νά καταφέρουν τό παραμικρό. Ἐντέλει τὸν σκότωσε ξένος κυνηγός — ὁ περίφημος, τάχα, Ἰδομενέας — περαστικός ἀπ' αὐτά τά μέρη, ὁ ὁποῖος κανόνισε — ὅσο κι ἂν φαίνεται ἀπίστευτο — ν' ἀποθαναιστει μέ τή δορά του.

Ἡ φωτογραφία ἔδειχνε — ὅχι εὐκρινῶς — κάποιον ἄνδρα νά κρατᾷ στό ἀριστερό του χέρι τό τομάρι τοῦ λύκου — ἴσο σέ μῆκος μέ τό μπόι τοῦ σφαγέα του — καί στό δεξί τό κυνηγετικό του μαχαίρι. Ἦταν παμπάλαιη κι ὑποψιάζομαι παρμένη ἀπὸ κάποιο ἔντυπο ἀρχαιοτάτο· τόσο δέ ἀχνή, πού ἔμοιαζε εἰκόνα ἀλληγορική καί σάν νά ἰκέτευε μέ τὸν τρόπο τῆς:

«Ἀχ κάντε, κάντε
νά μὴν ἐπιστρέψω ποτέ πιά στὸν ἑαυτό μου!»

Ὅμοια κι ἀπαράλλαχτη μέ τή φιγούρα τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου στό φρέσκο τῆς «Δευτέρας Παρουσίας» τοῦ Μιχαήλ Ἀγγελου, στήν Καπέλα Σιστίνα, ὅπου ὁ Βαρθολομαῖος, πού τὸν ἐγδαραν ζωντανό, μπροστά στά πόδια τοῦ Χριστοῦ, κρατᾷ ὁ ἴδιος τό τομάρι του (ὁ ζωγράφος σκεπτόμενος ἐδῶ μεταφορικά ἀπεικονίζει σ' αὐτό τὸν ἑαυτό του) καί τό μαχαίρι τοῦ μαρτυρίου του.

Ὅταν παρατηρώντας τή φωτογραφία ἀφηγήθηκα στὸν Τέλη, ὅχι μόνο τοῦτο τό περιστατικό γιά τὸν μεγάλο γλύπτη, ἀλλὰ καί πολλά ἄλλα, σχετικά μέ τήν πνευματική του ἀγωνία, ὁ καλὸς μου φίλος πού θεωρεῖ τήν τέχνη μου, ἐξαιτίας τῆς ἀγνοίας του, παράξενη, μουρμούρισε μέσ ἀπ' τά δόντια — περιφρονώντας μέ τό ὕφος του φανερά, τήν περίπλοκη σκέψη μου — πῶς δέν ἀξίζει νά μιλᾷ κανεῖς γιά κάτι τέτοια ἀνδραγαθήματα σέ «ζωγράφους» ἰδιότροπους σάν καί τοῦ λόγου μου, γιὰτί πᾶνε στράφι.

Όταν παρατηρώντας τή φωτογραφία άφηγήθηκα στόν Έλλη, όχι μόνο τούτο τό περιστατικό γιά τόν μεγάλο γλύπτη, αλλά και πολλά άλλα, σχετικά μέ τήν πνευματική του άγωνία, ό καλός μου φίλος πού θεωρεί τήν τέχνη μου, έξαιτίας τής άγνοιάς του, παράξενη, μουρμούρισε μέσ' άπ' τά δόντια —περιφρονώντας μέ τό ύφος του φανερά, τήν περίπλοκη σκέψη μου— πώς δέν άξίζει νά μιλά κανείς γιά κάτι τέτοια άνδραγαθήματα σέ «ζουγράφους» ιδιότροπους σαν και τού λόγου μου, γιατί πάνε στράφι.

Πώς γλεντούσαν οι Κονιτσιώτες μετά τον β' παγκόσμιο πόλεμο (1946-1956)*

Στην άνω Κόνιτσα κάτω από τη σκιά των έξι αιωνόβιων πλατάνων, υπήρχε το Δημοτικό καφενείο τα «πλατανάκια» υπό την διεύθυνση του αειμνήστου Κων/νου Γ. Τζιάλλα.

Σερβίρονταν όλα τα είδη καφενείου (καφές Ελληνικός, γλυκά κουταλιού σπιτικά, ως επί το πλείστον, κεράσι, βύσσινο, καρπούζι, τριαντάφυλλο, βανίλια (κοινώς υποβρύχιο) και τα περίφημα εξαιρετικά λουκούμια παραγωγής Τάκη Παπαμικαήλ που ονομάζονταν Συριανά. Όλα τα ποτά της εποχής εκείνης. Ούζο παγωμένο με τον πατροπαράδοτο τρόπο. Ο κυρ Κώστας έβαζε τις νταμιζάνες με το ούζο στην καρούτα της βρύσης στην οποία έτρεχε άφθονο κρύο νερό και το ούζο πάγωνε και γινότανε λευκό σαν γάλα μαζί με τους πατροπαράδοτους μεζέδες, αγγουράκι-ντομάτα-πιπεργιές, τυράκια, κολοκυθάκια τηγανιτά, σκορδαλιά με τζατζίκι, ελιές ήταν από τα καλύτερα για τους καλοκαιρι-

νούς μήνες, που απολάμβαναν όλοι οι Κονιτσιώτες.

Όλες τις μέρες του καλοκαιριού ιδίως τα απογεύματα των Κυριακών που όλοι οι Κονιτσιώτες από την Άνω και Κάτω Κόνιτσα συγκεντρώνονταν στα Πλατανάκια να απολαύσουν ένα ποτήρι κρύο νερό, ένα γλυκό ή ποτό.

Από το 1950 άρχισε και ο ηλεκτροφωτισμός της Κόνιτσας. Από την εποχή εκείνη προσετέθη στη μουσική διασκέδαση των πελατών και το ραδιόφωνο, διότι μέχρι τότε ακουγότανε μόνο ένα μικρό γραμμόφωνο με παλιούς δίσκους της εποχής του 1930 που είχε φέρει ο αείμνηστος Κώστας Τζιάλλας όταν υπηρέτούσε στην Χωροφυλακή.

Την εποχή εκείνη δηλ. το 1950 έγινε και η μεγάλη εξέλιξη για την διασκέδαση που έφερε ο πολιτισμός με τον ερχομό του ηλεκτρικού ρεύματος. Το καφενείο προμηθεύτηκε μεγάλης εντάσεως ραδιόφωνο-πικάπ και πολλούς νέ-

ους δίσκους. Κατασκευάζονται στα πλατανάκια δύο πίστες χορού. Νέα καθίσματα και τραπέζια. Οι τότε φοιτητές Αθηνών Κώστας Φλώρος - Κώστας Ρούσης και άλλοι θαμώνες των Πλατανίων, επιλέγουν περί τους 50 δίσκους από την πλούσια συλλογή του μεγάλου καταστήματος Αθηνών «Αφοί Λαμπρόπουλοι» και έρχονται στα πλατανάκια όλα τα καλύτερα τραγούδια της εποχής εκείνης και κάθε βράδυ, ιδίως τις Κυριακές έφθαναν όλοι οι Κονιτσιώτες να απολαύσουν το ποτό τους, όπου σερβίριζε ο ακούραστος Γεώργιος Νάτσος (κοινώς Μπαλίδας), Αριστ. Στολίδης-Πέτρος Ντάφλης-Σπύρος Ζδράβος-Ηρακλής Κατσάρης.

Την εποχή εκείνη αρχίσανε να εμφανίζονται και να οργανώνονται οι μεγάλοι χοροί των Προσκόπων, των αναπήρων, να γεμίζουν οι δύο πίστες από χορευτές και να χορεύονται όλοι οι Ελληνικοί Δημοτικοί χοροί και Ευρωπαϊκοί με πρώτο το περίφημο ταγκό (Θυμήσου παντού και πάντα), βαλς (Άστα τα μαλλάκια σου), συρτά: πρώτη η γερακίνα, λαϊκά σουξέ του Τσιτσάνη-Βαμβακάρη-Παπαϊωάννου, πάρα πολλά.

Πολλές φορές ερχότανε για τους χορούς και ζωντανή μουσική της 8ης Μεραρχίας η οποία παρείχε ψυχαγωγία τόσο για τους Κονιτσιώτες, όσο και για τις στρατιωτικές δυνάμεις.

Άλλοτε πάλι με το βιολί διασκέδαν τους θαμώνες. Ο αείμνηστος Μενέλαος Λαμπρίδης, ο Νικήτας Λυμπερόπουλος με τα βιολιά τους, ο δε Αρίστιπος Λώλος με την κιθάρα του.

Πάρα πολλές φορές τα λαϊκά όργανα της Κόνιτσας με αρχηγό τον αείμνηστο Παναγιώτη Βαρβάτη.

Γενικά ο κόσμος διψούσε για διασκέδαση και η μόνη διασκέδαση που υπήρχε ήταν τα πλατανάκια. Εκεί γίνονταν όλα τα γλέντια, γεμίζανε όλα τα υπάρχοντα καθίσματα και τραπέζια του καφενείου, όσο και τα σχετικά σιάδια πάνω από τα πλατάνια, όπου οι καλές νοικοκυρές απλώνανε τις κουβέρτες και απολαμβάνανε το θέαμα.

Θυμάμαι το πρώτο 40θέσιο λεοφωρείο ανέβηκε στα πλατάνια με οδηγό τον Μιχαήλ Παΐσιο, λίγο αργότερα ο Πέτρος Ντάφλης με το μαύρο ταξί του, έκαμε συνέχεια 20 και 30 δρομολόγια καθημερινά ανεβάζοντας τους Κονιτσιώτες στα ολόδροσα πλατανάκια.

Ο αείμνηστος Ναπολέων Παπακώστας διέθετε το φορτηγό του και γέμιζε κόσμο κάθε βραδάκι και έρχονταν στα πλατανάκια να απολαύσουν το κρύο νερό και το παγωμένο ουζάκι.

Σημείωση:

Από το χειρόγραφο που άφησε ο Φώτης Κων/νου Τζιάλλας στον Γιάννη Τσαρούχνη.

Η πραγματοποίηση ενός ονείρου

Στις 8 Φεβρουαρίου ε.έ. πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του Πνευματικού Κέντρου (κυλικείου) δίπλα στον Ιερό Ναό των Αγ. Κων/νου και Ελένης στην Κάτω Κόνιτσα.

Στα εγκαίνια, που έγιναν μετά τη Θεία Λειτουργία, ιερούργησε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ.κ. Ανδρέας. Παρευρέθηκε ο Δήμαρχος κ. Ανδρ. Παπασπύρου και πλήθος ενοριτών και όχι μόνο. Επιτέλους το όνειρο πολλών ενοριτών ζώντων τε και κεκοιμημένων, παρά τα αρχικά οικονομικά και τεχνικά εμπόδια πραγματοποιήθηκε.

Το Πνευματικό Κέντρο θα εξυπηρετεί πολλαπλώς την ενορία μας. Από πνευματικές ομιλίες, κατηχητικά κ.λ.π. Κυρίως δε κατά τας επιμνημοσύνους τελετάς, διότι η ενορία μας με την μεγάλη χωροταξική της έκταση ήταν προβληματική ως προς την κοινωνική εξυπηρέτηση ιδίως όταν τελούνταν πολλά μνημόσυνα μαζί.

Η κατασκευή αυτής της αίθουσας, μοναδικής στο είδος της, οφείλεται:

α) Στις πολλές δωρεές των ενοριτών

και όχι μόνον, (από ένα ευρώ και άνω), ανώνυμες και επώνυμες.

β) Σε όλα τα συνεργεία που δούλεψαν με μεράκι (άλλα με κανονικό μεροκάματο και άλλα με μειωμένη αντιμισθία ή και δωρεάν).

γ) Στον κ. Π. Χαλούλο ο οποίος με την διπλή ιδιότητα, αυτήν του εργολάβου-Μηχανικού, αλλά και την του Εκκλ. Επιτρόπου, είχε την καθολική Εποπτεία.

δ) Στην Εκκλ. Επιτροπή η οποία ήταν παρούσα όπου και όταν χρειαζόταν.

στ) Σε όλο τον κόσμο και κυρίως στις γυναίκες που δουλεύανε αόκνως μέχρι την τελευταία ημέρα των εγκαινίων.

και ε) Στον σεμνότατο και πανάξιο εργάτη του Ευαγγελίου, τον Παπαποστόλη μας, τον αγαπητό σε όλους μας ιερέα, ο οποίος με το άγρυπνο μάτι επιστατούσε αγχωμένος μέχρι την τελευταία ημέρα των εγκαινίων.

Ένα μεγάλο μπράβο σε όλους και άξιος ο εν ουρανοίς πνευματικός μισθός τους.

Ε. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ

Ι.Μ. ΜΟΛΙΣΤΗΣ εναντίον Ι. Ν. ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ Βουλιαγμένης

Στο σχετικό άρθρο της ιστοσελίδας σας με τον τίτλο *Ιεπαναπατρισμός Ιερών Λειψάνων στον Ιερό Ναό της Παναγίας Φανερωμένης* υπάρχει μια ανακριβής αναφορά στην Ι.Μ. Μολίστης ως παλαιό και ερημωμένο Μοναστήρι. Λυπούμαι διότι ο συντάκτης του άρθρου δεν ερεύνησε την πληροφορία που του δόθηκε και εκτίθεται. Η εν λόγω λειψανοθήκη εκλάπη από τη Ι.Μ. Μολίστης προ τεσσαρακονταετίας, το δε Μοναστήρι αν και παλαιό δεν υπήρξε ποτέ ερημωμένο. Πάντα συντηρούνταν από το πενιχρό του εισόδημα και με την επιστασία και μέριμνα του αείμνηστου παπα Βασιλείου Βέργου ιερέα του χωριού Μοναστήρι στο οποίο ανήκει χωροταξικά η μονή. Ο ίδιος ιερέας το λειτουργούσε κανονικά στη μνήμη του (Εισόδια της Θεοτόκου), αλλά και πολλές άλλες φορές μέσα στο χρόνο ιδίως το Καλοκαίρι. Η δε συντήρησή του εξακολουθεί ακόμα και σήμερα ανελλιπώς. Παρακαλώ να γίνει η απαραίτητη διόρθωση και αποκατάσταση της αλήθειας.

Δεν είναι πολύς καιρός που με έκπληξη πληροφορηθήκαμε ότι στον Ι.Ν. Φανερωμένης στη Βουλιαγμένη, φυλάσσεται και εκτίθεται προς προσκύνηση από το 2011, ένα ιερό κειμήλιο της Ι.Μ. Μολίστης.

Πρόκειται για την ασημένια οστεοθήκη που είχε κλαπεί μαζί με τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας το 1976, ανήμερα του Αγίου Αθανασίου. Περιέ-

χονται σ' αυτή οστά του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Παντελεήμονος, του Αγίου Χαραλάμπους, του Αγίου Μηνά, της Αγίας Παρασκευής, του Αγίου Σιλβέστρου.

Μάθαμε επίσης ότι το γεγονός αναφέρεται σε ιστοσελίδα στο διαδίκτυο. Πράγματι η σχετική πληροφορία περιέχεται στην ιστοσελίδα της Ιεράς Μητροπολής Γλυφάδας (<http://www.imglyfadas.gr/portal/gr/selProY.asp?cdMn=117&cdCat=0>). Χαρακτηριστική είναι επίσης η αναφορά στη Μονή μας ως «παλαιό και ερημωμένο μοναστήρι της Ηπείρου». Αυτή η τελευταία αναφορά προσωπικά με εξόργισε και θεώρησα υποχρέωσή μου να στείλω ηλεκτρονικό μήνυμα (σας το κοινοποιώ) στην Ι. Μ. Γλυφάδας με το οποίο τους ζήτησα να αποκαταστήσουν την αλήθεια, πληροφορώντας τους και για την προέλευση του συγκεκριμένου κειμηλίου αλλά και

για την όλη κατάσταση του Μοναστηριού.

Δυστυχώς μέχρι και σήμερα (4-3-2015) όχι μόνο δεν έγινε αποκατάσταση αλλά ούτε μια απαντητική επιστολή, κάποιο μήνυμα ή έστω τηλεφώνημα να δοθούν κάποιες εξηγήσεις από τη μεριά τους για το δημοσίευμα.

Θα πρίμενε κανείς ότι οι άνθρωποι που υπηρετούν την Εκκλησία έχουν μια άλλη στάση και συμπεριφορά σε ζητήματα κλοπής εκκλησιαστικών θησαυρών και κειμηλίων.

Την περασμένη Κυριακή (της Ορθοδοξίας), επισκεφθήκαμε προκειμένου να εκκλησιαστούμε και να προσκυνήσουμε τον εν λόγω Ιερό Ναό. Ήμασταν πολυάριθμοι χωριανοί και από το Μοναστήρι και από τη Μόλιστα. Για τους παλαιότερους η συγκίνηση ήταν μεγάλη αφού μετά από 40 σχεδόν χρό-

νια αतिकρύσαμε το ιερό σκεύος του Μοναστηριού μας. Το φωτογραφήσαμε (σας αποστέλλω μερικές φωτογραφίες) και διαβάσαμε και την εγχάρκτη επιγραφή στο πίσω μέρος του σκεύους. Αυτή αναφέρει τον ηγούμενο, τον τεχνίτη από τις Πάδες, και την ημερομηνία Ιούλιος 1871.

Μείναμε όλοι με την ελπίδα ότι οι αρμόδιοι της Ι.Μ. Μολίστης σε συνεργασία με τους ομόλογούς τους της Ιεράς Μητρόπολης Γλυφάδας, και με πνεύμα κατανόησης και αλληλεγγύης θα προβούν στις απαραίτητες ενέργειες ώστε το συγκεκριμένο κειμήλιο να επιστραφεί στο χώρο που ανήκει και απ' όπου κλάπηκε.

Σας ευχαριστώ για τη φιλοξενία
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
Πρόεδρος Αδελφότητας
Μοναστηριωτών

Χαράλ. Ν. Ρεμπέλ*

Κονίτσιώτικα

Δημοτ. τραγούδια τραπέζιού, χορού, νυφιάτικα και γάμου, λιανοτράγουδα, νανουρίσματα, λαζαρικά, μοιρολόγια, του χάρου και του Κάτω Κόσμου, παραμύθια, παραδόσεις, ευτράπελες διηγήσεις, παροιμίες και παροιμιώδεις φράσεις, αινίγματα, ιδιωματικές φράσεις, ευχές, κατάρες, γλωσσοδέτες, γλωσσικό ιδίωμα Μαστοροχωριών, τοπωνύμια, Γλωσσάριο, κουδαρίτικα.

Σελ. 360, τιμή 20 ευρώ.

Θα το βρείτε: Βιβλιοπωλεία Κόνιτσας: Ελ. Κυρίτση, Νικ. Ρεμπέλης τηλ. 26550 23071 και Δ/νση περιοδ. «ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

1. "ΤΑΞΙΔΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΙΔΡΥΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ"

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας σε συνεργασία με το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), την Εθνική Λυρική Σκηνή και το Future Library συμμετέχει στο Πρόγραμμα "Ταξίδι προς το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος".

Η ολοκλήρωση του Κέντρου Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ) το 2016 θα αναδείξει ένα σύμβολο της Αθήνας του 21ου αιώνα και της σύγχρονης Ελλάδας. Σχεδιασμένο από τον διάσημο αρχιτέκτονα Renzo Piano, το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή και τον πλήρη εξοπλισμό των νέων εγκαταστάσεων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, καθώς και τη δημιουργία του Πάρκου Σταύρος Νιάρχος, έκτασης 170.000 τ.μ. Το έργο χρηματοδοτείται αποκλειστικά από το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος και μετά την ολοκλήρωσή του θα παραδοθεί στο ελληνικό δημόσιο, το οποίο θα αναλάβει τον πλήρη έλεγχο και λειτουργία του.

Το όραμα και η φιλοσοφία του ΚΠΙΣΝ για ελεύθερη πρόσβαση όλων στην τέχνη, την παιδεία και τον περιβαλλοντικό πολιτισμό ταξιδεύει και στην

Κόνιτσα με μια εκστρατεία ενημέρωσης, έμπνευσης, ψυχαγωγίας και αναζήτησης. Το ΚΠΙΣΝ γίνεται μέρος της πόλης μας και δίνει μια πρώτη γεύση από όλα εκείνα που θα στεγάσει και θα προσφέρει στο μέλλον.

Η Δημόσια Βιβλιοθήκη συντόνισε την επίσκεψη στην Κόνιτσα και την παρουσίαση στους μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου της τέχνης της όπερας. Ένας μονωδός και ένας πιανίστας μέσω του εκπαιδευτικού προγράμματος προσπάθησαν να ανατρέψουν τα στερεότυπα για την όπερα και να τα αντικαταστήσουν με μια γνήσια επιθυμία για περαιτέρω γνωριμία με τη λυρική τέχνη, μέσω της παρουσίας στην πράξη των απεριόριστων δυνατοτήτων που προκύπτουν από τη συνάντηση μουσικής και θεάτρου.

Επίσης, όλο τον Μάρτιο και τον Απρίλιο πραγματοποιείται στη βιβλιοθήκη το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "Συλλέγω Εμπειρίες" για μαθητές των νηπιαγωγείων και των δημοτικών σχολείων. Μέ το πρόγραμμα τα παιδιά ανακαλύπτουν μέσα από πολλές και ποικίλες προσεγγίσεις το "Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος" και τη σύνδεσή του με τους όρους "βιβλιοθήκη", "όπερα", "μουσική", "περιβάλλον", "αρχιτεκτονική". Για την υλοποίηση του

πραγματοποιήθηκε εκπαιδευτικό σεμινάριο καθώς και δωρεά από το Future Library στη βιβλιοθήκη μας 50 νέων τίτλων βιβλίων και του συνοδευτικού τους παιχνιδιού.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η πρώτη Ενότητα του Ανοικτού Σεμιναρίου Μελισσοκομίας που διοργάνωσε η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας σε συνεργασία με την Ομάδα Μελισσοκόμων Κόνιτσας, το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας και το Δήμο Κόνιτσας. Ομιλήτης ήταν ο Δρ. Ανδρέας Θρασυβούλου Καθηγητής στο Τμήμα Γεωπονίας, Εργαστήριο Μελισσοκομίας-Σηροτροφίας

Από τη συνάντηση των
Μελισσοκόμων στις 29-4-2015

του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τον οποίο ευχαριστούμε θερμά για την πληρέστατη ενημέρωση και την αφιλοκερδή συμμετοχή του στην προσπάθεια προώθησης της μελισσοκομίας στην περιοχή μας.

Τα θέματα που απασχόλησαν την πρώτη ενότητα του σεμιναρίου ήταν: α) οι εποχιακοί μελισσοκομικοί χειρισμοί, β) η αντιμετώπιση των εχθρών και των ασθενειών των μελισσών και γ) οι σημανουργίες.

Οι συμμετέχοντες ήταν περίπου 200 μελισσοκόμοι από το Δήμο Κόνιτσας, την Ήπειρό και από άλλα μέρη της Ελλάδας.

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή και τη βοήθεια στην όλη διαδικασία του σεμιναρίου την κα. Λαζαρίδου, πρόεδρο των Μελισσοκόμων Θεσσαλονίκης.

Από τις αναμνήσεις της δασκάλας Δέσπως Καρβέλη

Η Δέσπω Σαλβαρά-Καρβέλη κατάγεται από τα Γιάννινα. Εργάστηκε ως δασκάλα στην Ήπειρο, Απωλοακαρνανία, Κομοτηνή και Αθήνα.

Έχει γράψει αρκετά έργα. Εδώ δημοσιεύουμε τις εντυπώσεις από την περιοχή μας τότε που πρωτοδιορίστηκε.

ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΣΜΟΛΙΚΑ

Πασχαλιά του 1936. Χορεύουμε στο λιβάδι της εκκλησίας. Κόσμος πολύς: άντρες γυναίκες, κορίτσια. Τι στολές, πανέμορφες κεντημένες και τι όμορφες κοκκινομάγουλες κοπέλλες. Οι ξενιτεμένοι, γιόμισαν ζωή με τούτη τη γιορταστική παρουσία τους. Το χειμώνα κι όλους τους άλλους μήνες μόνο γερόντους έβλεπα κι αυτοί μετρημένοι στο να χέρι. Ούτε ένας τσαγγάρης, ένας πεταλωτής, σαμαράς, δεν υπήρχε, ούτε στα γειτονικά χωριά. Για όλες αυτές τις ανάγκες κατέβαιναν στην Κόνιτσα. Υπήρχε βέβαια ο Σταθμός της Χωροφυλακής με τους 4 άντρες, μάλλον για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Ένα γκρούπ πάνω από δεκαπέντε άντρες μας αιφνιδιάζει καθώς μας σιμώνουν. Με λόγια ζωηρά, επιφωνήματα, κουνήματα χεριών, κι εγώ αναγνωρίζω τον Κλέαρχο το Στάρα, που τον είχα καθηγητή, τον Βερτόδουλο, τη Φρόσω και την Έλλη και άλλους Γιαννιώτες, Κονιτσιώτες, Αθηναίους. Φοράνε και το σήμα τους: ΕΟΣ. Μπαίνουν όλοι στο χορό κι ας είχαν περπατήσει άνω από δέκα ώρες. Εκτός απ' το Βερτόδουλο. Το μηχανάκι του, όλο τσικ τσικ, το χορό, τους οργανο-

παίχτες, τον ενενηντάχρονο Παπακατσάμνη, με τα τζινιρά πεταγμένα άσπρα φρύδια και την κυματιστή γενειάδα του... Ξεχωρίζει τον εκατοντάχρονο Καραισκο, με το μαύρο κεντητό φέσι, τη μαύρη υφαντή φουστενέλλα και τα τουζλούκια. Αγωγιάτης σ' όλη του τη ζωή. Είχε τους κλέφτες φίλους. Θα τους διηγηθεί ιστορίες και στο τέλος, που δεν είχαν τέλος οι ιστορίες του, έτσι στα κλεφτά θα τους ανατρομάξει σπκώνοντας λίγο τη φουστανέλλα, για να δουν ότι δε φορούσε... βρακί! Το συνήθιζε τούτο στους ... φίλους. Οι οργανοπαίχτες ζωήσαν, καθώς άρχισαν απανωτά τα κολλήματα στη μπάλα. Αηδόνι ο τραγουδιστής. Το "Μη με στέλνεις μάνα στην Αμερική, γιατί θα μαραζώσω και θα πεθάνω κει".

«Δολλάρια δε θέλω πώς να σου το πω
Κάλιο ψωμί κρομούδι κι αυτόνε π' αγαπώ
Γιώργο μου σ' αφήνω, φεύγω μακριά,
παν' να με παντρέψουν μες στην ξενιτιά».

Ήταν το τραγούδι της εποχής.

“Σαν αρνί με πάνε να με σφάζουνε,
κι από τον καημό μου θα με κλάψουνε”

Χαρές η μάνα μου, που η Έλλη και η Φρόσω θα κοιμόνταν σπίτι μας. Οι τρεις μαζί στο αχυρένιο στρώμα. Από μια κόρη,

τώρα έχει τρεις, κι είναι Γιαννιώτισσες. Αυτό μετράει. Όλο "τσούπρες μου και τσούπρες μου, να προσέχετε. Έχει ζλάπια κι αρκούδες ο τόπος τούτος. Και φίδια με κέρατα, φαρμακερά. Και κλέφτες, που αρπάζουν τα κορίτσια κι ύστερα ζητάνε λύτρα".

Καταπρόμαζαν, δεν τις κολλούσε ύπνος...

* * * * *

Η πορεία άρχισε το χάραμα. Τι σκηνικό ήταν εκείνο, να περνάς το μονοπάτι και να μετράς το μπόι σου πλάι στους αιωνόβιους γίγαντες, τα πεύκα, τις οξιές, τα ελάτια ... Τι πουλιά ξεπετάγονταν! Με τα λοφία τα παρδαλά, παιγνιδιάρικα, ν' αλλάζουν κλαδί και δέντρο. Τι κελαϊδίσματα γλυκά και τσιριχτά και σφυριχτά. Αυτή η συναυλία ... εδώ στο ελεύθερο βασίλειο των φτερωτών, στο παράδεισό τους!!! Και οι σκίουροι, τι χαριτωμένα πλάσματα... Με την κοκινωπή γιαλιστερή τους γούνα, τα στρογγυλά αεικίνητα μάτια και τα μουστάκια τους πάνω κάτω!

Φτάσαμε στο βοϊδολίβαδο. Σταματάμε για μια ανάσα, για μια απόλαυση της καταπληκτικής βλάστησης. Ένα μέτρο το χορτάρι. Ανθισμένο το σαλέπι. Πανέμορφα τα μωβ λουλούδια του. Και πάλι ανεβαίνουμε.

Το τοπίο τώρα αλλάζει. Ο ορίζοντας ξανοίγει. Ο ήλιος λάμπει. Ένα χρυσοφώς καθάριο, πρωτόγνωρο. Και τ' ουρανού το χρώμα χάδι απαλό, γλυκό γαλάζιο.

Μάγεμα η φύση. Κοντεύει μεσημέρι. Ένα βήμα ακόμα κι ο Κλέαρχος που προπορεύεται, σταματάει, στρέφει προς το μέρος μας, φωνάζει:

- Η Δρακόλιμνη!!!

Τι νότα χαρούμενη! Ατλάζι γαλανό και χρυσογάλανο τ' ασάλευτο νερό της. Περιπατάμε άκρη άκρη την πεντακάθαρη άμμο, γιομάτη καύκαλα κοχυλιών και α, τι θέαμα καταπληκτικό: χελώνες και χελωνάκια, αποικία θαρρείς ολόκληρη... Σφύριγμα ακούμε πάνω στιγμές και ψάχνουμε γύρω, πέρα τον ορίζοντα. Σταμάτησε και το τσικ τσικ του Βερτόδουλου. Εμείς οι κοπέλλες πάντως φοβηθήκαμε. Και δεύτερο και τρίτο ... Ο αγωγιάτης μας πλησιάζει γελώντας!

- Είναι ο δράκος της λίμνης! Ειδοποιεί ν' αναμερίσουμε από το δρόμο του. Κάθε μεσημέρι έρχεται, δροσίζεται στο νερό και μετά ξαπλώνει και στην άμμο και λαγοκοιμάται... Και τα ζώα αναμεράνε όταν ακούνε το σφύριγμά του. Κανένα ζώο δεν πλησιάζει στη λίμνη για να πιεί νερό, όταν πίνει εκείνος.

Σφυρίζει εξαγριωμένο κι αν δεν απομακρυνθεί του επιτίθεται».

«Νάτο και φάνηκε το κεφάλι του, σα μια γροθιά χοντρή. Τα μάτια του είναι εξογκωμένα, απάνω τους δυό ζογγάρια. Σηκώνει το κεφάλι και σέρνεται, ένα κορμί δυό μέτρα χοντρό και καφετί γιαλιστερό το χρώμα του. Φοβερό για μας, αληθινός δράκος! Στη φύση του όμως και στη ράτσα του, όμορφο πλάσμα, δυναμικό και γιατί όχι, με νοημοσύνη! Εμείς ακινητοποιηθήκαμε.

Ο Βερτόδουλος γονατίζει τσικ, τσικ η μηχανή. Εκείνο, και στο θόρυβο της μηχανής σηκώνει το κεφάλι, αφουγκράζεται. Τότε είναι που η μηχανή δε σταματάει....Πήραμε βαθιά ανάσα όταν εξαφανίστηκε... Ο αγωγιάτης γελάει μαζί μας».

- Δεν το πειράζομαι και δεν μας πειράζει. Ούτε άνθρωπο, ούτε ζώο δάγκωσε ποτέ. Κι ο πατέρας μου τόσο μεγάλο το θυμάται... Εδώ και μερικά χρόνια, ήρθαν κάτι ξένοι και με λαστιχένιες βάρκες μπήκαν στη λίμνη και ξανοίχτηκαν.

Ήθελαν να μετρήσουν το βάθος.

Οι αγωγιάτες πούχαν μαζί τους, τους διηγόνταν φοβάρια πράγματα. Μα αυτοί γελούσαν.

Τάλεγαν παραμύθια... Και ξαφνικά, το νερό κάνει κύκλους και μπλούμ-μπλούμ βουλιάζει η βάρκα! Αυτοσιγμεί κι η άλλη». Όλοι γέλασαν. Εμείς οι κοπέλλες τρομοκρατηθήκαμε.

Ο Κλέαρχος ο Στάρας θα φτάσει πρώτος στην κορυφή. Στυλώθηκε εκείνο το τετράγωνο κορμί, και το χέρι υψώθηκε να φτάσει! μάλλον να σημαδέψει το πνεύμα τ' αντρειωμένου! Αυτή την αντρεωσύνη την ένοιωσα κι εγώ, όταν πάτησα αυτήν την κορφή, που είχε ένα ψήλωμα και μια

αστραφτερή ομορφιά από τους παγετώνες.

Ήταν η δεύτερη κορφή που ανέβαινα.

Μα τι είναι το Μπισικέλι, μπροστά σ' αυτό το γιγαντόκορμο και πανέμορφο βουνό; Το κοντό παντελόνι του Κλέαρχου, άφηνε να προβάλουν εκείνα τα μυθικά του γόνατα, χοντρά, ψημένα, με το δασύ τους τρίχωμα. Ημίθεος μου φάνηκε.

Ο Βερτόδουλος, θα τρέξει και τσικ, θ' αποθανατίσει τη σκηνή. Κι εδώ που το κουβεντιάζουμε.

Όποιος αρχίσει ν' ανεβαίνει κορφές, πάντα θα λαχταράει ν' ανεβεί κι άλλες.

Κάποιο κύτταρο μέσα μας μας αντρεϊεύει και μας μπολιάζει με θάρρος, με τόλμη και με τη φιλοσοφία της ζωής. Είναι πάθος, είναι **ανικανοποίητος έρωτας ή ορειβασία...**

(συνέχεια στο επόμενο)

Το Βιβλίο

«ΦΥΛΑΚΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΑΛΒΑΝΙΚΗΣ ΜΕΘΟΡΙΟΥ & ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ»

Με το πιο πάνω τίτλο εκδόθηκε από το 583 Τ.Π. Κόνιτσας ένα πολύ χρήσιμο και κατατοπιστικό βιβλίο -Λεύκωμα

Το βιβλίο αυτό μέσα στις 300 σελίδες του περιέχει στοιχεία όλων των φυλακίων από συστάσεώς τους μέχρι σήμερα, λειτουργούντα και μη.

Το περιεχόμενο συγκεντρώθηκε με πολύ μόχθο, αγάπη,

ευλάβεια, μα πάνω απ' όλα με σεβασμό για την ιστορία αυτών των παλαιών φυλακίων που είναι φορτωμένα με μνήμες.

Για την ιστορική έρευνα, τα κείμενα και την επιμέλεια της έκδοσης με τις σπάνιες φωτογραφίες, την ευθύνη είχε ο Τχης (ΠΖ) Λάκκας Αθανάσιος σημερινός Δημοτικός Σύμβουλος και πρόεδρος του Δ.Σ. της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Κόνιτσας.

Θερμά συγχαρητήρια φίλε Θανάση σε σένα και στους συνεργάτες σου και ευχαριστούμε πολύ για το πολύτιμο δώρο σου.

ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΦΑΣΟΥΛΗΣ

Γραμματέας Δημ. Συμβουλίου
Δήμου Κόνιτσας

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ Ν. ΔΡΑΜΑΣ

ΠΑΓΓΑΙΟΥ 1 661 00 ΔΡΑΜΑ

Τηλ. & fax: 25210-27077

e-mail: panepirotiki.dr@gmail.com

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΘΕΜΑ: Εγκαίνια Πολιτιστικού Κέντρου Πανηπειρωτικής Ένωσης Ν. Δράμας

Το Δ.Σ. της Πανηπειρωτικής Ένωσης Ν. Δράμας σας καλεί να τιμήσετε με την παρουσία σας τα Εγκαίνια του Πολιτιστικού της Κέντρου, που θα πραγματοποιηθούν την Κυριακή 31 Μαΐου 2015 και ώρα 11:30.

Θα ακολουθήσει ηπειρώτικο γλέντι στο Κέντρο ΝΗΣΑΚΙ με το παραδοσιακό σχήμα των Χρήστου Οικονόμου και Σπύρου Δερδέκη.

Σας προσκαλούμε όλους, συμπατριώτες και φίλους της Ηπείρου, να παραστείτε στις ως άνω εκδηλώσεις της Ένωσής μας και να μοιραστείτε μαζί μας τη χαρά μας!

Προς:

Δήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς
Συμβούλους Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα

Ιωάννινα 20-4-2015

του Β. Τσιαλιαμάνη

Θέμα: Τοπική Δημοκρατία

α. Έχω στείλει τρεις αναφορές-κείμενα και με προτάσεις για υποθέσεις-προβλήματα του τόπου μας. Οι αναφορές αφορούσαν τα πετρογέφυρα στο Δήμο μας με αφορμή την κατάρρευση της γέφυρας της «Πλάκας», την εξάλειψη των υποθηκών από τα σεισμοδάνεια μιάς και πολλοί οφειλέτες συμπατριώτες μας εξόφλησαν τα δάνειά τους και την ανάπτυξη της λουτροπηγής των Καβασίλων μετά από δήλωση της αρμόδιας Υπουργού ότι διατηρείται το Τ.Α.Ι. ΙΙΕ.Δ, φορέας αξιοποίησης της δημόσιας ακίνητης περιουσίας αλλά και μετά από νομοθετική ρύθμιση υπαγωγής της Εταιρείας Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤΑΔ), διαδόχου της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου, στο ΤΑΙΠΕΔ. Τα κείμενα έχω δημοσιεύσει στην γιαπωνέζικη εφημερίδα «Πρωϊνός Λόγος», στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ και έχω αναρτήσει στην κεντρική πινακίδα ανακοινώσεων καθώς και σε τοπική ιστοσελίδα με σκοπό την διάδοση της γνώσης και τον πολλαπλασιασμό της μέσα από συζήτηση. Η γνώση είναι δύναμη και ζούμε σε μέρες έκρηξης της γνώσης. Οι γνώσεις πολλαπλασιάζονται με γεωμετρική πρόοδο. Μπροστά στις σύγχρονες ανάγκες ενός πολίτη, πολύ περισσότερο ενός δημοτι-

κού άρχοντα, οι γνώσεις που κατέχει είναι ελάχιστες και γι αυτό έχει ανάγκη των γνώσεων των άλλων. Όσο πιο πολλά κανείς ξέρει τόσο αισθάνεται στο σύγχρονο γίνεσθαι πόσο πιο περισσότερα και απαραίτητα δεν ξέρει και προσφεύγει στην γνώση, την εμπειρία, το μυαλό των άλλων.

β. Σύμφωνα με το άρθρο 215 Δημοτικού Κώδικα με τίτλο «αναφορές και προτάσεις Πληροφόρηση δημοτών και κατοίκων» και υπό τον τίτλο κεφαλαίου «ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» «1. Οι δημότες και οι κάτοικοι συμμετέχουν ενεργά στην προαγωγή των τοπικών υποθέσεων και στις δραστηριότητες του Δήμου ή της Κοινότητας. 2. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν να καταθέτουν ατομικά ή συλλογικά στο Δήμο...αναφορές...Το αρμόδιο όργανο οφείλει να απαντά στις ανωτέρω αναφορές και ερωτήσεις εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών 3. Οι δημότες και οι κάτοικοι μπορούν επίσης να καταθέτουν προτάσεις για την επίλυση διαφορών ζητημάτων αρμοδιότητας του δημοτικού συμβουλίου. Οι προτάσεις συζητούνται υποχρεωτικά στο οικείο συμβούλιο, εφόσον έχουν κατατεθεί από τουλάχιστον 25 άτομα και ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη σχετική απόφαση

που λαμβάνεται 4. Το δημοτικό συμβούλιομπορεί με απόφασή του να καθορίζει τον τρόπο και τις διαδικασίες, με τις οποίες θα εξασφαλίζεται στους δημότες πλήρης πληροφόρηση για τα κάθε είδους προβλήματα της περιφέρειάς του, καθώς και για την δραστηριότητα του οικείου συμβουλίου και των αρμοδίων οργάνων του Δήμουαναφορικά με την αντιμετώπιση και λύση των προβλημάτων αυτών»

Η παραπάνω διάταξη του νόμου χαράσσει κατευθύνσεις δημοκρατικής λειτουργίας του δήμου ταυτίζοντας τον δημοκρατικό Δήμο με τον συμμετοχικό Δήμο.

γ. Ως δημότης σας ρωτώ : ποια ήταν και είναι η τύχη των αναφορών-προτάσεών μου και που βρίσκονται τώρα; Ετέθησαν στο αρχείο; Θα τύχω απαντήσεως επί των προτάσεών μου ακούγοντας τις γνώμες και αντιπροτάσεις του Δημάρχου ή άλλου οργάνου; Είναι οι προτάσεις μου ανάξιες συζητήσεως και απαντήσεως; Δεν αφορούν τα κείμενα προβλήματα και υποθέσεις του Δήμου; Θα συζητηθούν στο Δημοτικό Συμβού-

λιο ; Εάν ναι πότε; Ασφαλώς δεν έχετε νομική υποχρέωση συζήτησης στο Δημοτικό Συμβούλιο με την υποβολή τους από ένα δημότη. Αλλά και η αναφορά –πρόταση για κίνηση αυτοκινήτων στην χαράδρα του Αώου κλπ υπογεγραμμένη από εκατοντάδες πολίτες δεν συζητήθηκε, από ότι ξέρω, όπως ήσασταν υποχρεωμένοι, στο δημοτικό συμβούλιο. Η υπόθεση που θίγω είναι μεν προσωπική, αφού για την γραφή των κειμένων δαπάνησα νου και χρόνο αλλά και γενικότερη, αφού αφορά την σχέση της δημοτικής αρχής με τους δημότες του Δήμου και τις δυνατότητες των δημοτών να εκφράζονται συμμετέχοντας στο δημοτικό γίνεσθαι ή με άλλες λέξεις είναι πρόβλημα της τοπικής μας δημοκρατίας. Αύριο, 21η Απριλίου, είναι μέρα θλιβερής μνήμης, αφού πριν 48 χρόνια επιβλήθηκε με τις ερπύστριες των τάνκς η δικτατορία επιβάλλοντας την βουβαμάρα, την γελοιότητα και την βλακεία. Για να μην έρθουν μέρες με το ίδιο παραλογισμό ως πολίτες είμαστε υποχρεωμένοι να εκφραζόμαστε.

Β. ΤΣΙΑΛΙΑΜΑΝΗΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΚΟΝΙΤΣΑ, (Ιστορία και Πολιτισμός) Τρίτη έκδοση.
 2. ΠΑΖΑΡΙΟΥ ΑΝΑΤΟΜΗ (Πολιτισμική Μαρτυρία) Εκδόσεις ΡΟΕΣ, «Οι Ηπειρώτες» β' έκδοση.
 3. «Κι οι αργαλειοί δε δούλεψαν» εκδ. Ζαχαράκη Αθήνα. Τηλ. 210 8834329
- ΚΟΝΙΤΣΑ. Βιβλιοπωλείο ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΙΤΣΗ ΤΗΛ. 26550 22434

Λαϊκή Συσπείρωση Δημοτική παράταξη του Δήμου Κόνιτσας

Ανοιχτή επιστολή

Πρός:

- Φορέα Διαχείρισης Εθνικών Δρυμών Βίκου – Αώου και Πίνδου
- Γραφείο Πολεοδομίας του Δήμου Κόνιτσας
- 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
- Δασαρχείο Κόνιτσας
- Γενική Δ/ση Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
- Ηπείρου - Δυτικής Μακεδονίας
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής
- Ιερά Μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσας
- Περιφέρεια Ηπείρου
- Δήμο Κόνιτσας
- Δημοτική παράταξη Ο Τόπος που θέλω να ΖΩ
- Δημοτική παράταξη ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ -. ΑΝΑΓΕΝΝΗΣ
- Δημοτική παράταξη Ο τόπος μας μπροστά

Ως πότε ο καθένας θα κάνει ό,τι θέλει μέσα στην χαράδρα του Αώου.

Στον μοναδικής ομορφιάς και περιβαλλοντικής αξίας Εθνικό Δρυμό Βίκου - Αώου, που αποτελεί το βόρειο τμήμα του υψηλής προστασίας Εθνικού Πάρκου Βόρειας Πίνδου και ποιο συγκεκριμένα στο τμήμα της χαράδρας του Αώου από την πέτρινη γέφυρα της Κόνιτσας έως και την μονή Στομίου η κατάσταση είναι ανεξέλεγκτη:

- Φορτηγά, σκαπτικά μηχανήματα, αγροτικά και κάθε είδους οχήματα εισέρχονται στον υποτιθέμενο για πολλούς προστατευόμενο Εθνικό Δρυμό.
- Όποιος επισκέπτεται την συγκεκριμένη περιοχή μπορεί να διαπιστώσει ότι διενεργούνται έργα διάνοιξης αυτοκινητόδρομου και όχι μονοπατιού για πεζοπορία.
- Στην ιστορική Μονή Στομίου που φιλοξενεί δύο μοναχούς οι κατασκευαστικές παρεμβάσεις μέσα και έξω από την μονή δεν έχουν τέλος, με τελευταίο έργο την ανέγερση νέου ναού μέσα στο μοναστήρι και μάλιστα στην άκρη του γκρεμού. Επίσης η πρόσφατα μονή απέκτησε και αυτοκίνητο 4X4 το οποίο και σταθμεύει στο χώρο έξω από το μοναστήρι.

Ρωτάμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς:

- Υπάρχει διαδικασία ελέγχου για την είσοδο στον αυστηρά απαγορευμένο για τροχοφόρα «πυρήνα» του Δρυμού;

- Είναι σύμφωνες με την σχετική μελέτη αξιοποίησης της Χαράδρας του Αώου οι παρεμβάσεις, οι διανοίξεις και οι κατασκευές στην διαδρομή προς την Μονή Στομίου;

- Υπάρχουν οι απαιτούμενες άδειες και γνωμοδοτήσεις από το Δασαρχείο την Περιφέρεια και τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου για τις παρεμβάσεις;

- Λαμβάνονται τα προβλεπόμενα μέτρα για την προστασία του Δρυμού από την ασθένεια του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου που έχει καταστρέψει ήδη αρκετές δεκάδες δένδρων μέχρι σήμερα;

- Έχουν εκδοθεί σχετικές άδειες από την πολεοδομία, την Εκκλησία το Δασαρχείο και την Εφορεία Αρχαιοτήτων για τις ατελείωτες εδώ και δεκαετίες κατασκευές μέσα και έξω από την ιστορική Μονή Στομίου αλλά και για τον νεοανεγειρόμενο ναό στην άκρη του γκρεμού;

Η χαράδρα του Αώου είναι ένα εξαιρετικά σπάνιο και ευαίσθητο οικοσύστημα που πρέπει να προστατευθεί.

Το περιβάλλον δέν μας ανήκει, το έχουμε κληρονομήσει ή καλύτερα δανειστεί από τους προγόνους μας και οφείλουμε να το προστατεύσουμε και

να το παραδώσουμε όπως το βρήκαμε και ακόμα καλύτερο στις επερχόμενες γενιές.

ΛΑΪΚΗ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΗ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Γιατί ματαιώνεται το αντιπλημμυρικό έργο στα Μαστοροχώρια Κόνιτσας

Η Ήπειρος πριν λίγο καιρό, δοκίμαστηκε από τα έντονα καιρικά φαινόμενα, τις πλημμύρες και τις καταστροφές εξαιτίας τους σε σπίτια, χωράφια κλπ, προβλήματα που προέκυψαν ως αποτέλεσμα της έλλειψης αντιπλημμυρικών και γενικότερων έργων υποδομών, που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση.

Είναι γνωστές οι καταστροφές που έγιναν στο νομό της Άρτας, η καταστροφή του γεφυριού της Πλακας, κατολισθήσεις, πλημμύρες σε όλη την Περιφέρεια, αλλά και στο Δήμο της Κόνιτσας, είχαμε επίσης σοβαρά προβλήματα.

Ερωτήματα προκαλεί το γεγονός ότι, παρά τα προαναφερθέντα προβλήματα, ένα αντιπλημμυρικό έργο, που αφορά σε συμπληρωματικά τεχνικά έργα στο χείμαρρο Ντιβόικα, στο Τ.Δ Κεφαλοχωρίου του Δήμου Κόνιτσας, προϋπολογισμού, αρχικά 1.200.000 ευρώ με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση, δεν θα υλοποιηθεί.

Το έργο εντάχθηκε το 2012 στο Μέτρο 226 «Αποκατάσταση Δασοκομικού

Δυναμικού και εισαγωγή Δράσεων πρόληψης», Δράση 2 «Ορεινά αντιπλημμυρικά και αντιδιαβρωτικά έργα για αποφυγή επιπτώσεων πλημμυρών», του προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2007-2013» (ΠΑΑ), του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, με την υπ αριθμ 168671/841/18-5-12 απόφαση του ΥΠΕΚΑ, με αριθμό έργου 2012 ΣΕΟ 8280088.

(Κατασκευή συμπληρωματικών τεχνικών έργων στο χείμαρρο Ντιβόικα Δ.Δ. Κεφαλοχωρίου Δήμου Μαστοροχωρίων», προϋπολογισμού ύψους 1.200.000,00€)

Λόγω αναθεώρησης των τιμών ο προϋπολογισμός του αυξήθηκε από 1.200.000 σε 1.300.000 ευρώ.

Οι ευθύνες της προηγούμενης Δημοτικής αρχής του Δήμου Κόνιτσας, αλλά και της Περιφέρειας Ηπείρου για την πολύ μεγάλη καθυστέρηση που οδηγεί στη ματαίωση του έργου, είναι μεγάλες.

Δείχνουν για ακόμη μια φορά, πως

οι λαϊκές ανάγκες, η προστασία της ζωής και το βίος των απλών ανθρώπων με έργα αντιπλημμυρικά, δεν τους ενδιαφέρουν.

Εάν το έργο εξυπηρετούσε συγκεκριμένα οικονομικά συμφέροντα μεγαλοεπιχειρηματιών, προφανώς θα είχαν ξεπεραστεί όλα τα διαδικαστικά προβλήματα και το έργο θα είχε ολοκληρωθεί.

Το ζήτημα όμως είναι πως με τις τελευταίες πλημμύρες, το Κεφαλοχώρι έζησε πάλι δύσκολες στιγμές. Η κοίτη του χείμαρρου είναι σε ψηλότερο σημείο από τα τελευταία σπίτια του χωριού και τα αντιπλημμυρικά φράγματα που είχαν κατασκευαστεί πριν από 35 χρόνια έχουν αρχίσει και σπάνε.

Οι κάτοικοι του χωριού, είναι αναστατοι, γνωρίζοντας πως δεν πρόκειται να βρουν παρόμοια ευκαιρία για την λύση του προβλήματος και απαιτούν, την άμεση δημοπράτηση και ολοκλήρωση του έργου.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ Π. ΤΟΥΦΙΔΗΣ

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ

ΤΟ ΜΗΛΑΚΟΝΙ ΤΟΥ ΔΥΤ. ΖΑΓΟΡΙΟΥ
(Ιστορία - Παράδοση - Λαογραφία - Λαογραφία)

ΙΟΥΝΙΟΥ 2012

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Το νέο βιβλίο του **Σωτ. Τουφίδη** με πλούσιο ιστορικό, λαογραφικό, ηθογραφικό περιεχόμενο στις 415 σελίδες του, χρήσιμο για κάθε βιβλιόφιλο.

Διάθεση: Δ/ση περιοδικού
τηλ. 26550 - 22212 - 6979138737
& Βιβλιοπωλεία: «ΔΩΔΩΝΗ» Γιάννενα & ΕΛΕΝΗ ΚΥΡΙΤΣΗ ΚΟΝΙΤΣΑ, 26550-22434

Δικαίωση για την κοπή δέντρων

Με απόφαση των αρμοδίων Υπηρεσιακών Αρχών δικαιώθηκε η κ. Όλγα Οικονόμου στον αγώνα της για την παράνομη κοπή των ελάτων στο προαύλιο του Σχολείου Βούρμπιανης.

Με κοινοποίησή της στο Δήμο Κόνιτσας, στους Συνδέσμους Βούρμπιανης Αθηνών-Θεσσαλονίκης, στον πρ. Τ.Κ. Βούρμπιανης και Πολιτιστ. Συλλόγου, κάνει γνωστή την απόφαση, για ενημέρωσή τους, καταλήγοντας:

«Με την αυθαίρετη κοπή των δυο ελάτων στον προαύλιο χώρο του Σχολείου μας, αγωνίστηκα μόνη μου, σκληρά, ενώ οι αρμόδιοι ήταν άλλοι που είχαν υποχρέωση να το κάνουν, με δύναμη την Αγάπη μου για το Σχολείο μας, για το χωριό μας και την πίστη μου στο Δίκαιο.

ΠΑΛΕΨΑ γιατί έπρεπε να βρεθούν οι υπεύθυνοι να απολογηθούν και να γίνει το καλύτερο για την αποκατάσταση του προαυλίου χώρου του ιστορικού Σχολείου μας».

Ενημερώνουμε τους αναγνώστες του περιοδικού μας ότι όταν ο Δήμος Μαστοροχωρίων και η Κοινότητα Αρχή κατά την «ανακατασκευή του Σχολαρχείου

Βούρμπιανης» έκοψε τα δυο έλατα του προαυλίου, χωρίς να υπάρχει λόγος και χωρίς άδεια από το Πολεοδομικό Γραφείο Κόνιτσας, η κ. Οικονόμου είχε διαμαρτηρηθεί στις αρμόδιες Αρχές καθώς και μέσω του περιοδικού μας.

Από τότε πέρασαν χρόνια και επί τέλους η υπόθεση έλαβε τέλος με τη σύσταση των αρμοδίων υπηρεσιών να γίνει αποκατάσταση του χώρου με φύτευση νέων ελάτων από το Δήμο Κόνιτσας.

Η ηθική δικαίωση της κ. Οικονόμου μας δίνει και ένα δίδαγμα.

Καλό είναι να πάρουν και ένα μάθημα όσοι δεν λογαριάζουν την αξία των δέντρων και προπαντός εκείνων που συνδέονται με κάποια ιστορία από το παρελθόν.

Το κόσψιμο ενός δέντρου 50 ή 100 ετών μπορεί να γίνει σε πέντε λεπτά, όμως το νέο που θα φυτευτεί σήμερα, για να μεγαλώσει σαν το προηγούμενο θα πρέπει να περάσουν 50 ή 100 χρόνια...

Να γνωρίζουν, επίσης, όσοι σκέπτονται να κόψουν ένα δέντρο εντός οικισμών, πρέπει να έχουν άδεια από τις Αρμόδιες αρχές γιατί η παρανομία τιμωρείται με αυστηρές ποινές.

ΚΟΝΙΤΣΑ

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο φετινός Μάρτης επαλήθευσε την παροιμία «Μια γελάει και μια κλαίει», «Μάρτης γδάρτης...». Βροχές, χιόνια στα βουνά, και θερμοκρασίες πότε πάνω και πότε κάτω από το 0°.

• Η μεγάλη επέτειος της 25ης Μαρτίου γιορτάστηκε όπως κάθε χρόνο με ομιλίες στα σχολεία, σημαιοστολισμό, Δοξολογία στον Ι. Ναό του Αγ. Κοσμά, Επιμνημόσυνη Δέηση στο μνημείο πεσόντων και κατάθεση στεφάνων από Αρχές και Συλλόγους. Στην

αίθουσα του Δημ. Μεγάρου εκφωνήθηκε ο πανηγυρικός της ημέρας από τον φιλόλογο καθηγητή του Γεν. Λυκείου κ. Σπυρ. Μέμο και ακολούθησε δεξίωση από το Δήμο.

Δυστυχώς ο καιρός ήταν βροχερός και δυσκόλεψε την παρέλαση που παρ' όλα αυτά πραγματοποιήθηκε υπό τα χειροκροτήματα του πλήθους που καμάρωσε μαθητές και τμήμα Στρατού.

Οι εκδηλώσεις συνεχίστηκαν με Δεξίωση στη Στρ. Λέσχη και χορούς από μαθητικά χορευτικά στην αίθουσα του Δημαρχείου.

Το απόγευμα έγινε στο αμφιθέατρο του Λυκείου, από τους μαθητές εκδήλωση για το Μακρυγιάννη, με το παρακάτω πρόγραμμα:

- Απολυτίκιο Ευαγγελισμού
- Δέσποινα (τραγούδι)
- «Μακρυγιάννης» Θεατρικό δρώμενο Σκηνή Α' «Η Υπόσχεση».
- Δέκα παλικάρια (τραγούδι)

Σκηνή Β' «Στο χαρέμι του Χασάν Πασά»

- Ως πότε παλικάρια (τραγούδι)

Σκηνή Γ' «Στο αρχοντικό του Ισμαήλ Μπέη»

- Είβαλά (τραγούδι)

Σκηνή Δ' «Να μη γίνει το κακό»

- Περήφανοι όλοι (τραγούδι)

Σκηνή Ε' «Στους Μύλους»

- Μόνο να γράφει το όνομά σου (τραγούδι)

Σκηνή ΣΤ' «Το χάραμα της 3ης Σεπτεμβρίου»

- Μπάρμπα Γιάννη Μακρυγιάννη (τραγούδι)

Σκηνή Ζ' «Εις θάνατον»!

- Λευτεριά (τραγούδι)

Σκηνή Η' «Αναθυμιάματα»

- Ο Ήλιος εβασίλεψε ... Απομνημονεύματα
- Χοροί παραδοσιακοί
- Κλείσιμο - Εθνικός Ύμνος

Στο τέλος ο Λυκειάρχης ευχαρίστησε τον κόσμο και τους μαθητές καθώς και ο Δήμαρχος κ. Α. Παπασπύρου και ο σεβ. Μητροπολίτης μας κ. Ανδρέας. Τα παιδιά με το θεατρικό δρώμενο, τους παραδοσιακούς χορούς και τα τραγούδια της μαθ. χορωδίας, έκαναν εξαιρετική εντύπωση στο ακροατήριο, επιβραβεύοντάς τα με θερμά χειροκροτήματα. Αξίζει ένα

εύγε, τόσο στους μαθητές, όσο και στους καθηγητές τους για τη θαυμάσια πατριωτική εκδήλωση που μας χάρισαν.

• Με τις πολλές βροχές έγινε κατολίπηση στο εκκλησάκι του οσίου Νικάνωρα στο ομώνυμο χωριό.

Ξεκόπηκαν μεγάλα βράχια που κατέρρευσαν τα δυο κελιά που ήταν κάτω από το μεγάλο βράχο. Ο Δήμαρχος με τους τεχνικούς διαπίστωσαν τις ζημιές και θα προβούν στις κατάλληλες ενέργειες.

• Με άσπαστο καιρό έφυγε ο Μάρτης ως το τελευταίο δεκαήμερο, αλλά και ο Απρίλης ήρθε με κακές διαθέσεις. Βροχές τη Μ. Εβδομάδα και τα χαράματα 5-6/4 κεραυνός έπεσε σε σπύρι με φωτοβολταϊκά στην Κ. Κόνιτσα προκαλώντας ζημιές, χωρίς θύματα, ευτυχώς.

Ο καλός καιρός τη μέρα του Πάσχα επέτρεψε το ψήσιμο του παραδοσιακού «αμνού» στο ύπαιθρο από τα διάφορα κέντρα της χώρας να περάσουν τις γιορτές στην περιοχή μας.

Παρ' όλα αυτά υπήρξε μια ζωντάνια αυτές τις μέρες στην Κόνιτσα και στα χωριά.

Τέτοιες μέρες υπάρχει ένα πρόβλημα, που από έλλειψη ιερέων, δεν γίνεται η Ανάσταση την κατάλληλη ώρα -όπως παλιότερα- αφού ένας παπάς καλύπτει τις ανάγκες 3 ή 4 χωριών την ίδια μέρα. Κάποιοι με τα Ι.Χ. τα προλαβαίνουν όλα και άλλοι παρακολουθούν την Ανάσταση από την τηλεόραση. Άλλοι καιροί, άλλα ήθη...

• Στις 29/4 πραγματοποιήθηκε στη Δημοσία Βιβλιοθήκη Κόνιτσας συνάντηση των Μελισσοκόμων της περιοχής όπου ο Θωμάς Καραφέρης έκανε μια ενημέρωση για μελισσοκομικά θέματα.

Για τα γεφύρια

«Καλός οiwνός» θα μπορούσε να θεωρηθεί μια εξέλιξη που ακολούθησε τη σύσκεψη στον Αχελώο. Πρόσφατα ανακοινώθηκε στα Ιωάννινα η έναρξη συνεργασίας της Περιφέρειας Ηπείρου με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Στο πρώτο στάδιο θα εξεταστούν η κατάσταση των μονότοξων γεφυριών της Ηπείρου πλην της Πλάκας, για το οποίο ήδη εργάζεται ομάδα του Ε.Μ.Π. - δηλαδή Άρτας, Κόνιτσας, Ζαγορίου, Βωβούσας, αλλά και η δυνατότητα αποκατάστασης του γεφυριού Κοράκου.

Κάτι κινείται....

(από την εφημ. τ. Συντακτών 28-29/3/15)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Στις 18/11 ο Βασίλης Κυρτζόγλου και η Ευπραξία Κιτσάτη απόκτησαν αγοράκι στην Κόνιτσα.

• Την 1/1/15 ο Φώτης και η Παναγιώτα Ρούβαλη απόκτησαν αγοράκι στη Θεσ/νίκη.

• Στις 17/3/2013 ο Γρηγόρης Μουλαϊδής και η Μαρία απόκτησαν κοριτσάκι στην Κόνιτσα.

• Στις 16/8/2013 βάπτισαν το κοριτσάκι τους όνομα: Ναυσικά - Κλεοπάτρα.

• Στις 25/4 ο Απόστολος Βλάχος και η Ελπίδα Γαϊτανίδου βάπτισαν στην Αθήνα το αγοράκι τους. Όνομα: Ραφαήλ.

Αρραβώνες

Ο Γιάννης Π. Άννης από τη Λειβαδιά και η Δήμητρα Λιανοπούλου κόρης της Ελένης Κ. Δήσιου αρραβωνιάστηκαν στις 19/3/2015.

Απεβίωσαν

Στις 8/3 ο Θωμάς Τσίτσος, ετών 80, στο Πληκάτι.

• Στις 24/3 η Ανδρομάχη Σίμου, ετών 88, στη Δροσοπηγή.

• Στις 8/4 ο Αθανάσιος Κουτουλούλης, ετών 75, στη Δροσοπηγή.

• Στις 13/4 η Μαριάνθη Φασούλη, ετών 85, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 16/4 η Μαρία Καρανικουλή, ετών 84, στη Δροσοπηγή.

• Στις 17/4 η Δήμητρα Δούκα, ετών 83 στην Πυρσόγιαννη.

• Στις 19/4 η Σοφία Στεργίου, ετών 101, στο Ασημοχώρι.

• Στις 9/3/15 η Ευδοκία Θεοδόση, ετών 89, στο Γαναδιό.

• Στις 5/3 ο Νικόλαος Στράτος, ετών 57, στο Μάζι.

• Στις 14/3 η Μαρία Μπέτziu, ετών 88, στην Κλειδωνιά.

• Στις 15/3 η Αλεξάνδρα Παπαδημητρίου, ετών 81, στον Πύργο - Κόνιτσας.

• Στις 20/3 η Αθηνά Δημητρίου, ετών 68, στην Κόνιτσα.

• Στις 20/3 η Μαρίκα Σιώρου, ετών 99, στην Κόνιτσα.

• Στις 23/3 ο Μιχαήλ Τσιόγκας, ετών 88 στο Γαναδιό.

• Στις 29/3 ο Χαράλαμπος Πάντος, ετών 68, στην Ηλιόρραχη.

• Την 1/4 ο Γεώργιος Λάμπρου, ετών 73, στην Καλλιθέα.

• Στις 8/4 η Πηνελόπη Τσιλίφη, ετών 95, στην Τράπεζα.

• Στις 8/4 η Περσεφόνη Τσάκα ετών 88, στο Μάζι.

• Στις 15/4 ο Ιωσήφ Παναγιώτης, ετών 75, στην Αειόπετρα.

• Στις 16/4 ο Σπυρίδων Διαμάντης, ετών 64, στην Κόνιτσα.

• Στις 17/4 ο Χρήστος Τσάτσης, ετών 59, στον Αμάραντο.

• Στις 21/4 κηδεύτηκε στο Μάζι η Αλεξάνδρα Τσάγκα ετών 66, η οποία απεβίωσε στη Γερμανία.

• Στις 28/4 ο Εμμανουήλ Παφίλης, 76 ετών, στο Δίστρατο.

ΜΝΗΜΕΣ

Η Ανθούλα Κοκοβέ, στη μνήμη των γονιών της Χαριλάου και Χρυσάνθης Πρωτοσυγκέλλου και του συζύγου της Επαμεινώνδα, προσφέρει 50 ευρώ στο περιοδικό μας.

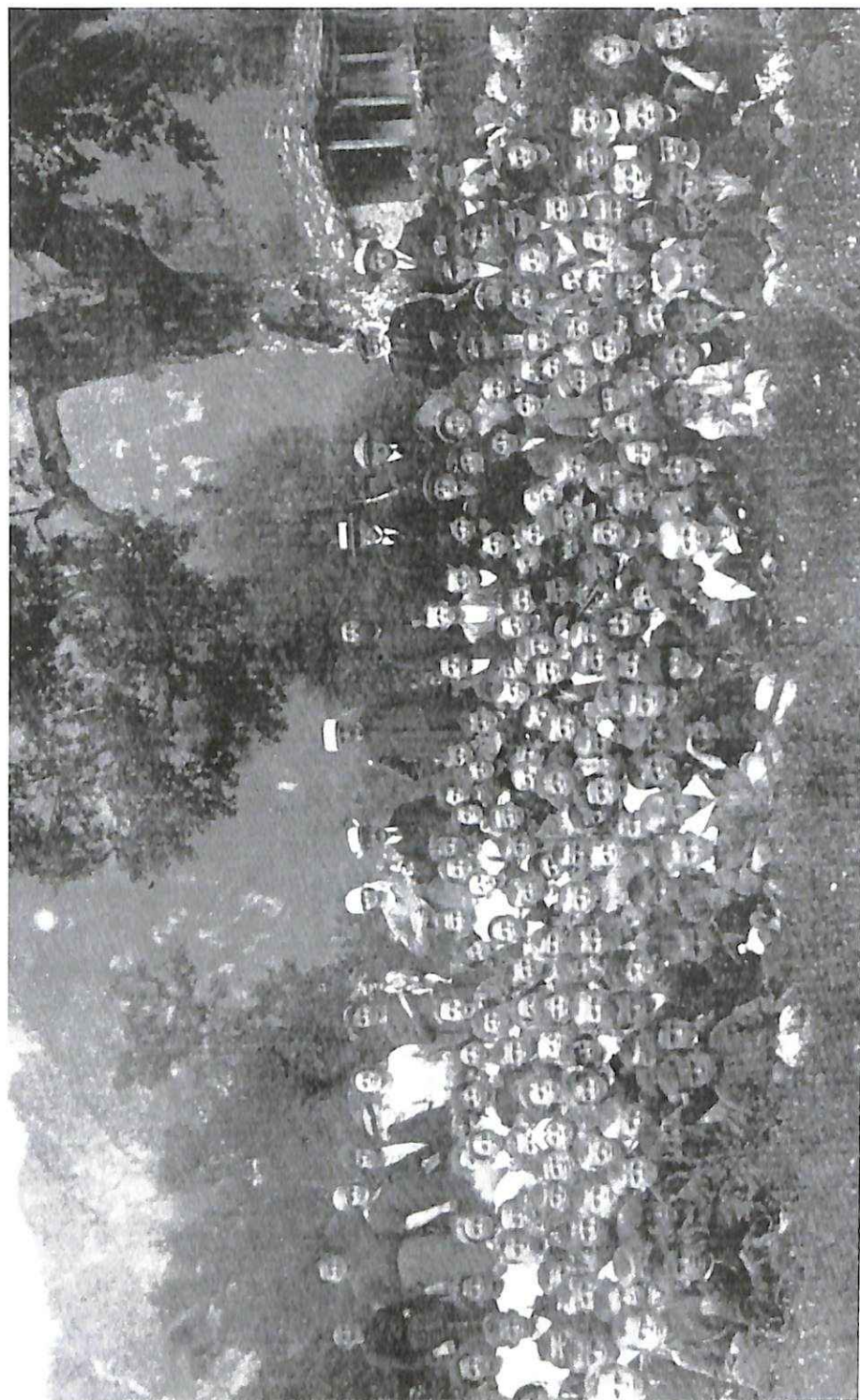
• Στη μνήμη του Μακαριστού Αθηνάγορα, Μητροπολίτη Φωκίδας, ο αδερφός του Αχιλ. Ζακόπουλος προσφέρει στο περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ» 50 ευρώ.

• Στη μνήμη του Παναγιώτη Νόκου από τον Αμάραντο που απεβίωσε στην Αθήνα τις 16-4-2015 σε ηλικία 81 ετών, ο γιός του Γιώργος προσφέρει στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ 50 ευρώ.

Διορθωση

Στο προηγούμενο τεύχος δημοσιεύτηκε ότι απεβίωσε στην Αθήνα ο Ναπ. Παπακώστας, αντί του σωστού Νικόλαος Παπακώστας του Ναπολέοντος.

Σχολείο στην Κόνιτσα (1908).
(Αρχειό Πρ. Ηπειρ. Συνδέσμου Καϊρου Απ. Βλάχου)
Συλλογή Κ. Μπούσμπουλα

Συνδρομές

Καλαϊτζής Αντ. Αθήνα	50	Φασούλης Γ. Νίκος Γιάννινα	45	Ράγγας Αθαν. Κόνιτσα	15
Κούσιος Δημ. Αθήνα	50	€ Τσιαλογιάννη Μαρία Γιάννινα	15	Τζόκα Μαρία Κόνιτσα	15
Παγανιά Βαρβάρα Αθήνα	15	Μπαγκλής Δημ. Γιάννινα	15	Ιερ. Καλλιντέρης Χρήστος Κόνιτσα	15
Θεοδώρου Κώστας Αθήνα	20	Καραγιάννης Κων. Γιάννινα	50	Ντάφλης Γιάννης Κόνιτσα	50
Θεοδώρου Λάμπρος Αθήνα	20	Κοκοβέ Ανθούλα Γιάννινα	20	Ευαγγελίδη Άννα Κόνιτσα	30
Αποστόλου Χρήστος Αθήνα	15	Χούψιας Παναγ. Γιάννινα	20	Κρυστάλλης Γεωργ. Κόνιτσα	15
Σχοινιάς Νίκος Αθήνα	50	Τζώτζης Γεώργ. Ηγουμενίτσα	120	Πάντος Χαρίσης Κόνιτσα	15
Κώστας Γρηγ. Αθήνα	30	Πάντου Ελευθερία Κέρκυρα	20	Βρόικος Στέφ. Κόνιτσα	30
Καλλιντέρη Ερμιόνη Αθήνα	45	Κατής Νικ. Αλεξάνδρεια	50	Παπαδήμας Νικ. Κόνιτσα	20
Καλλιντέρης Παναγ. Αθήνα	45	Καρράς Γρηγ. Πειραιάς	30	Εξάρχου Χαρ. Κόνιτσα	30
Μπακόλας Χρήστος Αθήνα	15	Δημητρίου Γεωργ. Κέρκυρα	20	Ιερ. Νάκος Απόστ. Κόνιτσα	15
Πολίτης Αγαθάγγελος Αθήνα	30	Κιτσόπουλος Βασ. Αγρίνιο	20	Ζαχαρόπουλος Παν. Κόνιτσα	15
Πάντος Πέτρος Αθήνα	50	Γεωργάτη Βάσω Φλώρινα	15	Καλαμπόκη Άννα Κόνιτσα	30
Σταμπολά Ουρανία Αθήνα	15	Γεωργάτη Ράνια Κατερίνη	15	Φίλιου Ελένη Κόνιτσα	15
Σιούτη Ελευθερία Αθήνα	30	Τσιλφης Αποστ. Αίγιο	20	Μάϊπας Α.Ο. Νικ. Δίστρατο	20
Παπαγεωργιάδης Χαρ. Αθήνα	20	Σδούκου-Σακελλάρη Π. Λαμία	40	Τσίτσος Σωτ. Πληκάτι	20
Πριμικήρης Κων. Αθήνα	30	Καραγιώργος Κων. Βέροια	15	Γκούντας Γεωργ. Καλλιθέα	30
Εζνεπίδης Αντ. Αθήνα	30	Τσούβαλης Θεμιστ. Ρόδος	100	Δάσκαλος Ιωαν. Καβάσιλα	20
Ζώη Ουρανία Αθήνα	20	Στράτου Αθηνά Κορωπί	45	Παπασπύρου Φωτεινή Αετόπετρα	45
Φασούλης Νίκος Αθήνα	20	Σακκά Πολυξένη Άμφισσα	50	Μπουζούλα Μαρία Μόλιστα	30
Ζαχαροπούλου Ευλαμπία Αθήνα	15	Μήτσικα Δήμητρα Κόνιτσα	15	Τζιμινάδης Βασ. Γαναδιό	15
Ζαχαροπούλου Σάννα Αθήνα	15	Ντίνος Μιχ. Κόνιτσα	15	Βόσιος Ιωάννης Ελεύθερο	15
Λουδασ Παύλος Αθήνα	20	Γκότζος Πέτρος Κόνιτσα	15	Φασούλης Γ. Χρ. Κεφαλοχώρι	20
Σπανός Σαράντης Αθήνα	30	Μπάρμπα Χριστίνα Κόνιτσα	15	Φασούλη Ναυσικά Κεφαλοχώρι	30
Συργιάννη Αθηνά Αθήνα	15	Χήρας Δημ. Κόνιτσα	20	Μπόμπολα Έλλη Ελεύθερο	15
Κώστας Χαραλα. Αθήνα	50	Μάλιακας Πέτρος Κόνιτσα	15	Γούρης Στεφ. Ελεύθερο	15
Μάντζιος Χρ. Αθήνα	30	Θεοδώρου Άννα Κόνιτσα	20	Σακκάς Ζήσης Ελεύθερο	15
Βλάνος Χρίστος Θεσ/νίκη	20	Λάκκας Αθαν. Κόνιτσα	40	Τσίσις Κων/νος Κεφαλοχώρι	20
Τσουμάνη Αμαλία Θεσ/νίκη	20	Παπασπύρου Ανδρέας Κόνιτσα	50	Κόφα Πελαγία Νικάνορας	15
Χατζηνικολάου Νικ. Θεσ/νίκη	20	Ιερ. Γιαντσούλης Σπυρ. Κόνιτσα	15	Λάκκας Σωτ. Μάζι	15
Δούμα Αγόρω Θεσ/νίκη	30	Κυρτζόγλου Ηλίας Κόνιτσα	15	Βαζούκης Θωμάς Νικάνορας	20
Σδούκος Δημ. Θεσ/νίκη	25	Κολιού Αντωνία Κόνιτσα	30	Νικολάου Κοσμάς Κόνιτσα	30
Μουλαϊδης Θεοφ. Θεσ/νίκη	30	Παπαμιχαήλ Θωμάς Κόνιτσα	15	Κίτσιου Μαρία Κόνιτσα	20
Αδάμος Γεωργ. Γιάννινα	15	Σκορδάς Σπύρος Κόνιτσα	20	Σουφλέρης Αποστ. Κόνιτσα	15
Κόλιας Βασ. Γιάννινα	15	Τζινέρης Παντ. Κόνιτσα	20	Μαλάμης Ιωάννης Κόνιτσα	20
Ντούλια Περσεφόνη Γιάννινα	15	Κρυστάλλης Στ. Γεωργ. Κόνιτσα	15	Τζίμα Βασιλική Κόνιτσα	20
Βάκαλος Αποστ. Γιάννινα	15	Γκίκα Ροδούλα Κόνιτσα	20	Τζόγιας Σπύρος Λάρισα	15
Συργιάννης Νίκος Γιάννινα	15	Μαλάμης Γιάννης Κόνιτσα	20	Τσόγκα Μαρία Αθήνα	15
Ξάνθος Απόστ. Γιάννινα	15	Ζούκης Αθαν. Κόνιτσα	15	Πίσπας Μιχαήλ Πειραιάς	30
		Παπασπύρου Ανδρέας Κόνιτσα	50	Μήτσης Απόστολος Αθήνα	40
		Παΐσιος Δημ. Κόνιτσα	15	Κεφάλας Θεοδ. Ηλιόρραχη	20

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Πέστροφα του Αώου (*Salmo trutta macrostigma*)

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαρόδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/γαν δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζήτητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΕΛΛΑΣ